

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

Διπλωματική Εργασία

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ – ΈΛΕΓΧΟΣ
ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ, ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΠΟΘΕΝ ΕΣΧΕΣ

της

ΜΗΤΤΑ ΧΡΥΣΟΥΛΑΣ

Επιβλέπων Καθηγητής: Ταχυνάκης Παναγιώτης

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος στην
Εφαρμοσμένη Λογιστική και Ελεγκτική

Νοέμβριος 2015

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Αρχικά θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στον επιβλέποντα καθηγητή της παρούσας εργασίας, καθηγητή του τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, κύριο Παναγιώτη Ταχυνάκη, ο οποίος με τη βοήθεια και την καθοδήγησή του συνέβαλλε στην ολοκλήρωση της διπλωματικής μου εργασίας. Ευχαριστώ, επίσης, το σύνολο των καθηγητών του Μεταπτυχιακού Προγράμματος στη Λογιστική & Χρηματοοικονομική για τις σημαντικές γνώσεις που μου προσέφεραν κατά τη διάρκεια της φοίτησης μου.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους εξαιρετικούς συναδέλφους μου, οι οποίοι με βοήθησαν στη συγκέντρωση του υλικού.

Τέλος, ένα μεγάλο ευχαριστώ στην οικογένεια μου για τη διαρκή και πολύτιμη συμπαράστασή τους κατά τη διάρκεια των σπουδών μου.

Μήττα Χρυσούλα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Με την παρούσα εργασία πραγματοποιήθηκε μια έρευνα για τις νέες μεθόδους ελέγχου που προβλέπονται πλέον και στη χώρα μας για τον προσδιορισμό του φορολογητέου εισοδήματος των φορολογουμένων. Οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου εφαρμόζονται κατά τον τακτικό έλεγχο ενός φυσικού προσώπου προκειμένου να προσδιοριστεί με αντικειμενικό τρόπο το πραγματικό φορολογητέο εισόδημά του.

Η όλη διαδικασία που θα περιγράψουμε δεν αποτελεί τίποτα άλλο παρά έλεγχο περιουσιακής κατάστασης του φορολογούμενου σε προσωπικό επίπεδο. Μετακινείται δηλαδή το ενδιαφέρον του ελέγχου για την αναζήτηση μη φορολογηθέντων εισοδημάτων από το επίπεδο επιχείρησης στο επίπεδο φυσικών προσώπων.

Η εργασία αυτή έχει ως στόχο να εξηγήσει τις έμμεσες μεθόδους ελέγχου, παραθέτοντας την ανάλυσή τους όπως παρουσιάζεται στις εγκυκλίους της Ελληνικής νομοθεσίας και την παγκόσμια βιβλιογραφία. Παρατίθεται νομολογία έως σήμερα και για τις τρεις έμμεσες μεθόδους ελέγχου για την τεκμηρίωση του κειμένου, με ιδιαίτερη αναφορά στις διατάξεις του υφιστάμενου ποινολόγιου του φορολογικού μας συστήματος μετά την εφαρμογή του ν.4174/2013 και την ενδικοφανή προσφυγή.

Τέλος, αναφέρεται και στο φλέγον θέμα των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης των δημοσίων υπαλλήλων και των προσώπων των οργάνων διοίκησης. Τα τελευταία χρόνια με την οικονομική κρίση και τις πολλές περιπτώσεις διασπάθισης δημοσίου χρήματος που βλέπουν τη δημοσιότητα, το πνεύμα του νομοθέτη ο οποίος ζητούσε από τους υπόχρεους «να ανταποκριθούν με συνέπεια στη στοιχειώδη υποχρέωσή τους» έχει μεταβληθεί και όπως παρουσιάζεται στην εργασία, οι υπόχρεοι που δεν συμμορφώνονται απειλούνται με ποινές κάθειρξης και άμεσης απομάκρυνσης από την υπηρεσία.

Λέξεις - κλειδιά: έμμεσες τεχνικές ελέγχου, φορολογικός έλεγχος , παραβάσεις, προσφυγή, δήλωση περιουσιακής κατάστασης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	2
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	3
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	4
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ.....	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο	
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ, ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο	
ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο	
Ο ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΜΕ ΤΙΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ Ν.4174/2013.....	18
3.1 Εισαγωγή	18
3.2 Επιλογή Υποθέσεων για Έλεγχο.....	20
3.3 Είδη Ελέγχου – Εντολή Ελέγχου	21
3.4 Άρθρο 15 του ν.4174/2013 «Πληροφορίες από Τρίτους».....	23
3.5 Διαδικασία Φορολογικού Ελέγχου	24
3.5.1 Απόφαση ΠΟΛ.1072/2011	26
3.5.2 Απόφαση ΠΟΛ.1037/2005	28
3.5.3 Απόφαση ΠΟΛ.1159/2011	29
3.6 Έμμεσες Τεχνικές Ελέγχου.....	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο	
ΟΙ ΕΜΜΕΣΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	32
4.1 Εισαγωγή	32
4.2 Οι Έμμεσες Τεχνικές Ελέγχου στο Ελληνικό Φορολογικό Σύστημα.....	32
4.2.1 Το Νομοθετικό Πλαίσιο των Έμμεσων Τεχνικών Ελέγχου	35
4.3 Υπαγόμενες Υποθέσεις στις Έμμεσες Τεχνικές Ελέγχου.....	36
4.4 Κυριότερες Αιτίες Ελέγχου.....	37

4.5 Αντικείμενο Τεχνικών Ελέγχου με τη Χρήση Μεθόδων Έμμεσου Προσδιορισμού	38
4.6 Έννοιες που Ορίζονται για την Εφαρμογή των Έμμεσων Τεχνικών.....	38
4.7 Μεθοδολογία των Έμμεσων Τεχνικών Ελέγχου	40
4.7.1 Η Παροχή Στοιχείων από το Φορολογούμενο.....	43
4.7.2 Προσδιορισμός Φορολογητέας Ύλης.....	45
4.8 Οι Τρεις Μέθοδοι των Τεχνικών Ελέγχου.....	46
4.8.1 Η τεχνική της Ανάλυσης Ρευστότητας του Φορολογουμένου	47
4.8.2 Η Τεχνική της Καθαρής Θέσης του Φορολογουμένου.....	50
4.8.3 Η Τεχνική του Ύψους των Τραπεζικών Καταθέσεων και των Δαπανών σε Μετρητά.....	52
4.9 Παράδειγμα Εφαρμογής των Τριών Έμμεσων Μεθόδων.....	56
4.9.1 Ανάλυση Ρευστότητας.....	58
4.9.2 Ανάλυση Καθαρής Θέσης	61
4.9.3 Ανάλυση Τραπεζικών Καταθέσεων και Δαπανών σε Μετρητά.....	63
4.10 Έλεγχος Εμβασμάτων Εξωτερικού.....	65
4.11 Η Επιλογή της Έμμεσης Τεχνικής Ελέγχου	66
4.12 Φορολογικός Συντελεστής.....	67
4.13 Προσαύξηση Περιουσίας σε Νομικά Πρόσωπα.....	67
4.14 Αποτελέσματα της Πορείας του Ελέγχου με την Χρήση των Νέων Μεθόδων.....	68

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΠΟΙΝΟΛΟΓΙΟ ΚΑΙ ΕΝΔΙΚΟΦΑΝΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΗ.....	73
5.1 Εισαγωγή	73
5.2 Οι Διοικητικές Κυρώσεις του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν.4174/2013).....	73
5.2.1 Διαδικαστικές Παραβάσεις.....	74
5.2.2 Παραβάσεις Φοροδιαφυγής.....	76
5.2.3 Πρόστιμα Εκπρόθεσμης Υποβολής ή μη Υποβολής Συγκεντρωτικού Πίνακα Πληροφοριών ή Φακέλου Τεκμηρίωσης Ενδοομιλικών Συναλλαγών.....	79
5.3 Το Προγενέστερο Καθεστώς Διοικητικών Κυρώσεων (ν.2523/97).....	80
5.4 Η Έννοια της Ενδικοφανούς Προσφυγής.....	85
5.4.1 Τροποποιήσεις που Επήλθαν με το ν.4152/2013.....	86
5.4.2 Η ΠΟΛ.1002/31-12-2013	86
5.4.3 Διαδικασία Ενώπιου Της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών.....	88
5.5 Άσκηση Προσφυγής Ενώπιον των Διοικητικών Δικαστηρίων	89

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

Ο ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	91
6.1 Εισαγωγή	91
6.2 Ο Αρχικός Νόμος 3213/2003.....	91
6.3 Το Περιεχόμενο της Δήλωσης Περιουσιακής Κατάστασης (Πόθεν Έσχες).....	93
6.4 Τροποποιήσεις που Επήλθαν με το ν.4281/2014.....	94
6.5 Η Δήλωση Περιουσιακής Κατάστασης των Δημοσίων Υπαλλήλων	96
6.6 Ο Έλεγχος της Δήλωσης των Υπαλλήλων του Υπουργείου Οικονομικών.....	98
6.7 Οι Δαπάνες Απόκτησης Περιουσιακών Στοιχείων με το Νέο Κ.Φ.Ε (Ν.4172/2013). 101	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ	102
---	-----

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	105
--------------------	-----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	110
----------------	-----

1. Έντυπα της ΠΟΛ.1171/2013	110
-----------------------------------	-----

Α) Ερωτηματολόγιο τρόπου διαβίωσης.....	110
---	-----

Β) Διαθέσιμα περιουσιακά στοιχεία	118
---	-----

Γ) Επιστολή προς το φορολογούμενο.....	123
--	-----

2. Υπόδειγμα Δηλώσης Περιουσιακής Κατάστασης.....	124
---	-----

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 4.1: Στατιστικά ελέγχων από το ΚΕΦΟΜΕΠ.....σελ.69	σελ.69
Πίνακας 4.2: Στατιστικά ελέγχων από το ΚΕΦΟΜΕΠ ανά κατηγορία υπόθεσηςσελ.69	σελ.69
Πίνακας 4.3: Στατιστικά ελέγχων από το ΚΕΜΕΠ.....σελ.71	σελ.71
Πίνακας 5.1: Διαδικαστικές παραβάσεις άρθρου 54 παρ.1 του ν.4174/2013.....σελ.74	σελ.74
Πίνακας 5.2: Πρόστιμα μη έκδοσης και ανακριβούς έκδοσης στοιχείων πλαστών και εικονικών.....σελ.78	σελ.78
Πίνακας 5.3: Πρόστιμα συνοπτικού πίνακα πληροφοριών ή φακέλου τεκμηρίωσης ενδοομιλικών συναλλαγών.....σελ.79	σελ.79
Πίνακας 5.4: Πρόσθετοι φόροι ανά φορολογία βάσει του ν.2523/97.....σελ.81	σελ.81

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ, ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ο φορολογικός έλεγχος αποτελεί ένα εργαλείο στα χέρια των κυβερνήσεων προκειμένου να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της φοροδιαφυγής. Στα πλαίσια αυτής της προσπάθειας αναπτύσσονται μέθοδοι ή υιοθετούνται μέθοδοι που έχουν εφαρμοστεί από άλλα κράτη, οι οποίες μπορεί να αποδειχθούν αποτελεσματικές για την διασφάλιση της συμμόρφωσης των φορολογουμένων με την κείμενη φορολογική νομοθεσία.

Οι φορολογικές αρχές μέχρι τώρα εστίαζαν στο έλεγχο των επιχειρήσεων, ενώ με τις νέες έμμεσες τεχνικές ελέγχου μετακινείται το ελεγκτικό ενδιαφέρον στα φυσικά πρόσωπα.

Στόχος της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων είναι η εξεύρεση μη δηλωθείσας φορολογητέας ύλης από τον φορολογούμενο, της σύζυγο του και τα προστατευόμενα μέλη αυτών. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιεί τις έμμεσες τεχνικές ως μια μεθοδολογία διεθνώς αποδεκτή και αξιοποιώντας στοιχεία πληροφορίες και δεδομένα για έσοδα κάθε πηγής και πραγματοποιηθείσες δαπάνες, καταλήγει στη μη δηλωθείσα φορολογητέα ύλη.

Παράλληλα δηλαδή με τον άμεσο τρόπο για την εξεύρεση του φορολογητέου εισοδήματος νομοθετούνται και χρησιμοποιούνται και έμμεσες μέθοδοι. Ο άμεσος τρόπος αφορά την ύπαρξη συγκεκριμένων συναλλαγών (πωλήσεις, δαπάνες κλπ) για τον προσδιορισμό του εισοδήματος, δηλαδή στηρίζεται στον έλεγχο των εσόδων και δαπανών σε σχέση πάντα με τα βιβλία και στοιχεία και τις δη εις των φορολογουμένων. Ο έμμεσος βασίζεται σε αποδείξεις που προκύπτουν συμπερασματικά από άλλα στοιχεία (πληροφορίες από διάφορες πηγές, ανάλυση οικονομικών συναλλαγών) για την ύπαρξη εισοδήματος.

Μέχρι τώρα οι έλεγχοι που διενεργούνταν από τις φορολογικές υπηρεσίες περιοριζόταν στο αν οι δηλώσεις του φορολογούμενου αντικατοπτρίζουν τα επίσημα βιβλία και στοιχεία. Έτσι οι ελεγχόμενοι μπορούσαν να επηρεάσουν το ύψος του φόρου με τη δημιουργία κατάλληλων αρχείων που θα συνέβαλαν στην αποφυγή ή μείωση του

φόρου. Για το λόγο αυτό νομοθετήθηκαν οι έμμεσες μέθοδοι προκειμένου οι ελεγκτικές υπηρεσίες να καθορίσουν με αντικειμενικό τρόπο τις φορολογικές υποχρεώσεις των φορολογούμενων.

Με τον νόμο 4172/2013 νομοθετήθηκαν νέες μέθοδοι για τον προσδιορισμό του φορολογητέου εισοδήματος και ισχύουν για εισοδήματα που αποκτήθηκαν από 01/01/2014 αλλά και για παλαιότερους ελέγχους που πραγματοποιεί η φορολογική αρχή. Οι μέθοδοι αυτοί χρησιμοποιούνται για να προσδιοριστούν τα πραγματικά φορολογητέα εισοδήματα για το φυσικό πρόσωπο.

Στη συνέχεια εκδόθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών αποφάσεις οι οποίες καθορίζουν με λεπτομέρεια το περιεχόμενο και τον τρόπο εφαρμογής των έμμεσων τεχνικών ελέγχου. Καθορίστηκαν τρεις μέθοδοι οι οποίες εφαρμόζονται στην Ελλάδα και είναι:

1. Η τεχνική ανάλυση ρευστότητας του φορολογούμενου
2. Η τεχνική της καθαρής θέσης
3. Η τεχνικής τραπεζικών καταθέσεων και δαπανών σε μετρητά

Η παρούσα διπλωματική εστιάζει στις έμμεσες τεχνικές ελέγχου, οι οποίες αποτελούν εργαλείο στα χέρια των ελεγκτών για τον προσδιορισμό του φορολογητέου εισοδήματος των φυσικών προσώπων. Αντικείμενο και βασικός στόχος της είναι να εξηγήσει τις έμμεσες μεθόδους ελέγχου, παραθέτοντας την ανάλυσή τους όπως παρουσιάζεται στις εγκυκλίους της Ελληνικής νομοθεσίας και την παγκόσμια βιβλιογραφία.

Συγκεκριμένα, η εργασία διαρθρώνεται σε επτά κεφάλαια, αναλύοντας διατάξεις για τον φορολογικό έλεγχο, παρουσιάζοντας την διεθνή εμπειρία γύρω από το θέμα, τις έμμεσες τεχνικές ελέγχου, το φορολογικό ποινολόγιο και την ενδικοφανή προσφυγή αλλά και τον έλεγχο της περιουσιακής κατάστασης. Στα κεφάλαια αυτά αναπτύξαμε τόσο το θεωρητικό υπόβαθρο της μελέτης, όσο και μια πιο πρακτική προσέγγιση της παραθέτοντας και αριθμητικό παράδειγμα.

Στο πρώτο κεφάλαιο της παρούσας έρευνας περιγράφεται ο σκοπός της εργασίας, η δομή της και η αναμενόμενη συνεισφορά της στη βιβλιογραφία.

Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται μια βιβλιογραφική επισκόπηση του θέματος μέσα από έρευνες από το 1996 μέχρι το 2015 στη διεθνή βιβλιογραφία και παραθέτουμε τα συμπεράσματά τους για την επιστημονική τεκμηρίωση της παρούσας εργασίας.

Στο τρίτο κεφάλαιο πραγματοποιείται μια μικρή εισαγωγή στο φορολογικό έλεγχο η οποία επικεντρώνεται στις νέες διατάξεις που εφαρμόζονται για την επιλογή και την διενέργεια των ελέγχων. Παράλληλα με τους άμεσους τρόπους ελέγχου παρουσιάζεται και η νομοθέτηση των έμμεσων τεχνικών ως εναλλακτικός τρόπος ελέγχου για την ανεύρεση του πραγματικού φορολογητέου εισοδήματος.

Στο τέταρτο κεφάλαιο αναπτύσσονται οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου ως μια μεθοδολογία για την εξεύρεση της μη δηλωθείσας φορολογητέας ύλης των φυσικών προσώπων, με τεκμηριωμένη νομολογία και αριθμητικά παραδείγματα για την εφαρμογή τους.

Το πέμπτο κεφάλαιο αναφέρεται στο υφιστάμενο ποινολόγιο μετά την εφαρμογή του 4174/2013, αλλά γίνεται και μια σύγκριση με το προγενέστερο καθεστώς στην επιβολή κυρώσεων, το οποίο βέβαια ισχύει ακόμη για παραβάσεις που διαπράχθηκαν μέχρι 31/12/2013. Το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με την ανάλυση της σκοπιμότητας της ενδικοφανούς προσφυγής και με την διαδικασία ενώπιον της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών.

Το έκτο κεφάλαιο ολοκληρώνει την ανάλυση των έμμεσων τεχνικών, οι οποίες στην ουσία δεν αποτελούν τίποτα άλλο από έλεγχο της περιουσιακής κατάστασης (πόθεν έσχες) του φορολογούμενου σε προσωπικό επίπεδο, με την αναφορά στις δηλώσεις περιουσιακής κατάστασης. Το κεφάλαιο αυτό εστιάζεται στην τροποποιήσεις που επήλθαν στους νόμους που διέπουν την υποχρέωση δήλωσης περιουσιακής κατάστασης, αλλά και στα όργανα ελέγχου και τις ποινές όπως αυτά εξελίχθηκαν τα τελευταία χρόνια.

Τέλος, η διπλωματική εργασία καταλήγει στο έβδομο κεφάλαιο, όπου παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της παρούσας εργασίας. Τα συμπεράσματα αυτά μπορεί να χρησιμοποιηθούν προκειμένου να προκύψουν αποτελέσματα αλλά και προτάσεις για τη βελτίωση τόσο του θεσμικού/νομικού πλαισίου όσο και των πρακτικών που χρησιμοποιούνται. Αναλύονται επίσης οι περιορισμοί που προέκυψαν από την εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου στην πράξη και παρατίθενται προτάσεις για μελλοντική έρευνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

Η φοροδιαφυγή και η ανάπτυξη τεχνικών ελέγχου για την εξάλειψη του φαινομένου αυτού αποτελούν πολύ ενδιαφέροντα θέματα, ειδικότερα τα τελευταία χρόνια και κάτω από το βάρος αρκετών και πολύ σημαντικών σκανδάλων και στην Ελλάδα αλλά και στο εξωτερικό. Επίσης, η πρόσφατη Ελληνική νομοθεσία περί έμμεσων τεχνικών ελέγχου για τον προσδιορισμό του πραγματικού φορολογητέου εισοδήματος των φυσικών προσώπων έφερε έντονα στο προσκήνιο την σχετική θεματολογία και στην Ελλάδα.

Εντούτοις, παρόλο που θα περίμενε κανείς να γραφτούν αρκετά βιβλία και δημοσιεύσεις σχετικά με τη ρύθμιση όλων των διαδικασιών γύρω από το νέο τρόπο ελέγχου των φυσικών προσώπων, τους κανόνες και τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα, η πραγματικότητα είναι διαφορετική. Πολλοί λίγοι συγγραφείς ή και επαγγελματίες έχουν καταγράψει τις απόψεις τους και έχουν συνεισφέρει στην βιβλιογραφική έρευνα στο αντικείμενο που απασχολεί την παρούσα διπλωματική εργασία. Ενδεχομένως το θεωρητικά περιορισμένο κοινό που απευθύνεται η σχετική θεματολογία να μην προέτρεψε ακαδημαϊκούς και επαγγελματίες στην καταγραφή απόψεων και την έρευνα γύρω από το θέμα αυτό. Κατά την γνώμη μας το αντικείμενο της ανάπτυξης και εφαρμογής των έμμεσων τεχνικών ελέγχου και της μετακίνησης του ελεγκτικού ενδιαφέροντος από τις επιχειρήσεις στα φυσικά πρόσωπα, αποτελεί πεδίο ιδιαίτερης σημασίας για την πάταξη της φοροδιαφυγής, στην οποία θα μπορούσαν να συνεισφέρουν ακαδημαϊκοί, επαγγελματίες του χώρου αλλά απευθύνεται ακόμη και τους απλούς πολίτες που θα κληθούν να αντιμετωπίσουν τέτοιους ελέγχους.

Κι ενώ στην Ελλάδα η σχετική βιβλιογραφία είναι τουλάχιστον περιορισμένη μια έρευνα στο διαδίκτυο, σε βιβλιοθήκες οικονομικών πανεπιστημίων και σε σχετικές βάσεις δεδομένων με την εφαρμογή των λέξεων "indirect methods", ή "effective tax administration" καταλήγει σε αρκετές παραπομπές σχετικά με έρευνες που αναφέρονται στη χρήση των έμμεσων μεθόδων για τον προσδιορισμό του εισοδήματος. Στην Ελλάδα όπως προαναφέραμε (ίσως και λόγω της πρόσφατης νομοθέτησης του θέματος) δεν έχει διενεργηθεί μεγάλη έκτασης έρευνα τόσο από τα Οικονομικά Πανεπιστήμια όσο και από

τις Λογιστικές και Ελεγκτικές εταιρείες. Παρακάτω θα παραθέσουμε αποτελέσματα, συμπεράσματα και προτάσεις ερευνών από ξένους ερευνητές, συγγραφείς οι οποίοι ασχολήθηκαν με τη θεματολογία αυτή τα προηγούμενα χρόνια.

Σύμφωνα με τον Thuronyi (1996)¹ μια αποτελεσματική φορολογία περιλαμβάνει την χρήση έμμεσων τρόπων για να ελεγχθεί η φορολογική υποχρέωση, οι οποίοι διαφέρουν από τους συνήθεις τρόπους οι οποίοι στηρίζονται στα αρχεία του φορολογούμενου. Έτσι αν ο φορολογούμενος δεν έχει υποβάλει δήλωση ή το εισόδημα του παρουσιάζει ξαφνικά υποτίμηση ή δεν μπορούν να εντοπιστούν οι πηγές εισοδήματος, τότε οι φορολογικές αρχές μπορούν να υπολογίσουν το εισόδημα του ελεγχόμενου κατά την κρίση τους. Αυτό περιλαμβάνει την χρήση μεθόδων όπως η καθαρή θέση ή οι τραπεζικές καταθέσεις ή κάποια άλλη μέθοδος που είναι κατάλληλη για την περίπτωση. Η μέθοδος θα πρέπει να βασίζεται σε πραγματικά στοιχεία και πάντα υπάρχει το δικαίωμα του φορολογούμενου να προσκομίσει αποδείξεις για να αιτιολογήσει το εισόδημά του.

Οι Price και Weld (1998)² κατέληξαν ότι όταν ο φορολογούμενος χρησιμοποιεί λογιστικές μεθόδους με τις οποίες κρύβει μέρος του εισοδήματος και υπάρχουν αποδείξεις ότι ο φορολογούμενος έχει διαπράξει φορολογική απάτη, με την χρήση έμμεσων τεχνικών αναδιαμορφώνεται το φορολογητέο εισόδημα του ελεγχόμενου. Οι έμμεσες τεχνικές δεν χρησιμοποιούνται σε κάθε περίπτωση και δεν αρκεί η απλή υποψία ότι τα αρχεία του ελεγχόμενου δεν αντικατοπτρίζουν με ακρίβεια το πραγματικό εισόδημα (ακόμη και αν αυτά όντως δεν είναι ακριβή). Το βάρος σε κάθε περίπτωση της απόδειξης ότι τα αρχεία αντικατοπτρίζουν το πραγματικό εισόδημα, φέρει ο ελεγχόμενος. Οι τεχνικές αυτές λειτουργούν συμπληρωματικά με τις άμεσες τεχνικές (οι οποίες χρησιμοποιούνται για να δείξουν ότι μια συγκεκριμένη συναλλαγή παραλείφθηκε ή δηλώθηκε εσφαλμένα). Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών επιλέγεται η μέθοδος ελέγχου. Στην Ελλάδα η επιλογή της τεχνικής ελέγχου νομοθετήθηκε ως εξής: «Όταν διενεργείται προσδιορισμός φορολογητέας ύλης με μεθόδους έμμεσου προσδιορισμού, εφαρμόζεται η τεχνική ελέγχου που επιλέγεται με αιτιολογημένη απόφαση του Προϊσταμένου της Δ.Ο.Υ ή του Ελεγκτικού Κέντρου που εκδίδεται από κοινού με τον υποδιευθυντή και τον προϊστάμενο του

¹ Victor Thuronyi, (1996), Tax Law Design and Drafting - Presumptive Taxation, volume 1 International Monetary Fund, Chapter 12.

² Charles E. Price and Leonard G. Weld, (1998), «Income Reconstruction», The CPA Journal.

τμήματος ελέγχου, μετά από εισήγηση του υπαλλήλου που φέρει την εντολή ελέγχου, αξιολογώντας τα στοιχεία που η ελεγκτική υπηρεσία έχει στη διάθεσή της³».

Και ο Wise (2000)⁴ διενήργησε έρευνα για την φορολογική απάτη στις ΗΠΑ και στον Καναδά και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι για να αποδειχθεί εσκεμμένη προσπάθεια αποφυγής πληρωμής φόρου από τον φορολογικό έλεγχο χρησιμοποιούνται άμεσες και έμμεσες μέθοδοι ελέγχου. Οι έμμεσες μέθοδοι είναι οι εξής πέντε (5): της αρχής των αναλογιών, της καθαρής θέσης του φορολογουμένου, του ύψους των τραπεζικών καταθέσεων, των δαπανών και της σχέσης τιμής πώλησης προς τον κύκλο εργασιών.

Για την απόδειξη της φορολογικής απάτης οι ελεγκτές βασίζονται σε έμμεσες αποδείξεις (έγγραφα, μαρτυρίες τρίτων, συνεντεύξεις) προκειμένου να στοιχειοθετήσουν την πρόθεση φοροδιαφυγής και όχι της απλής παράλειψης. Στον αντίποδα οι φορολογούμενοι προβάλλουν ως επιχείρημα ότι η παράλειψη της δήλωσης των εισοδημάτων έγινε εκ παραδρομής. Το επιχείρημα αυτό δεν μπορούν να δεχτούν οι ελεγκτικές αρχές βέβαια, εφόσον δεν προσκομισθούν αξιόπιστες εξηγήσεις και έγγραφα.

Σύμφωνα με τον Makedonskiy (2005)⁵ η χρήση έμμεσων τεχνικών ελέγχου αποτελεί εναλλακτική λύση στις άμεσες μεθόδους ελέγχου. Οι έμμεσες μέθοδοι που εφαρμόζονται όταν είναι αδύνατο να προσδιοριστεί το πραγματικό εισόδημα, λόγω μη υποβολής δηλώσεων ή λόγω ανεπαρκών στοιχείων. Οι όροι για την εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου καθορίζονται σε κάθε χώρα από τους εθνικούς φορολογικούς νόμους. Σημαντικό είναι στα πλαίσια κάθε φορολογικής νομοθεσίας να εντοπιστούν και να οριστούν πρωτίστως οι σκοποί και οι προτεραιότητες σε κάθε χώρα. Από την διεθνή εμπειρία προκύπτει ότι η αποτελεσματικότητα της εφαρμογής των έμμεσων τεχνικών ελέγχου εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την βάσεις δεδομένων που είναι διαθέσιμες, τους κανόνες της λογιστικής, τις υπολογιστικές διαδικασίες και την ποιότητα της φορολογικής διοίκησης. Η δυνατότητα των φορολογικών αρχών να εφαρμόσουν έμμεσες τεχνικές ελέγχου αποτελούν ένα εργαλείο και ένα ισχυρό παράγοντα ανάσχεσης της φοροδιαφυγής.

³ΠΟΛ.1094/07-04-2014, Τροποποίηση της ΠΟΛ. 1050/17-2-2014 απόφασης του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων, που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 474 τ. Β/25-2-2014 περί καθορισμού του περιεχομένου και του τρόπου εφαρμογής των τεχνικών ελέγχου των περιπτώσεων β', γ' και ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 27 Ν. 4174/2013 (Φ.Ε.Κ. Α' 170) για τον διορθωτικό προσδιορισμό της φορολογητέας ύλης φορολογουμένων φυσικών προσώπων με μεθόδους έμμεσου προσδιορισμού

⁴Richard M.Wise, (2000), "Tax Fraud and Mens Rea Forensic Accounting" Sixth Annual Fraud Conference, Montreal.

⁵S.N.Makedonskiy, (2005), "Taxation mechanism based on simplified and indirect evaluation of tax liabilities", Russian – European Centre of Economic Policy (RECEP).

Ωστόσο, θα πρέπει να αποτραπεί η κατάχρηση αυτών των μεθόδων ιδίως δίνοντας στους φορολογούμενους κατάλληλα μέσα να αμυνθούν.

Μια μεγάλη έρευνα πραγματοποιήθηκε από τον OECD (2006)⁶ σε δέκα επιλεγμένες χώρες (Αυστραλία, Αυστρία, Δανία, ΗΠΑ, Ιαπωνία, Μεγάλη Βρετανία, Νέα Ζηλανδία, Ολλανδία, Σουηδία, Φιλανδία) οι οποίες έχουν κάνει χρήση των έμμεσων μεθόδων προσδιορισμού του εισοδήματος, προκειμένου να υπάρξουν χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα των μεθόδων αυτών. Οι επίσημες μέθοδοι που χρησιμοποιούνται σε διαφορετικούς βαθμούς αλλά και με παραπλήσια ονομασία από τα κράτη είναι: η μέθοδος της καθαρής θέσης, της ρευστότητας του φορολογουμένου, των αναλογιών, των τραπεζικών καταθέσεων και δαπανών και της σχέσης τιμής πώλησης προς το συνολικό όγκο του κύκλου εργασιών. Από την έρευνα προέκυψε ότι για να είναι αποτελεσματική η χρήση των μεθόδων αυτών είναι απαραίτητο να προσκομισθούν πλήρη στοιχεία από τους ελεγχόμενους σχετικά με τις δαπάνες τους, που θα περιλαμβάνουν και τις ιδιωτικές δαπάνες διαβίωσης και του τρόπου ζωής τους. Στην Ελλάδα ακριβώς με την εγκύκλιο ΠΟΛ.1171/4-7-13 δόθηκαν οδηγίες για την άντληση στοιχείων από τους φορολογούμενους και συγκεκριμένα καθορίστηκε το περιεχόμενο εντύπων διαθέσιμα περιουσιακά στοιχεία, ερωτηματολόγιο τρόπου διαβίωσης - μεταβολών υποχρεώσεων, επιστολή προς το φορολογούμενο, τα οποία ο ελεγχόμενος θα πρέπει να συμπληρώσει προσκομίζοντας και κάθε αποδεικτικό στοιχείο για την απόδειξη των ισχυρισμών του. Επίσης όπως προκύπτει από την έρευνα, σημαντικό εργαλείο στα χέρια των ελεγκτών προκειμένου να διαπιστωθεί η φοροδιαφυγή αποτελούν η χρήση της τεχνολογίας και σημεία αναφοράς του κλάδου.

Σύμφωνα με την έρευνα που έγινε σε χώρες της Ασίας από το ADB Institute (2008)⁷ η αναζήτηση αδήλωτων εισοδημάτων αποτελεί σημαντικό μέρος του ελέγχου. Η χρήση έμμεσων τεχνικών όπως η αρχή της αναλογίας, η σχέση τιμής πώλησης προς το συνολικό όγκο κύκλου εργασιών, η καθαρή θέση του φορολογουμένου, η ανάλυση ρευστότητας του φορολογουμένου και το ύψος των τραπεζικών καταθέσεων και δαπανών σε μετρητά, χρησιμοποιούνται από τους ελεγκτές για την αναζήτηση αδήλωτων εισοδημάτων, με βελτιωμένες στρατηγικές και δράσεις προκειμένου να ενισχυθεί η

⁶Organization for Economic Co- operation and Development (OECD), (2006), “Strengthening Tax Audit Capabilities: Innovative Approaches to improve the efficiency and effectiveness of indirect income measurement methods”, Prepared by Forum on Tax Administration’s Compliance sub-group.

⁷Asian Development Bank Institute, (2008), «Tax Audit/Examinations for Enhancing Fairness in Taxation», Tax Administration Seminar V.

επάρκειά τους. Δηλαδή τα εργαλεία και οι τεχνικές που θα χρησιμοποιηθούν θα πρέπει να βασίζονται στην ακρίβεια, αντικειμενικότητα, διαφάνεια και συνέπεια.

Σε μια ανάλυση του ο Biber (2010)⁸ κατέληξε πως προκειμένου ένα πρόγραμμα ελέγχου αποτελέσει συστατικό στοιχείο μια στρατηγικής για τη συμμόρφωση των φορολογουμένων με τους φορολογικούς νομούς, θα πρέπει να περιέχει ένα ευρύ φάσμα μεθόδων και τεχνικών για τον προσδιορισμό του εισοδήματος. Ο εντοπισμός της φοροδιαφυγής, η αποτροπή της φορολογικής απάτης, προϋποθέτει όχι μόνο την εξέταση των βιβλίων και στοιχείων του ελεγχόμενου, αλλά μια συνολικότερη εξέταση των οικονομικών του στοιχείων, ώστε να εκτιμηθεί ορθά το φορολογητέο εισόδημά του. Οι φορολογικές διοικήσεις χρησιμοποιούν τις άμεσες και τις έμμεσες μεθόδους. Οι άμεσες μέθοδοι επαληθεύουν τα έσοδα και έξοδα του φορολογούμενου με άμεση αναφορά στα βιβλία και στοιχεία του ελεγχόμενου. Στις έμμεσες μεθόδους χρησιμοποιούνται στοιχεία και πληροφορίες από διάφορες τρίτες πηγές (πέρα από τις δηλώσεις, τα βιβλία και στοιχεία του φορολογούμενου) προκειμένου να διαπιστωθεί το πραγματικό φορολογητέο εισόδημα. Οι έμμεσες αποδείξεις πέρα από τον προσδιορισμό της φορολογικής υποχρέωσης μπορεί να χρησιμοποιηθούν στην εκτίμηση του κινδύνου και τον έλεγχο της ακρίβειας των ισχυρισμών των φορολογουμένων.

Ο Townsend (2011)⁹ αναφέρει πως η κυβέρνηση στις ΗΠΑ σε ποινικές και αστικές υποθέσεις χρησιμοποιεί έμμεσες μεθόδους για να αποδείξει ότι ο φορολογούμενος οφείλει επιπλέον φόρο. Στην άμεση μέθοδο χρησιμοποιείται η δήλωση εισοδήματος όπως έχει κατατεθεί από το φορολογούμενο και εξετάζεται αν σωστά επιστράφηκε φόρος ή διενεργήθηκαν εκπτώσεις. Με τις έμμεσες τεχνικές στην ουσία ανακατασκευάζεται η φορολογική εικόνα του ελεγχόμενου χωρίς να χρησιμοποιείται ως σημείο εκκίνησης, η δήλωση φορολογίας του ελεγχόμενου, αλλά στηρίζονται στην λογική ότι τα πραγματικά γεγονότα αποδεικνύουν αν υπάρχει ένας οφειλόμενος φόρος. Αν και οι έμμεσες τεχνικές είναι πιο πολύπλοκες από τις άμεσες, χρησιμοποιούνται από τα ελεγκτικά όργανα όταν οι άμεσες δεν είναι διαθέσιμες ή δεν είναι κατάλληλες για τις περιστάσεις. Η συχνότερα χρησιμοποιούμενες μέθοδοι είναι η Μέθοδος της Καθαρής Θέσης και η Μέθοδος των Καταθέσεων και των Δαπανών σε Μετρητά.

⁸Edmund Biber, (2010) «Revenue Administration Taxpayer Audit – Use of Indirect Methods» International Monetary Fund, Fiscal Affairs Department.

⁹Jack Townsend, (2011), “Confusion in the court of appeals about the indirect method of proof”, www.lexisnexis.com.

Σύμφωνα με έρευνα του Jacobs (2013)¹⁰ για την βελτίωση της φορολογικής διοίκησης στην Λατινική Αμερική και την Καραϊβική, λειτουργούν και οι φορολογικοί ελεγκτές και οι ερευνητές για την καταπολέμηση της απάτης. Οι φορολογικοί ελεγκτές χρησιμοποιούν λογιστικές και επιχειρηματικές δεξιότητες και εξετάζουν τα λογιστικά αρχεία, τις συναλλαγές και τα περιουσιακά στοιχεία για την ανίχνευση παραβάσεων των φορολογούμενων. Οι ερευνητές για την καταπολέμηση της απάτης χρησιμοποιούν άμεσες και έμμεσες τεχνικές, έρευνα, συλλογή πληροφοριών και αποδεικτικών στοιχείων για την αναμόρφωση του εισοδήματος. Ο συνδυασμός των επιλογών και των εργαλείων για την αναμόρφωση του εισοδήματος αναφέρεται ως έμμεσες τεχνικές ελέγχου και διακρίνονται σε έξι κατηγορίες: συναλλαγές σε μετρητά, πηγες και διάθεση εισοδήματος, καθαρή θέση, τραπεζικές καταθέσεις, αρχή της αναλογίας (χρήση ποσοστών ή δεκτών), σχέση τιμής πώλησης προς το συνολικό όγκο κύκλου εργασιών.

Στις αναπτυγμένες χώρες σ' όλο τον κόσμο οι έμμεσες μέθοδοι έχουν αναγνωριστεί ως βιώσιμες, νομικές εκτιμήσεις της φορολογικής διοίκησης, στις περιπτώσεις που ο φορολογούμενος έχει λίγα ή καθόλου στοιχεία ή αρνείται να συνεργαστεί με τους εφοριακούς υπαλλήλους. Οι εκτιμήσεις που γίνονται με έμμεσες μεθόδους, γίνονται δεκτές ως παραδεκτά αποδεικτικά στοιχεία όχι μόνο σε αστικές δικαστικές διαδικασίες αλλά και στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών για την απόδειξη της απάτης και της φοροδιαφυγής.

Σύμφωνα με τον Rettig (2014)¹¹ υπάρχουν διάφορες τεχνικές για να επιβεβαιώσουν ή να διαψεύσουν τον ισχυρισμό του φορολογούμενου για τις επιχειρηματικές δραστηριότητες ή την φύση των δραστηριοτήτων αυτών. Αν ο ελεγκτής έχει μια εύλογη ένδειξη ότι υπάρχει αδήλωτο εισόδημα, τότε μπορεί να χρησιμοποιήσει μια έμμεση μέθοδο αναμόρφωσης εισοδήματος. Η έμμεση μέθοδος δεν χρειάζεται να είναι ακριβής, αλλά πρέπει να είναι εύλογη υπό το φως των γεγονότων και των περιστάσεων

Η χρήση μιας ή περισσότερων έμμεσων τεχνικών εξαρτάται από τις κάθε φορά περιστάσεις. Οι κυριότερες έμμεσες μέθοδοι περιλαμβάνουν: την ανάλυση ρευστότητας του φορολογούμενου, την καθαρή θέση του φορολογουμένου, το ύψος των τραπεζικών καταθέσεων και των δαπανών σε μετρητά, την μέθοδο των αναλογιών. Αρχικά ο εκλεκτής θα πρέπει να δημιουργήσουν μια λογική ένδειξη ότι υπάρχει πιθανότητα υποτιμημένου ή

¹⁰Arturo Jacobs, (2013), "Detailed guidelines for effective tax administration in Latin America and the Caribbean: chapter 9. Fraud Investigations", USAID Leadership in public financial management.

¹¹Charles P. Rettig, (2014), "Overview of indirect methods of determining taxable income", Journal of tax practice & procedure.

αδήλωτου εισοδήματος. Ο ελεγκτής στη συνέχεια θα πρέπει να ζητήσει από τον φορολογούμενο την αιτιολόγηση της ενδεχόμενης απόκλισης. Αν ο ελεγχόμενος δεν μπορεί ή αρνηθεί να αιτιολογήσει πλήρως, τότε η εφαρμογή μια τεχνικής έλεγχου περιουσιακής κατάστασης (έμμεση τεχνική) είναι απαραίτητη.

Σύμφωνα με τους Martins & Sa (2015)¹² η εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών έλεγχου για τον υπολογισμό του φορολογητέου εισοδήματος, μεταξύ άλλων λόγων, πραγματοποιείται όταν είναι αδύνατη η εφαρμογή άμεσης μεθόδου για έναν σωστό και ακριβή υπολογισμό του φορολογητέου εισοδήματος. Έτσι, όταν υπάρχει ανεπάρκεια ή έλλειψη των λογιστικών βιβλίων και αρχείων ή μη υποβολή δηλώσεων, όταν δεν προσκομίζονται βιβλία και στοιχεία στον έλεγχο ή όταν καταστρέφονται, παραποιούνται ή αποκρύπτονται, η ύπαρξη διπλών βιβλίων, λογιστικών λαθών που δεν διορθώνονται στην φορολογική περίοδο, πρόδηλες διαφορές μεταξύ της δηλωθείσας και αγοραίας αξίας των αγαθών ή υπηρεσιών, εφαρμόζεται η έμμεση μέθοδος υπολογισμού των φορολογητέων εισοδημάτων.

Κατά τους συγγραφείς σε περιπτώσεις που η διόρθωση των σφαλμάτων είναι επαρκής για την απόκτηση της λογιστικής αξιοπιστίας των αρχείων και του φορολογητέου εισοδήματος, δεν δικαιολογείται η χρήση έμμεσων τεχνικών. Θα πρέπει να γίνεται μια ουσιαστική εκτίμηση των σφαλμάτων και των συνεπειών στις οικονομικές καταστάσεις, πριν αποφασιστεί η χρήση έμμεσων τεχνικών έλεγχου, γεγονός που δίνει σημαντικά περιθώρια υποκειμενικότητας.

Σύμφωνα με τον Basto (2001)¹³ ο προσδιορισμός του φορολογητέου εισοδήματος από τα τεκμήρια χρησιμοποιείται όταν είναι εντελώς αδύνατο να προσδιοριστεί από τα λογιστικά αρχεία που παρέχονται από τον φορολογούμενο. Προσθέτει πως μόνο η ύπαρξη ανωμαλιών και λαθών δεν αποτελεί επαρκή προϋπόθεση για την εφαρμογή έμμεσων τεχνικών έλεγχου. Θα πρέπει τα λάθη και οι ανωμαλίες να καθιστούν αδύνατο τον προσδιορισμό του φορολογητέου εισοδήματος προκειμένου για την εφαρμογή έμμεσων τεχνικών έλεγχου.

¹²Antonio Martins and Christina Sa, (2015), “Accounting errors, financial information and presumption based taxation the Portuguese case”, Observatorio de Economia e Gestao de Fraude (OBEGEF).

¹³Basto J. Xavier de, (2001), “O principio da tributacao do rendimento real e a Lei Geral Tributaria”, Fiscalidade – Revista de Direito e Gestao Fiscal, No 5, p.5-21.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

Ο ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΜΕ ΤΙΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ Ν.4174/2013

3.1 Εισαγωγή

Ο έλεγχος περιλαμβάνει το σύνολο των ενεργειών ή δραστηριοτήτων για την παρακολούθηση των διαδικασιών και των μεθόδων που εφαρμόστηκαν από την επιχείρηση κατά τη διάρκεια του διαχειριστικού έτους και διενεργείται από πρόσωπα ανεξάρτητα προς την οικονομική μονάδα¹⁴. Ο φορολογικός έλεγχος περιλαμβάνει το σύνολο των ελεγκτικών ενεργειών που εφαρμόζονται από τα αρμόδια φορολογικά όργανα με σκοπό να διαπιστωθεί¹⁵:

- Εάν εφαρμόζονται ορθά οι διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας.
- Εάν τηρήθηκαν τα βιβλία και υποβλήθηκαν οι δηλώσεις που προβλέπει η φορολογική νομοθεσία.
- Εάν οι δηλώσεις που υποβλήθηκαν συμφωνούν με τα δεδομένα των βιβλίων και στοιχείων.
- Εάν τηρήθηκαν τα βιβλία σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία και της αρχές της λογιστικής επιστήμης.
- Εάν για τις οικονομικές συναλλαγές της επιχείρησης εκδίδονται και λαμβάνονται τα προσήκοντα φορολογικά στοιχεία.
- Εάν υπάρχουν πράξεις ή παραλήψεις συνέπεια των οποίων:
 1. Δεν αποδόθηκαν στο δημόσιο οφειλόμενοι φόροι τέλη και εισφορές.
 2. Απέβλεπαν μεθοδευμένα ή συνειδητά στη μη εκπλήρωση των φορολογικών υποχρεώσεων.

¹⁴Νεγκάκης Χ. – Ταχυνάκης Π., (2013), «Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής & Εσωτερικού Ελέγχου», Εκδόσεις Διπλογραφία, σελ.3.

¹⁵Καζαντζής Χ., (2006), «Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος, Μια συστηματική προσέγγιση εννοιών, αρχών, και προτύπων», Εκδόσεις Business Plus ΑΕ, σελ. 98-99.

Περιλαμβάνει ακόμη και όλες τις ενέργειες για την συλλογή των πληροφοριών και στοιχείων που είναι απαραίτητα για την εκτίμηση της οικονομικής κατάστασης της επιχείρησης.

Ο φορολογικός έλεγχος έχει ως στόχο τον προσδιορισμό του ύψους του οφειλόμενου ποσού που πρέπει να καταβληθεί από τον φορολογούμενο (φόρος εισοδήματος, ΦΠΑ, πρόστιμο, τέλος, εισφορές κλπ). Επιχειρεί να αναμορφώσει τα λογιστικά αποτελέσματα (κέρδη ή ζημιές) που προκύπτουν από τα βιβλία της επιχείρησης, προσθέτοντας σ' αυτά τις δαπάνες εκείνες που δεν αναγνωρίζονται για έκπτωση (λογιστικές διαφορές) ή διάφορα έσοδα που δεν περιλαμβάνονται σ' αυτά ή μεταφέροντας έσοδα από τα απαλλασσόμενα στα φορολογητέα και αντίστροφα.

Συνεπώς, μπορούμε να πούμε πως ο φορολογικός έλεγχος στην Ελλάδα αποτελεί σημαντική λειτουργία του Κράτους. Μέσω του ελεγχου διασφαλίζονται τα συμφέροντα του Δημοσίου αλλά εξυπηρετούνται και συνταγματικές αρχές και σκοποί όπως η δίκαιη κατανομή των φορολογικών βαρών, η ισοδύναμη συμμετοχή των πολιτών στα οικονομικά βάρη, η προστασία των υγιών επιχειρήσεων από τον αθέμιτο ανταγωνισμό, η αύξηση της εθελούσιας συμμόρφωσης μέσα από την εμπέδωση της φορολογικής συνείδησης και άλλες.

Με τις διατάξεις του άρθρου 23 του ν.4174/2013 καθορίζεται η εξουσία της φορολογικής διοίκησης να προβαίνει σε επαλήθευση του περιεχομένου των φορολογικών δηλώσεων που υποβάλλονται σε αυτήν¹⁶. Οι ελάχιστες υποχρεωτικές και αντικειμενικές επαληθεύσεις των φορολογικών υποθέσεων γίνεται με μια σειρά κριτηρίων τα οποία ορίστηκαν σε δύο υπουργικές αποφάσεις. Η ΠΟΛ.1037/2005 «Έλεγχος εκκρεμών φορολογικών υποθέσεων επιτηδευματιών και βεβαίωση και καταβολή φόρων» και μεταγενέστερα η ΠΟΛ.1072/2011 «Έλεγχος φορολογικών υποθέσεων επιτηδευματιών, επίλυση φορολογικών διαφορών, βεβαίωση και καταβολή του φόρου».

Με βάση τις γενικές διατάξεις ο έλεγχος για την ορθή εκπλήρωση των φορολογικών υποχρεώσεων μπορεί να γίνει από τα γραφεία της φορολογικής διοίκησης ή να έχει τη μορφή του επιτόπιου ελέγχου. Όταν διενεργείτε έλεγχος από τα γραφεία των ελεγκτικών υπηρεσιών αξιοποιούνται τα στοιχεία που έχει στη διάθεση της η φορολογική

¹⁶ Ν.4174/2013, «Φορολογικές διαδικασίες και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ Α 170/26-07-2013.

διοίκηση όπως οι οικονομικές καταστάσεις, δηλώσεις που έχουν υποβληθεί από τον ελεγχόμενο, άλλα και οποιοδήποτε άλλο έγγραφο ή πληροφορία από τρίτους.

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται μια εισαγωγή στο φορολογικό έλεγχο η οποία επικεντρώνεται στις νέες διατάξεις που εφαρμόζονται για την επιλογή και την διενέργεια των φορολογικών ελέγχων¹⁷.

3.2 Επιλογή Υποθέσεων για Έλεγχο

Η επιλογή των υποθέσεων που θα ελεγχθούν γίνεται πλέον από τη Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.3842/2010. Ο προϊστάμενος της ελεγκτικής υπηρεσίας υποχρεούται να προτείνει στη Γενική Διεύθυνση Φορολογικών Ελέγχων και Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων υποθέσεις για τις οποίες έχει επιβαρυντικά στοιχεία στη διάθεσή του. Για τις υποθέσεις για τις οποίες επίκειται ο χρόνος παραγραφής σύμφωνα με τις διατάξεις, ελέγχονται αυτές που παρουσιάζουν φορολογικό ενδιαφέρον.

Η επιλογή των υποθέσεων που θα ελεγχθούν γίνεται με βάση κριτήρια ανάλυσης κινδύνου (risk analysis)¹⁸. Μόνο κατ' εξαίρεση η επιλογή μπορεί να γίνει με άλλα κριτήρια, τα οποία είναι απόρρητα και τα οποία καθορίζει ο Γενικός Γραμματέας Δημοσίων Εσόδων. Σύμφωνα με το άρθρο 37 παρ.6 του ν.4141/2013 το οποίο τροποποίησε το άρθρο 80 του ν.3842/2010, τα κριτήρια ανάλυσης κινδύνου προσδιορίζονται με βάση:

- Ποιοτικά χαρακτηριστικά, όπως η νομική μορφή, η κατηγορία των τηρούμενων βιβλίων του ΚΒΣ/ΚΦΑΣ, ο κλάδος ή τομέας δραστηριότητας ανάλογα με την επικινδυνότητα και παραβατικότητα αυτού, η ύπαρξη παραβάσεων ή παραλήψεων φορολογικής και τελωνιακής νομοθεσίας, η βαρύτητα και η συχνότητα εμφάνισης τους, η ύπαρξη στοιχείων από διασταυρώσεις του πληροφοριακού συστήματος ή από ελέγχους σε τρίτους υπόχρεους ή από τρίτες πηγές για απόκρυψη

¹⁷ ΔΕΛ Α 1069048ΕΕ 2014/02-05-2014, «Παροχή οδηγιών για την εφαρμογή των άρθρων 23,25,27,28,34,62 και 66 του ν.4174/2013, Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας».

¹⁸ Ν.4141/2013 «Επενδυτικά εργαλεία ανάπτυξης παροχή πιστώσεων και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ Α 81/5-4-13

φορολογητέας ύλης ή διάπραξη φορολογικών αδικημάτων και γενικά ή φορολογική εικόνα και συμπεριφορά των υπόχρεων.

Παραδείγματα τέτοιων κριτηρίων αποτελούν επιτηδευματίες που είναι εκδότες ή λήπτες εικονικών ή νοθευμένων στοιχείων, επιτηδευματίες στους οποίους έχουν καταλογιστεί παραβάσεις ΚΒΣ/ΚΦΑΣ ή παραβάσεις για κυκλοφορία παραποιημένων προϊόντων, επιτηδευματίες που έχουν υποπέσει σε αδικήματα λαθρεμπορίας, ή ναρκωτικών, στοιχεία ή δελτία πληροφοριών, για ενδεχόμενη ή αποδεδειγμένη φοροδιαφυγή, κατασχεμένα ανεπίσημα βιβλία, νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες κλπ

- Οικονομικά δεδομένα, όπως ακαθάριστα έσοδα, δαπάνες, καθαρά κέρδη ή ζημιές, συντελεστές μικτού και καθαρού κέρδους, δεδομένα από δηλώσεις άμεσης και έμμεσης φορολογίας, καθώς και διαθέσιμα στοιχεία από βάσεις δεδομένων, στατιστική ανάλυση, εφαρμογή τεχνικών εξόρυξης δεδομένων και άλλες πηγές πληροφοριών.

Παραδείγματα τέτοιων περιπτώσεων αποτελούν επιχειρήσεις που παρουσιάζουν σε πολλές χρήσεις ζημιές, η αδικαιολόγητη μεταβολή συντελεστή καθαρού κέρδους και του συντελεστή μικτού κέρδους από τον μέσο όρο ομοειδών επιχειρήσεων, οι περιπτώσεις εμφάνισης μεγάλων ποσών δαπανών κλπ.

- Χωροταξικά και χρονικά δεδομένα, όπως ο τόπος παραγωγής και διακίνησης, εποχιακές δραστηριότητες και τοπικές ιδιαιτερότητες. Τέτοια παραδείγματα μπορούν να θεωρηθούν οι εκτεταμένες συναλλαγές σε περιοχές με μειωμένο συντελεστή ΦΠΑ, ο χρόνος παραγραφής κ.α.

3.3 Είδη Ελέγχου – Εντολή Ελέγχου

Ο νόμος 4174/2013 στο άρθρο 25 προβλέπει δύο είδη ελέγχου, τον πλήρη έλεγχο και τον μερικό. Πλήρης είναι ο έλεγχος που διενεργείται για όλες τις φορολογίες και για όλα τα φορολογικά αντικείμενα καθώς και για εισφορές και τέλη και είναι οριστικός. Μερικός είναι ο έλεγχος ο οποίος δεν συγκεντρώνει τα χαρακτηριστικά του πλήρους ελέγχου. Επανελέγχος, διενεργείτε για φορολογική περίοδο που έχει ελεγχθεί όταν και εφόσον προκύψουν νέα στοιχεία, τα οποία επηρεάζουν τον υπολογισμό της φορολογικής οφειλής.

Νέο στοιχείο αποτελεί κάθε στοιχείο το οποίο δεν θα μπορούσε να είναι γνωστό στη φορολογική διοίκηση κατά τον αρχικό φορολογικό έλεγχο.

Η φορολογική διοίκηση ορίζει με έγγραφη εντολή της, η οποία εκδίδεται από το Γενικό Γραμματέα Δημόσιας Διοίκησης, τον υπάλληλο που θα διενεργήσει τον έλεγχο. Η εντολή περιλαμβάνει ορισμένα τυπικά στοιχεία που προβλέπονται από τις διατάξεις του άρθρου 25 του ν.4174/2013 όπως είναι: ο αριθμός και ημερομηνία εντολής, το ονοματεπώνυμο του υπαλλήλου, τα στοιχεία του φορολογούμενου που πρόκειται να ελεγχθεί, τη φορολογική περίοδο και το είδος της φορολογίας που αφορά ο φορολογικός έλεγχος, την διάρκεια του έλεγχου και το χαρακτηρισμό του ελέγχου (πλήρης ή μερικός).

Όπως αναφέρθηκε ο έλεγχος έχει συγκεκριμένη διάρκεια που είναι συνάρτηση του είδους του ελέγχου (πλήρης ή μερικός) και του είδους και του μεγέθους της επιχείρησης. Η εντολή ελέγχου μπορεί να τροποποιηθεί πριν την λήξη της διάρκειας του ελέγχου και σύμφωνα με την παρ.4 του άρθρου 25 του ν.4174/2013 να παραταθεί η διάρκεια μια φορά κατά έξι (6) μήνες και σε εξαιρετικές περιπτώσεις δίνεται περαιτέρω παράταση για άλλους έξι (6) μήνες.

Ο υπάλληλος πριν την έναρξη του ελέγχου πρέπει να επιδεικνύει το δελτίο ταυτότητας και να επιδίδει την εντολή ελέγχου. Σε περίπτωση που απαιτείται να διενεργηθεί επιτόπιος φορολογικός έλεγχος πέρα του ωραρίου εργασίας, λόγω του είδους των δραστηριοτήτων του φορολογούμενου, θα πρέπει να γίνεται ειδική μνεία στην εντολή ελέγχου.

Σύμφωνα με την παρ.3 του άρθρου 25 του ν.4174/2013 «η είσοδος στην κατοικία του φορολογούμενου επιτρέπεται μόνο με εντολή του αρμόδιου Εισαγγελέα». Ακολούθησε η 3244/14-10-2014 Γνωμοδότηση του εισαγγελέα του Αρείου Πάγου με την οποία έγινε δεκτό ότι είναι αντισυνταγματική η είσοδος οργάνων της φορολογικής διοίκησης στην κατοικία φορολογουμένων, με απλή εντολή του εισαγγελέα και χωρίς την παρουσία δικαστικού λειτουργού, προκειμένου να διενεργούν φορολογικούς ελέγχους.

Ο οριζόμενος υπάλληλος μπορεί να απαιτεί από το φορολογούμενο να παρίσταται στον τόπο όπου διενεργείτε ο φορολογικός έλεγχος και να διευκολύνει την διενέργειά του, να παραδίδει τα βιβλία και στοιχεία και λοιπά έγγραφα ή αντίγραφα αυτών όπως και ηλεκτρονικά αρχεία¹⁹. Ο υπάλληλος μπορεί να κατάσχει βιβλία και στοιχεία που

¹⁹ Ν.4174/2013, «Φορολογικές διαδικασίες και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ Α 170/26-07-2013, άρθρο 24.

τηρούνται ή ανεπίσημα βιβλία και έγγραφα, όπως επίσης μπορεί να ζητήσει την συνδρομή των οργάνων της Ελληνικής Αστυνομίας για τη διενέργεια του ελέγχου.

3.4 Άρθρο 15 του ν.4174/2013 «Πληροφορίες από Τρίτους»

Σύμφωνα με τις διατάξεις του παραπάνω άρθρου ο Γενικός Γραμματέας Δημοσίων Εσόδων μπορεί να εκδίδει απόφαση με την οποία ορίζονται ορισμένες κατηγορίες προσώπων που υποχρεούνται να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τις οικονομικές συναλλαγές τους με φορολογούμενους, οι όροι και οι προϋποθέσεις για την παροχή αυτών των πληροφοριών, καθώς και οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή αυτής της διάταξης. Ακολούθως εκδόθηκε η υπ' αριθμ.1033/10-02-2014 απόφαση του Γενικού Γραμματέα που ορίζει τις υποχρεώσεις πιστωτικών ιδρυμάτων, οργανισμών και επιχειρήσεων προς παροχή πληροφοριών, τα στοιχεία που περιλαμβάνονται, την συχνότητα διαβίβασης και τις καταληκτικές ημερομηνίες. Σύμφωνα με την απόφαση αυτή οι κατηγορίες των ιδρυμάτων, οργανισμών και επιχειρήσεων και το είδος των πληροφοριών ορίζονται ως εξής:

1. Πιστωτικά και χρηματοδοτικά ιδρύματα, φορείς εκκαθάρισης συναλλαγών με τη χρήση καρτών πληρωμών, ιδρυμάτων πληρωμών, ελληνικά ταχυδρομεία και εταιρίες επενδυτικών υπηρεσιών.
2. Υποκαταστήματα αλλοδαπών πιστωτικών ιδρυμάτων που λειτουργούν στην Ελλάδα.
3. Επιχειρήσεις ιδιωτικής ασφάλισης
4. Ιδιωτικά θεραπευτήρια (εξαιρούνται εκείνα της ψυχικής υγείας και τα ιδιωτικά διαγνωστικά κέντρα)
5. Ιδιωτικά σχολεία στοιχειώδους και μέσης εκπαίδευσης (νηπιαγωγεία, δημοτικά, γυμνάσια, λύκεια) με εξαίρεση τα εσπερινά γυμνάσια και λύκεια, καθώς και τα ειδικά σχολεία ατόμων με ειδικές ανάγκες.
6. Εταιρείες σταθερής και κινητής τηλεφωνίας.
7. Εταιρείες παροχής ηλεκτρικής ενέργειας.
8. Εταιρείες ύδρευσης.

Ακολουθούν υποδείγματα προς την Ελληνική Ένωση Τραπεζών και την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς για αναζήτηση στοιχείων των ελεγχόμενων (αντίστοιχα έγγραφα μπορούν να απευθυνθούν σ άλλους φορείς όπως Ελληνικά Χρηματιστήρια ΑΕ, Ασφαλιστικούς φορείς κλπ):

3.5 Διαδικασία Φορολογικού Ελέγχου

Μετά τον νόμο 4174/2013 «Φορολογικές διαδικασίες και άλλες διατάξεις» εκδόθηκε η εγκύκλιος ΔΕΛ Α1069048/02-05-2014 με την οποία παρέχονται διευκρινιστικές οδηγίες για την ορθή και ομοιόμορφη εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων του προαναφερόμενου νόμου που αφορούν τον φορολογικό έλεγχο (άρθρα 23,25,27,28,34,62 και 66).

Με την απόφαση του Υπουργού Οικονομικών ΠΟΛ.1037/2005 καθορίστηκαν τα κριτήρια επιλογής για έλεγχο, ο τρόπος και η διαδικασία ελέγχου των εκκρεμών υποθέσεων φορολογίας εισοδήματος και λοιπών φορολογιών των επιτηδευματιών, καθώς και ειδικός τρόπος βεβαίωσης και καταβολής των διαφορών φόρων που προκύπτουν από τον έλεγχο αυτό.

Ακόμη με την απόφαση του Υφυπουργού των Οικονομικών ΠΟΛ.1072/2011 (Φ.Ε.Κ. 577 Β'), όπως ισχύει, καθορίστηκαν τα κριτήρια επιλογής για έλεγχο, ο τρόπος και η διαδικασία ελέγχου των εκκρεμών υποθέσεων φορολογίας εισοδήματος και λοιπών φορολογιών των υπαγόμενων στην αμέσως ως άνω Α.Υ.Ο. επιτηδευματιών, καθώς και ειδικός τρόπος βεβαίωσης και καταβολής φόρων που αφορούν χρήσεις που έκλεισαν μέχρι και 31.12.2009.

Η ίδια εγκύκλιος ορίζει ότι για εντολές που εκδίδονται για υποθέσεις που έχουν τις προϋποθέσεις υπαγωγής στις διατάξεις της ΠΟΛ.1072/2011 και μέχρι τη χρήση 2009, θα εφαρμόζονται οι ελεγκτικές επαληθεύσεις που προβλέπονται από την συγκεκριμένη απόφαση και στη συνέχεια ακολουθείται η διαδικασία που προβλέπεται από τις διατάξεις του ν. 4174/2013. Για τις μετέπειτα χρήσεις εφαρμόζονται οι ελεγκτικές επαληθεύσεις που προβλέπονται από την ΠΟΛ.1037/2005. Οι ελεγκτικές επαληθεύσεις που προβλέπονται

από την ΠΟΛ.1037/2005 εφαρμόζονται και για τις υποθέσεις που δεν έχουν τις προϋποθέσεις υπαγωγής τους στις διατάξεις της ΠΟΛ.1072/2011.

Δηλαδή, για τις ανέλεγκτες χρήσεις μέχρι και την χρήση 2009 (οικ. έτος 2010) οι ελεγκτές θα εφαρμόζουν την διαδικασία της ΠΟΛ.1072/2011, ενώ για τις χρήσεις 2010 (οικ. έτος 2011) και έπειτα θα εφαρμόζουν τις επαληθεύσεις που προβλέπονται στην ΠΟΛ.1037/2005. Μετά τις επαληθεύσεις που ορίζουν οι ανωτέρω αποφάσεις ακολουθείται η διαδικασία που προβλέπεται από τον νόμο 4174/2013. Συγκεκριμένα, εκδίδεται προσωρινός διορθωτικός προσδιορισμός του φόρου με το σχετικό σημείωμα διαπιστώσεων, κοινοποιούνται στον φορολογούμενο και μετά την πάροδο των είκοσι (20) ημερών για την υποβολή των απόψεων του φορολογούμενου, εκδίδεται ο οριστικός προσδιορισμός του φόρου και συντάσσεται η σχετική έκθεση ελέγχου.

Στο σημείωμα διαπιστώσεων αναφέρεται η οφειλή με βάση τα αποτελέσματα του ελέγχου και οποιοδήποτε στοιχείο αιτιολογεί τη διαφοροποίηση του ελέγχου. Αφού παρέλθει το διάστημα των είκοσι ημερών από την επίδοσή του και ο υπόχρεος διατυπώσει τις απόψεις του στα αναφερόμενα στο σημείωμα, εκδίδεται η έκθεση ελέγχου.

Στο σώμα της έκθεσης πρέπει να αναφέρονται τα σχετικά με το σημείωμα διαπιστώσεων. Συγκεκριμένα να αναγράφεται:

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΩΝ ΑΡΘΡΟ 28 ΠΑΡ.1 Ν. 4174/2013

ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 28 ΠΑΡ.1 ΤΟΥ Ν. 4174/2013, ΕΚΔΟΘΗΚΕ ΤΟ ΜΕ ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ.ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΩΝ ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΕΠΙΔΟΘΗΚΕ ΣΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟ ΤΗΝ

Σημείωμα Διαπιστώσεων

Περιεχόμενα.....

Απόψεις Ελεγχόμενου

.....

Κρίση του ελέγχου επί των απόψεων του ελεγχόμενου

.....

Περαιτέρω, η έκθεση θα πρέπει να περιλαμβάνει εμπειρισταωμένα και αιτιολογημένα γεγονότα, στοιχεία και διατάξεις που έλαβε υπόψη ο ελεγκτής για τον προσδιορισμό του φόρου. Η έκθεση αφού υπογράψει από τον επόπτη ελεγχου, τον

υποδιευθυντή και θεωρηθεί από τον Προϊστάμενο της ελεγκτικής αρχής, κοινοποιείται στον φορολογούμενο μαζί με την οριστική πράξη προσδιορισμού του φόρου²⁰.

3.5.1 Απόφαση ΠΟΛ.1072/2011

Όπως προαναφέρθηκε στη διαδικασία του ελέγχου βάσει των διατάξεων της ΠΟΛ.1072/2011 υπάγονται ανέλεγκτες υποθέσεις φορολογίας εισοδήματος και λοιπών φορολογιών, που αφορούν χρήσεις που έκλεισαν μέχρι 31/12/2009²¹. Εφαρμόζεται για όλες τις επιχειρήσεις ανεξάρτητα από την δραστηριότητα που ασκούν ή την νομική μορφή της επιχείρησης, καθώς και την κατηγορία των τηρούμενων βιβλίων.

Εξαιρέση αποτελεί η ανέλεγκτη χρήση στην οποία τα δηλωθέντα ακαθάριστα έσοδα είναι μεγαλύτερα του ποσού των 20.000.000 ευρώ και επίσης υποθέσεις για τις οποίες μέχρι την ημερομηνία δημοσίευσης της απόφασης είχε εκδοθεί εντολή για έλεγχο. Επίσης εξαιρούνται υποθέσεις με ολοφάνερα στοιχεία φοροδιαφυγής όπως όταν υπάρχουν ανεπίσημα βιβλία και στοιχεία, περιπτώσεις πλαστών και εικονικών ή λήψεις εικονικών κλπ.. Οι υποθέσεις που εξαιρούνται, υπάγονται σε έλεγχο βάσει των διατάξεων της ΠΟΛ.1037/2005. Ειδικά όμως για το θέμα της επίλυσης των φορολογικών διαφορών (συμβιβασμός) εφαρμόζονται οι ευνοϊκότερες διατάξεις της ΠΟΛ.1072/2011.

Η απόφαση ΠΟΛ.1072/2011 με την ερμηνευτική εγκύκλιο ΠΟΛ.1162/27-07-2011 προβλέπει:

- Γενικές ελεγκτικές επαληθεύσεις
Οι γενικές επαληθεύσεις περιλαμβάνουν ενέργειες σχετικές με την ορθή τήρηση βιβλίων και στοιχείων, ορθή καταχώρηση με ιδιαίτερη σημασία στις εικονικές επιστροφές και εκπτώσεις, τον ορθό προσδιορισμό των κερδών, αξιοποιούνται παραβάσεις ή δελτία πληροφοριών και διασταυρώνονται σχετικές πληροφορίες. Επίσης ακολουθείται η διαδικασία της εγκύκλιου ΠΟΛ.1111/2-9-2009 σχετικά με τις βεβαιωμένες και ληξιπρόθεσμες οφειλές.

²⁰ΔΕΛ Α 11980404ΕΞ 2013/31-12-2013, «Αποτελέσματα φορολογικού ελέγχου», (ΦΕΚ 3366/Β'/31-12-2013).

²¹ΠΟΛ.1072/2011, «Έλεγχος φορολογικών υποθέσεων επιτηδευματιών, επίλυση φορολογικών διαφορών, βεβαίωση και καταβολή φόρων», ΦΕΚ 577Β /12-4-2011

- Ειδικές ελεγκτικές επαληθεύσεις
 Στις ειδικές ελεγκτικές επαληθεύσεις περιλαμβάνονται ενέργειες, πολλές από τις οποίες γίνονται για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα εκτός εξαιρέσεων, για τον έλεγχο της ορθής καταχώρηση των ληφθέντων στοιχείων, της κανονική μεταφορά των δαπανών στα έντυπα που συνοδεύουν την δήλωση, επαλήθευση αθροίσεων των βιβλίων ως προς τα ακαθάριστα έσοδα και τις αγορές των εμπορευμάτων. Ακόμη ελέγχεται η σύννομη έκδοση των φορολογικών στοιχείων, οι εγγραφές στα πρόσθετα βιβλία και γίνεται έλεγχος κλειστής αποθήκης για την ποσοτική διακίνηση των αγαθών των εμπορικών επιχειρήσεων, έλεγχος δαπανών κ.α..
- Πρόσθετες ελεγκτικές επαληθεύσεις
 Οι πρόσθετες ελεγκτικές επαληθεύσεις αφορούν επιχειρήσεις που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας οι οποίες έχουν σχέση με το βιβλίο παραγωγής και κοστολογίου, την ορθή αναμόρφωση των αποτελεσμάτων της αναπροσαρμογή της αξίας των ακινήτων κ.α..

Ειδικά για τα απλογραφικά βιβλία (πρώτης και δεύτερης κατηγορίας) προβλέπει μια ειδική διαδικασία ελέγχου γνωστή με τον όρο «συνάφεια». Η συνάφεια αποσκοπεί να διαπιστώσει αν τα οικονομικά μεγέθη σε κάθε ελεγχόμενη χρήση είναι συμβατά μεταξύ τους. Η έλλειψη συμβατότητας αντιμετωπίζεται ως ανακρίβεια. Για το λόγο αυτό συγκρίνονται τα ακαθάριστα έσοδα που δηλώνονται από την επιχείρηση με τα ακαθάριστα έσοδα που υπολογίζονται τεκμαρτά (πολλαπλασιάζοντας το άθροισμα του κόστους πωληθέντων και των εξόδων και δαπανών που περιλαμβάνουν και τις αποσβέσεις με έναν ειδικό συντελεστή αναγωγής). Αν τα δηλωθέντα ακαθάριστα έσοδα είναι μικρότερα των ποσών της συνάφειας τότε η προκύπτουσα διαφορά προσαυξάνει τα ακαθάριστα έσοδα που δηλώθηκαν. Αν επίσης τα βιβλία έχουν κριθεί ανακριβή τα ακαθάριστα έσοδα που προσδιορίζονται υπό το βάρος της ανακρίβειας δεν μπορεί να είναι λιγότερα από αυτά που προκύπτουν με τη διαδικασία της συνάφειας.

3.5.2 Απόφαση ΠΟΛ.1037/2005

Ο έλεγχος με την απόφαση αυτή αφορά όλες τις επιχειρήσεις ανεξάρτητα από τη νομική μορφή και ανεξάρτητα της δραστηριότητας που ασκείται. Εφαρμόζεται στις ακόλουθες περιπτώσεις²²:

- Για τις ανέλεγκτες υποθέσεις χρήσεων που έκλεισαν μετά την 31/12/2009.
- Για τις ανέλεγκτες υποθέσεις που εξαιρούνται από την υπαγωγή τους στην ΠΟΛ.1072/2011 (δηλαδή αυτές με ακαθάριστα έσοδα πάνω από 20.000.000 ευρώ και υποθέσεις με στοιχεία για φοροδιαφυγή).
- Όταν ο υπόχρεος που ελέγχθηκε με την ΠΟΛ.1072/2011 δεν έκανε δεκτά τα αποτελέσματα αυτής στο σύνολό τους.

Η ΠΟΛ.1037/2005 αποτελείται από τρία μέρη. Το πρώτο μέρος, που περιλαμβάνει τα άρθρα 1 έως 5, περιγράφει την διαδικασία και τον τρόπο ελέγχου των ανέλεγκτων δηλώσεων καθώς και τα κριτήρια με τα οποία επιλέγονται οι υποθέσεις. Στο δεύτερο μέρος, που περιλαμβάνει τα άρθρα 6 έως 7, περιγράφεται η μετά τον έλεγχο διαδικασία και ο τρόπος καταβολής των φόρων. Τέλος, το τρίτο μέρος στο άρθρο 8, περιλαμβάνει τις ρυθμίσεις για ειδικά θέματα καθώς και τις μεταβατικές διατάξεις. Η απόφαση αυτή ισχύει από την ημερομηνία δημοσίευσης στο ΦΕΚ δηλαδή 8-3-2005 και από την ημερομηνία αυτή και έπειτα, παύουν να ισχύουν οι διατάξεις των αποφάσεων ΠΟΛ 1144/1998 και ΠΟΛ. 1168/2001, όπως επίσης και όλες οι αποφάσεις που αφορούσαν την συνάφεια για την περαιώση των φορολογικών υποθέσεων.

Η απόφαση καθορίζει συγκεκριμένα διαστήματα στα οποία γίνεται ο έλεγχος όπως και συγκεκριμένα μεγέθη δαπανών. Στην περίπτωση δαπανών Ι.Χ. αυτοκινήτων, εξόδων ταξιδιών, υποδοχής και φιλοξενίας, σταθερή και κινητής τηλεφωνίας, ελέγχονται ανεξαιρέτως. Και με την συγκεκριμένη απόφαση δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στον έλεγχο πλαστών και εικονικών φορολογικών στοιχείων, στον έλεγχο του ταμείου και αξιόγραφων, στις ποσοτικές επαληθεύσεις του βιβλίου αποθήκης. Ακόμη, ελέγχεται ο λογαριασμός Γενικής Εκμετάλλευσης, τα αποτελέσματα χρήσης, το βιβλίο παραγωγής και κοστολογίου, η μεταφορά ζημιών, η νόμιμη έκδοση αθεωρήτων στοιχείων με βάση τις αποφάσεις, οι επιστροφές και εκπτώσεις, οι τιμές πώλησης, τα έξοδα πωλήσεων, υποκρυπτόμενα δάνεια,

²²ΠΟΛ.1037/2005, «Έλεγχος εκκρεμών φορολογικών υποθέσεων επιτηδευματιών και βεβαίωση και καταβολή φόρων», ΦΕΚ 302/Β/08-03-2005.

οι συναλλαγές με μη συνεργάσιμα κράτη, οι παρακρατούμενοι φόροι, η αναπροσαρμογή ακινήτων, εκπτώσεις λόγω τζίρου, ενδοκοινοτικές συναλλαγές και άλλα θέματα.

Όσοι δεν αποδέχονται τα αποτελέσματα του ελέγχου με βάση τη διαδικασία που ορίζεται από την απόφαση αυτή, ελέγχονται με τις γενικές διατάξεις του πλήρους τακτικού ελεγχου σύμφωνα δηλαδή με τις διατάξεις του άρθρου 66 του ν.2238/94, χωρίς συγκριμένους κανόνες, με επιβαρύνσεις ως προς τα πρόστιμα, τις προσαυξήσεις και την καταβολή δόσεων. Σε περίπτωση επίσης μη διοικητικής επίλυσης ασκείται και ποινική δίωξη σύμφωνα με τα άρθρα 17-21 του ν.2523/97 (Κώδικας φορολογικών κυρώσεων).

3.5.3 Απόφαση ΠΟΛ.1159/2011

Η εγκύκλιος ΔΕΛ Α 1069048/02-05-2014 ορίζει ότι οι επιχειρήσεις που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας και έχουν κλείσει Ισολογισμό μετά την 30/06/2011, ελέγχονται με βάση την διαδικασία της απόφασης ΠΟΛ.1038/2012 (ΦΕΚ Β 1567)²³. Η απόφαση αυτή προσδιορίζει την διαδικασία με βάση το πρόγραμμα ελέγχου του παραρτήματος ΙΙΙ της απόφασης ΠΟΛ.1159/2011 (ΦΕΚ Β'1567).

Στο παράρτημα ΙΙΙ της απόφασης ΠΟΛ.1159/2011 περιγράφονται λεπτομερώς: οι προϋποθέσεις υπαγωγής, οι περιορισμοί, τα πληροφοριακά στοιχεία, οι επαληθεύεις για κάθε φορολογία, ο έλεγχος των μετασχηματισμών, των ενδοομιλικών συναλλαγών κ.α. Ωστόσο, τα βασικά στοιχεία του προγράμματος ελέγχου είναι αυτά που εφαρμόζονται στις αποφάσεις του σύντομου ελέγχου (ΠΟΛ.1037/2005 και ΠΟΛ.1072/2011). Πρέπει επίσης να σημειώσουμε πως δεν υπάρχει ακαμψία ως προς την εφαρμογή και το πρόγραμμα ελέγχου και μπορεί να τροποποιηθεί ή να συμπληρωθεί από τον ελεγκτή βάσει των δεδομένων της υπόθεσης με τη σύμφωνη γνώμη των προϊσταμένων του.

²³ΠΟΛ.1159/2011, «Καθορισμός της διαδικασίας εφαρμογής της παραγράφου 5 του άρθρου 82 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (ν.2238/94) αναφορικά με το Ετήσιο Πιστοποιητικό που θα εκδίδεται από Νόμιμους Ελεγκτές ή ελεγκτικά γραφεία εγγεγραμμένα στο δημόσιο Μητρώο του ν.3693/2008», ΦΕΚ Α 174.

3.6 Έμμεσες Τεχνικές Ελέγχου

Η ύπαρξη εισοδήματος για το φυσικό πρόσωπο μπορεί να αποδειχθεί με άμεσο ή έμμεσο τρόπο. Ο άμεσος τρόπος αφορά την ύπαρξη συγκεκριμένων συναλλαγών (πωλήσεις, δαπάνες κλπ) για τον προσδιορισμό του εισοδήματος, δηλαδή στηρίζεται στον έλεγχο των εσόδων και δαπανών σε σχέση πάντα με τα βιβλία και στοιχεία και τις δηλώσεις των φορολογουμένων. Ο έμμεσος βασίζεται σε αποδείξεις που προκύπτουν συμπερασματικά από άλλα στοιχεία (πληροφορίες από διάφορες πηγές, ανάλυση οικονομικών συναλλαγών) για την ύπαρξη εισοδήματος.

Μέχρι τώρα οι έλεγχοι που διενεργούνταν από τις φορολογικές υπηρεσίες περιοριζόταν στο αν οι δηλώσεις του φορολογούμενου αντικατοπτρίζουν τα επίσημα βιβλία και στοιχεία. Έτσι οι ελεγχόμενοι μπορούσαν να επηρεάσουν το ύψος του φόρου με τη δημιουργία κατάλληλων αρχείων που θα συνέβαλαν στην αποφυγή ή μείωση του φόρου. Για το λόγο αυτό νομοθετήθηκαν οι έμμεσες μέθοδοι προκειμένου οι ελεγκτικές υπηρεσίες να καθορίσουν με αντικειμενικό τρόπο τις φορολογικές υποχρεώσεις των φορολογούμενων²⁴.

Με τον νόμο 4172/2013 νομοθετήθηκαν νέες μέθοδοι για τον προσδιορισμό του φορολογητέου εισοδήματος και ισχύουν για εισοδήματα που αποκτήθηκαν από 01/01/2014 αλλά και για παλαιότερους ελέγχους που πραγματοποιεί η φορολογική αρχή. Οι μέθοδοι αυτοί χρησιμοποιούνται για να προσδιοριστούν τα πραγματικά φορολογητέα εισοδήματα για το φυσικό πρόσωπο, όπως συγκεκριμένα ορίζει η ΠΟΛ.1050/17-2-2014. Στο άρθρο 1 της προαναφερθείσας απόφασης ορίζεται ότι «αντικείμενο των τεχνικών ελέγχου των περιπτώσεων β', γ' και ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 27 του ν.4174/2013 είναι ο προσδιορισμός του φορολογητέας ύλης προκειμένου να εκδοθεί πράξη διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου σε φορολογούμενο φυσικό πρόσωπο». Η μέθοδος αυτή αν και αφορά έλεγχο εισοδημάτων φυσικών προσώπων, μπορεί να χρησιμοποιηθεί έμμεσα για να προσδιορίσει φορολογητέα εισοδήματα σε επίπεδο επιχείρησης.

Μετά τον νόμο 4172/2013 εκδόθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών αποφάσεις οι οποίες καθορίζουν με λεπτομέρεια το περιεχόμενο και τον τρόπο εφαρμογής των

²⁴Edmund Bider, (2010), «Revenue Administration Taxpayer Audit – Use of Indirect Methods» International Monetary Fund, Fiscal Affairs Department.

έμμεσων τεχνικών ελέγχου. Καθορίστηκαν τρεις μέθοδοι οι οποίες εφαρμόζονται στην Ελλάδα και είναι:

4. Η τεχνική ανάλυση ρευστότητας του φορολογούμενου
5. Η τεχνική της καθαρής θέσης
6. Η τεχνικής τραπεζικών καταθέσεων και δαπανών σε μετρητά

Από την παραπάνω ανάλυση διαπιστώνουμε ότι η εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών λειτουργεί συμπληρωματικά με τις άμεσες τεχνικές και εκεί που αυτές παρουσιάζονται ακατάλληλες ή ανεπαρκείς. Στο επόμενο κεφάλαιο θα δούμε πως νομοθετήθηκαν οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου και πως εφαρμόζονται στην Ελλάδα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΟΙ ΕΜΜΕΣΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

4.1 Εισαγωγή

Οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου είναι διεθνώς αναγνωρισμένες πρακτικές που χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό του εισοδήματος, φορολογητέου ή ακαθάριστου, ανάλογα με την τεχνική που εφαρμόζεται κάθε φορά²⁵. Όταν διενεργείται έλεγχος και διαπιστώνεται πως η φορολογική δήλωση του φορολογουμένου και τα τηρούμενα βιβλία και στοιχεία αυτού, δεν απεικονίζουν την πραγματική οικονομική του κατάσταση ή ότι υπάρχουν αποδεδειγμένα στοιχεία για αδήλωτα εισοδήματα, ο ελεγκτής προκειμένου να προσδιοριστεί η αποκρυβείσα φορολογητέα ύλη, κάνει χρήση των έμμεσων τεχνικών ελέγχου. Στο κεφάλαιο αυτό θα παραθέσουμε την νομοθεσία σχετικά με τις έμμεσες τεχνικές ελέγχου, θα αναλύσουμε το περιεχόμενο και τον τρόπο εφαρμογής τους.

4.2 Οι Έμμεσες Τεχνικές Ελέγχου στο Ελληνικό Φορολογικό Σύστημα

Οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου προκειμένου να προσδιοριστούν τα πραγματικά φορολογητέα εισοδήματα ενός φυσικού προσώπου προβλέπονται ήδη από τον ν.2238/1994 (Κ.Φ.Ε) αλλά και μεταγενέστερα με τους νόμους 4174/2013 (Κ.Φ.Δ) και ν.4172/2013. Ο έλεγχος που πραγματοποιούν οι φορολογικές αρχές αφορά εισοδήματα που αποκτώνται από 01/01/2014 αλλά και εισοδήματα που αποκτήθηκαν σε παλαιότερες φορολογικές περιόδους.

Όπως αναφέραμε η προσαύξηση περιουσίας των φυσικών προσώπων προϋπήρχε σαν θέμα στον ν.2238/94 (Κ.Φ.Ε), ωστόσο η πρώτη ουσιώδης προσπάθεια νομοθέτησης για τον έλεγχο της προσαύξησης περιουσίας επήλθε με τον ν.3888/2010. Ο νόμος αυτός με

²⁵Organization for Economic Co- operation and Development (OECD), (2006), “Strengthening Tax Audit Capabilities: Innovative Approaches to improve the efficiency and effectiveness of indirect income measurement methods”, Prepared by Forum on Tax Administration’s Compliance sub-group.

το άρθρο 15 παρ.3 τροποποίησε τον Κ.Φ.Ε. (ν.2238/1994) και προσέθεσε νέο εδάφιο στο άρθρο 48 παρ.3 σύμφωνα με το οποίο²⁶:

«Ως εισόδημα από υπηρεσίες ελευθέρων επαγγελματιών λογίζεται και κάθε εισόδημα που δεν μπορεί να υπαχθεί σε κάποια από τις κατηγορίες Α' ως Ζ' της παρ.2 του άρθρου 4. Σε προσαύξηση περιουσίας που προέρχεται από άγνωστη ή μη διαρκή ή μη σταθερή πηγή ή αιτία, ο φορολογούμενος μπορεί να κληθεί να αποδείξει είτε την πραγματική πηγή ή αιτία προέλευσής της είτε ότι φορολογείται από άλλες διατάξεις είτε ότι απαλλάσσεται από το φόρο με ειδική διάταξη, προκειμένου αυτό να μην φορολογηθεί ως εισόδημα από υπηρεσίες ελευθερίων επαγγελματιών της χρήσης κατά την οποία επήλθε η προσαύξηση». Με την ΠΟΛ.1095/29-04-2011 με την οποία δόθηκαν διευκρινήσεις για την εφαρμογή του άρθρου 15 του ν.3888/2010 ο φορολογικός έλεγχος επεκτάθηκε σε βάθος δεκαετίας. Τίθενται βέβαια διάφορα ζητήματα σχετικά με το εύρος αυτόν των ελέγχων και την παραγραφή των χρήσεων²⁷.

Ο κώδικας φορολογίας εισοδήματος (ν.2238/94) στο άρθρο 67B (όπως τροποποιήθηκε με την περ.1 του άρθρου 5B του Ν.4079/20-09-2012 και την παρ.6 του άρθρου 8 του ν.4110/23-01-2013) ορίζει ότι ο προσδιορισμός των αποτελεσμάτων ελέγχου μπορεί να πραγματοποιηθεί και με την εφαρμογή μιας ή περισσότερων από τις ακόλουθες τεχνικές ελέγχου:

- α) της αρχής των αναλογιών (mark up method)
- β) της ανάλυσης ρευστότητας του φορολογούμενου (source and application of funds method),
- γ) της καθαρής θέσης του φορολογουμένου (net worth method)
- δ) της σχέσης της τιμής πώλησης προς το συνολικό όγκο κύκλου εργασιών (unit and volume method) και
- ε) το ύψος των τραπεζικών καταθέσεων και των δαπανών σε μετρητά (bank deposits and cash expenditure method).

²⁶ Ν.3888/2010, «Εκούσια κατάργηση φορολογικών διαφορών, ρύθμιση ληξιπρόθεσμων χρεών, διατάξεις για την αποτελεσματική τιμωρία της φοροδιαφυγής και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ 175 Α, άρθρο 15.

²⁷ Μελάς Δ., (2005), «Μέθοδοι φορολογικού ελέγχου εισοδήματος φυσικών προσώπων και επιχειρήσεων», Οικονομικές Εκδόσεις, Οικονομικές Εκδόσεις.

Με τις παραπάνω τεχνικές προσδιορίζονται τα φορολογητέα εισοδήματα των φορολογουμένων, τα ακαθάριστα έσοδα, οι εκροές και τα φορολογητέα κέρδη των επιτηδευματιών βάσει των γενικά παραδεκτών αρχών της ελεγκτικής. Τα αποτελέσματα που προκύπτουν από την εφαρμογή των τεχνικών ελέγχου της προηγούμενης παραγράφου, λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό των λοιπών φορολογικών υποχρεώσεων. Ο νόμος επίσης ορίζει ότι με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών καθορίζεται το ειδικότερο περιεχόμενο τεχνικών ελέγχου της παρ.1, ο τρόπος εφαρμογής και κάθε σχετικό θέμα για την εφαρμογή του άρθρου.

Ο νέος κώδικας φορολογίας εισοδήματος (ν.4172/13) στο άρθρο 28 παρ.1 ορίζει ότι: «το εισόδημα των φυσικών και νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων που ασκούν ή προκύπτει ότι ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα μπορεί να προσδιορίζεται με βάση κάθε διαθέσιμο στοιχείο ή με έμμεσες μεθόδους ελέγχου κατά τις ειδικότερες προβλέψεις του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- α) όταν τα λογιστικά αρχεία δεν τηρούνται ή οι οικονομικές καταστάσεις δεν συντάσσονται σύμφωνα με τον νόμο για τα λογιστικά πρότυπα, ή
- β) όταν τα φορολογικά στοιχεία ή τα λοιπά προβλεπόμενα σχετικά δικαιολογητικά δεν συντάσσονται σύμφωνα με τον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, ή
- γ) όταν τα λογιστικά αρχεία ή φορολογικά στοιχεία δεν προσκομίζονται στη Φορολογική Διοίκηση μετά από σχετική πρόσκληση».

Το ίδιο άρθρο στην παρ.2 αναφέρει ότι: «το εισόδημα φυσικών προσώπων, ανεξαρτήτως αν προέρχεται από άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, μπορεί επίσης να προσδιορίζεται με βάση κάθε διαθέσιμο στοιχείο ή έμμεσες μεθόδους ελέγχου σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, όταν το ποσό του δηλούμενου εισοδήματος δεν επαρκεί για την κάλυψη των προσωπικών δαπανών διαβίωσης ή σε περίπτωση που υπάρχει προσαύξηση περιουσίας η οποία δεν καλύπτεται από το δηλούμενο εισόδημα».

Οι μέθοδοι έμμεσου προσδιορισμού φορολογητέας ύλης καταγράφονται στο άρθρο 27 του ν.4174/2013 όπου στην παρ.1 συγκεκριμένα αναφέρεται²⁸: «η φορολογική διοίκηση δύναται να προβαίνει σε εκτιμώμενο, διορθωτικό ή προληπτικό προσδιορισμό

²⁸ Δ. Σταματόπουλος – Α. Καραβοκύρης, (2014), «Κώδικας φορολογίας εισοδήματος, ανάλυση – ερμηνεία», σελ.361.

της φορολογητέας ύλης και με την εφαρμογή μιας ή περισσότερων από τις κατωτέρω τεχνικές ελέγχου: α) της αρχής των αναλογιών, β) της ανάλυσης ρευστότητας το φορολογουμένου γ) της καθαρής θέσης του φορολογουμένου, δ) της σχέσης τιμής πώλησης προς το συνολικό όγκο κύκλου εργασιών και ε) του ύψους των τραπεζικών καταθέσεων και των δαπανών σε μετρητά. Με τις ως άνω τεχνικές μπορούν να προσδιορίζονται τα φορολογητέα εισοδήματα των φορολογουμένων, τα ακαθάριστα έσοδα, οι εκροές και τα φορολογητέα κέρδη των υπόχρεων βάσει γενικά παραδεκτών αρχών και τεχνικών της ελεγκτικής». Η παράγραφος 2 του ίδιου άρθρου αναφέρει: «με απόφαση του Γενικού Γραμματέα καθορίζονται το ειδικότερο περιεχόμενο τεχνικών ελέγχου της παραγράφου 1, ο τρόπος εφαρμογής τους και κάθε σχετικό θέμα για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου».

4.2.1 Το Νομοθετικό Πλαίσιο των Έμμεσων Τεχνικών Ελέγχου

1. Οι διατάξεις του άρθρου 67B του ν.2238/1994(ΦΕΚ Α' 151), όπως ίσχυαν μέχρι την έναρξη εφαρμογής του Ν.4172/20013.
2. Οι διατάξεις της παρ.3 του άρθρου 48 του ν.2238/1994 όπως ίσχυαν μέχρι την έναρξη εφαρμογής των διατάξεων του ν.4172/2013.
3. Οι διατάξεις του άρθρου 82 του ν.2238/1994, όπως ίσχυαν μέχρι την έναρξη εφαρμογής των διατάξεων των ν.4172/2013.
4. Οι διατάξεις των άρθρων 48 και 48^Α του ν.2859/2000 (ΦΕΚ Α' 248).
5. Οι διατάξεις του άρθρου 27 του ν.4174/2013 Κώδικα φορολογικής διαδικασίας (ΦΕΚ Α' 170) όπως ισχύουν.
6. Οι διατάξεις του άρθρου 66 του ν.4174/2013 Κώδικα φορολογικής διαδικασίας (ΦΕΚ Α' 170).
7. Οι διατάξεις του άρθρου 28 του ν.4172/2013 Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (ΦΕΚ Α' 167), όπως τροποποιήθηκαν με τις διατάξεις του άρθρου 22 παρ.13 ν.4223/2013 (ΦΕΚ Α' 254) και ισχύουν.
8. Οι διατάξεις του άρθρου 3 του Κ.Φ.Δ. (ν.4174/2013) και του άρθρου 2 του ν.4172/2013.

9. Οι διατάξεις της παρ.4 του άρθρου 21 του ν.4172/2013 καθώς και τις διατάξεις του άρθρου 39 του Κ.Φ.Δ (Ν.4174/2013).
10. Οι διατάξεις των άρθρων 14,15,16 του ν. 4174/2013 Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ΦΕΚ Α' 170).
11. Τις διατάξεις της περίπτωσης 2 της υποπαραγράφου Ε2 της παραγράφου Ε' του άρθρου πρώτου του ν.4093/2012 όπως ισχύει και την αριθμ.Δ6Α 1015213/ΕΞ 2013/28-01-2013 (ΦΕΚ Β' 130) Απόφαση του Υπουργού και Υφυπουργού Οικονομικών Μεταβίβαση Αρμοδιοτήτων στο Γενικό Γραμματεία της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων.
12. Οι διατάξεις της ΔΕΣ Α 1077357ΕΞ 2013/10-5-2013 (ΦΕΚ Β'1136) Α.Υ.Ο..
13. Οι διατάξεις της ΠΟΛ.1171/04-07-2013.
14. Οι διατάξεις της ΠΟΛ.1270/24-12-2013.
15. Οι διατάξεις της ΠΟΛ.1050/25-02-2014.
16. Οι διατάξεις της ΠΟΛ.1094/07-04-2014.
17. Οι διατάξεις της ΠΟΛ.1259/22-12-2014.
18. Η εγκύκλιος ΔΕΑΦ Α' 1144110 ΕΞ 2015/05-11-2015.

4.3 Υπαγόμενες Υποθέσεις στις Έμμεσες Τεχνικές Ελέγχου

Σύμφωνα με την ΠΟΛ.1050/17-2-2014 στην διαδικασία των έμμεσων τεχνικών ελέγχου μπορούν να υπαχθούν:

1. οι ανέλεγκτες υποθέσεις φορολογίας εισοδήματος φορολογουμένων φυσικών προσώπων, που αναφέρονται στο άρθρο 28 του ν.4172/2013, για τα φορολογικά έτη που αρχίζουν από 01/01/2014 και μετά,
2. οι ανέλεγκτες υποθέσεις φορολογίας εισοδήματος φορολογουμένων φυσικών προσώπων για διαχειριστικές περιόδους που έληξαν πριν την έναρξη εφαρμογής των διατάξεων του ν.4172/2013 για τις οποίες δεν είχε γίνει έναρξη ελέγχου μέχρι 31/12/2012 (σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 66 του ν.4174/2013), και συντρέχει μία ή περισσότερες από τις πιο κάτω περιπτώσεις:

α) υφίσταται αδικαιολόγητος πλουτισμός (περιουσιακά στοιχεία και καταθέσεις),

- β) παρουσιάζονται μεγάλες δαπάνες που δεν δικαιολογούνται από τα δηλωθέντα εισοδήματα του φορολογούμενου φυσικού προσώπου (ατομικά και οικογενειακά),
- γ) είναι μέλη εταιρειών (οποιασδήποτε μορφής) με ζημιογόνα αποτελέσματα,
- δ) δεν τηρούνται ή δεν επιδεικνύονται τα βιβλία και τα στοιχεία ΚΒΣ/ΚΦΑΣ,
- ε) υφίστανται πληροφορίες για παράνομα ή/και αδήλωτα εισοδήματα/αγορές/δαπάνες (επαγγελματικές, ατομικές, οικογενειακές).

Στις πιο πάνω υποθέσεις περιλαμβάνονται και αυτές για τις οποίες μία ή περισσότερες πηγές εισοδήματος (του φορολογούμενου ή του/της συζύγου) παραμένουν ανέλεγκτες.

4.4 Κυριότερες Αιτίες Ελέγχου

Η έναρξη του ελέγχου σύμφωνα με τις έμμεσες τεχνικές, μπορεί να οφείλεται σε μία ή περισσότερες από τις κάτωθι αιτίες ελέγχου²⁹:

- Καταγγελίες
- Πληροφορίες από την Τράπεζα της Ελλάδος για εμβάσματα εξωτερικού (24700 φορολογούμενοι με εμβάσματα άνω των 100.000 ευρώ την περίοδο 2009-2011)
- Λίστα Lagarde – Falciani (2.127 Έλληνες καταθέτες)
- Ακίνητα Μ. Βρετανίας
- 720 φυσικά πρόσωπα μεγάλου πλούτου
- Λίστα Daiseblum με 181 σκάφη Ελλήνων στην Ολλανδία
- 6.675 offshore κυρίως με ακίνητα για την εφαρμογή του ν.3091/2002
- 1.200 περιπτώσεις μεγάλης φοροδιαφυγής.

²⁹Μελάς Δ., (2015), «Μέθοδοι φορολογικού ελέγχου εισοδήματος φυσικών προσώπων και επιχειρήσεων», Οικονομικές Εκδόσεις.

4.5 Αντικείμενο Τεχνικών Ελέγχου με τη Χρήση Μεθόδων Έμμεσου Προσδιορισμού

Το περιεχόμενο, ο τρόπος εφαρμογής και το αντικείμενο των έμμεσων τεχνικών ελέγχου καθορίστηκε λεπτομερώς με την ΔΕΣ Α10777357/10-05-2013 Α.Υ.Ο και ακολούθως με την ΠΟΛ.1050/17-02-2014. Έτσι η εξεύρεση μη δηλωθείσας φορολογητέας ύλης μέσω μιας μεθοδολογίας που αξιοποιεί τα στοιχεία, τις πληροφορίες και τα δεδομένα για έσοδα κάθε πηγής και πραγματοποιηθείσες δαπάνες πάσης φύσεως, που η υπηρεσία διαθέτει ή συγκεντρώνει, για τον ελεγχόμενο αποτελεί το αντικείμενο των νέων μεθόδων³⁰. Με την ΠΟΛ.1050/17-02-2014 ορίζεται ως αντικείμενο των τεχνικών ελέγχου των περιπτώσεων β', γ' και ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 27 ν.4174/2013 ο προσδιορισμός της φορολογητέας προκειμένου να εκδοθεί πράξη διορθωτικού προσδιορισμού φόρου σε φορολογούμενο φυσικό πρόσωπο, μέσω μιας μεθοδολογίας που αξιοποιεί τα στοιχεία, τις πληροφορίες και τα δεδομένα για έσοδα κάθε πηγής και πραγματοποιηθείσες δαπάνες πάσης φύσεως, που η Φορολογική Διοίκηση διαθέτει ή συγκεντρώνει, για τον ίδιο τον/την σύζυγό του και τα προστατευόμενα μέλη αυτών.

4.6 Έννοιες που Ορίζονται για την Εφαρμογή των Έμμεσων Τεχνικών

Προκειμένου να εφαρμόσουμε τις έμμεσες τεχνικές ελέγχου είναι χρήσιμοι οι ακόλουθοι ορισμοί³¹:

- Καταθέσεις σε / Αναλήψεις από προσωπικούς και επαγγελματικούς λογαριασμούς σε – από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Οι καταθέσεις σε – αναλήψεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (κάθε μορφής στην Ελλάδα ή το Εξωτερικό), του φορολογούμενου, της συζύγου και των προστατευόμενων μελών αυτών (λογαριασμοί προσωπικοί, οικογενειακοί και επαγγελματικοί). Περιπτώσεις κοινών λογαριασμών καταλογίζονται στον πραγματικό δικαιούχο, ο οποίος καθορίζεται με βάση τις πραγματικές

³⁰ Α.Υ.Ο ΔΕΣ Α 1077357 ΕΞ2013/10-05-2013, «Εφαρμογή έμμεσων τεχνικών ελέγχου για τον προσδιορισμό φορολογητέου εισοδήματος φυσικών προσώπων, Αθήνα, Μάιος 2013.

³¹ ΠΟΛ.1050/2014, «Καθορισμός του περιεχομένου και του τρόπου εφαρμογής των τεχνικών ελέγχου των περιπτώσεων β', γ' και ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 27 ν.4174/2013 (ΦΕΚ Α170) για τον διορθωτικό προσδιορισμό της φορολογητέας ύλης φορολογουμένων φυσικών προσώπων με μεθόδους έμμεσου προσδιορισμού», Αθήνα, Φεβρουάριος 2014.

περιστάσεις και τη φύση των συναλλαγών. Εφόσον αυτό δεν είναι δυνατό, τα ποσά κατανέμονται ισόποσα σε όλους τους συνδικαιούχους (ποσό διά αριθμό συνδικαιούχων).

- **Περιουσιακά στοιχεία.** Κινητή και ακίνητη περιουσία οποιασδήποτε μορφής του φορολογουμένου, του/της συζύγου και των προστατευομένων μελών αυτών στην Ελλάδα ή και στο Εξωτερικό. Η αποτίμηση γίνεται με βάση την αξία κτήσης ή το κόστος κατασκευής προσαυξημένη με την αξία/κόστος τυχόν προσθηκών ή βελτιώσεων, επίσης περιλαμβάνονται και τυχόν υπάρχουσες απαιτήσεις έναντι τρίτων.

- **Προστατευόμενα μέλη.** Τα πρόσωπα που θεωρείται ότι βαρύνουν τον φορολογούμενο σύμφωνα με το άρθρο 7 του ν.2238/94 ή τα εξαρτώμενα μέλη σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11 του ν.4172/2013, ανάλογα με τις διατάξεις που ισχύουν στη φορολογία εισοδήματος σε κάθε φορολογική περίοδο.

- **Δαπάνες.** Δαπάνες πάσης φύσεως που πραγματοποιούνται από τον ελεγχόμενο, τον/την σύζυγό του και τα προστατευόμενα μέλη αυτών. Σε περίπτωση όπου είναι δεδομένη η πραγματοποίηση της δαπάνης, αλλά δεν είναι γνωστό το ποσό που καταβλήθηκε και δεν παρέχονται στοιχεία από το φορολογούμενο για το ύψος του, αυτό προσδιορίζεται με βάση τα στοιχεία που έχει στην διάθεσή της η Φορολογική Διοίκηση. Όπου αναφέρονται δαπάνες διαβίωσης (προσωπικές /οικογενειακές) αφορούν πραγματικές δαπάνες και όχι τεκμαρτές.

- **Φορολογική περίοδος:** Ειδικά για την εφαρμογή των παραπάνω τεχνικών ελέγχου ως φορολογική περίοδος ορίζεται: η διαχειριστική περίοδος για το διάστημα που ίσχυαν οι διατάξεις του ν.2238/1994 και το φορολογικό έτος για εισοδήματα που αποκτώνται από 1/1/2014 και μετά. Εξαιρετικά στην τεχνική της καθαρής θέσης μπορεί η ελεγχόμενη φορολογική περίοδος να περιλαμβάνει περισσότερες της μίας συνεχόμενες διαχειριστικές περιόδους ή φορολογικά έτη .

- **Φορολογούμενος:** Όπως ορίζεται στο άρθρο 3 παρ α' και β' του Κ.Φ.Δ και στο άρθρο 2 παρ α' και β' του ν. 4172/13, ανεξαρτήτως πηγής εισοδήματος. Το άρθρο 3 παρ. α' και β' του Κ.Φ.Δ αναφέρει: «α) ως φορολογούμενος νοείται: αα. Κάθε πρόσωπο που υποχρεούται να καταβάλλει φόρο, τέλος εισφορά ή χρηματική κύρωση που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα ή έχει οποιαδήποτε άλλη φορολογική υποχρέωση ή ββ. κάθε πρόσωπο που υποχρεούται να παρακρατεί φόρους και να τους αποδίδει στη Φορολογική Διοίκηση. β) ως πρόσωπο νοείται: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, καθώς και κάθε είδους νομική οντότητα». Επίσης και με τις διατάξεις του άρθρου 2 του ν.4172/2013 δίνεται ορισμός του όρου

φορολογούμενος. Ο όρος «φορολογούμενος περιλαμβάνει κάθε πρόσωπο που υπόκειται σε φόρο εισοδήματος σύμφωνα με τον Κ.Φ.Ε, χαρακτηρίζοντας ως «πρόσωπο» κάθε φυσικό νομικό πρόσωπο ή κάθε είδους νομική οντότητα, δηλαδή το σύνολο των φορολογικών κατοίκων της χώρας ή των νομικών προσώπων ή οντοτήτων, που θεωρείται ότι φορολογούνται στην Ελλάδα, είτε μέσω έδρας ή εγκατάστασης τους, που αποκτούν φορολογητέο στην Ελλάδα, είτε αυτό είναι πραγματικό, είτε τεκμαρτό, είτε προκύπτει από συστηματική εργασία στην Ελλάδα, είτε από ευκαιριακή³².

4.7 Μεθοδολογία των Έμμεσων Τεχνικών Ελέγχου

Μετά τον νόμο 4174/2013 εκδόθηκαν δύο εγκύκλιοι από το Υπουργείο Οικονομικών, με τις οποίες λεπτομερώς καθορίζεται η μεθοδολογία των έμμεσων τεχνικών έλεγχου και ο τρόπος εφαρμογής αυτών. Η ΠΟΛ.1270/24-12-2013 παρέχει οδηγίες για την ορθή και ομοιόμορφη εφαρμογή κάθε μιας έμμεσης τεχνικής ελέγχου, καθορίζοντας τη μεθοδολογία η οποία θα ακολουθείται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 2 της απόφασης ΔΕΣ Α 1077357/ΕΞ2013/10-05-2013, σε συνδυασμό με την εγκύκλιο ΠΟΛ.1171/04-07-2013, με την οποία παρέχονται οδηγίες σχετικά με την παροχή στοιχείων από τους φορολογούμενους κατά τον έλεγχο υποθέσεων φυσικών προσώπων.

Στην ουσία η διαδικασία που ακολουθείται δεν διαφέρει από τον οποιοδήποτε άλλο φορολογικό έλεγχο. Θα μπορούσαμε να αναφέρουμε τα βήματα ελέγχου ως εξής:

1. Εκδίδεται έγγραφη εντολή του Προϊσταμένου της αρμόδιας ελεγκτικής υπηρεσίας. Ο ελεγκτής χρησιμοποιεί και έμμεσες μεθόδους προσδιορισμού φορολογητέας ύλης, όταν αναγράφεται στην εντολή ελέγχου α) το άρθρο 67B του Ν.2238/94 για τις εντολές που είχαν εκδοθεί μέχρι 31/12/2013 και β) το άρθρο 27 του ν.4174/2013 για τις εντολές που εκδίδονται από 01/01/2014 και έπειτα.
2. Η εντολή κοινοποιείται στο φορολογούμενο.
3. Μαζί με την εντολή ελέγχου ή χωριστά αλλά οπωσδήποτε με τη συνοδεία επιστολής προς το φορολογούμενο επιδίδονται τα έντυπα: α) διαθέσιμα

³² Σταματόπουλος Δ. - Καραβοκύρης Α., (2014), «Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος», Αθήνα, σελ.67

περιουσιακά στοιχεία β) ερωτηματολόγιο τρόπου διαβίωσης – μεταβολών – υποχρεώσεων και γ) επιστολή προς το φορολογούμενο³³. Ο φορολογούμενος υποχρεούται να παράσχει όποια στοιχεία κρίνονται απαραίτητα ως προς την περιουσιακή του κατάσταση και τις συνθήκες διαβίωσης και αναφέρονται στα έντυπα. Το βάρος της απόδειξης για τα διαθέσιμα περιουσιακά στοιχεία φέρει ο φορολογούμενος³⁴.

Είναι σκόπιμο να αναφερθεί πως είναι αρκετά δύσκολο για κάποιον φορολογούμενο να διατηρεί στοιχεία πχ δαπανών, καταθετικών λογαριασμών σε βάθος δεκαετίας που μπορεί να εκτείνεται ένας έλεγχος. Αυτό μπορεί να έχει σαν συνέπεια να κατηγορηθεί ότι αποκρύπτει στοιχεία από την ελέγχουσα αρχή με δόλο. Ωστόσο υπάρχει νομοθετικό πλαίσιο σύμφωνα με το οποίο ο όρος « εν γνώσει» που προσδιορίζεται στο άρθρο 4 παρ.3 του ν.3213/2003 και ορίζει ότι η ανακρίβεια των δηλούμενων στοιχείων μόνο σε άμεσο και όχι σε ενδεχόμενο δόλο πρέπει να μπορεί να αποδοθεί και αυτό γιατί το άρθρο 27 του Π.Κ ορίζει ότι «όπου ο νόμος απαιτεί να έχει τελεστεί η πράξη εν γνώσει ορισμένου περιστατικού, δεν αρκεί ο ενδεχόμενος δόλος». Δηλαδή η πραγματική υπόσταση ενός εγκλήματος καταφαίνεται μόνο όταν ο δράστης γνωρίζει ως βέβαιη (και όχι ενδεχόμενη την ύπαρξη των μη δηλούμενων περιουσιακών στοιχείων και παρόλα αυτά μένει στην μη δήλωσή τους³⁵.

4. Η φορολογική αρχή συγκεντρώνει δηλώσεις, πληροφορίες, στοιχεία τόσο από υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομικών όσο και από τρίτες πηγές. Τα στοιχεία που αντλεί από τους φακέλους των Δ.Ο.Υ, από τη Γ.Γ.Π.Σ., το Σ.Δ.Ο.Ε, το σύστημα VIES, την αστυνομία, τα λιμεναρχεία, δικαστικές και εισαγγελικές αρχές, τράπεζες, επιμελητήρια, συμβολαιογράφους, υποθηκοφύλακες, κτηματολογικά γραφεία κλπ λαμβάνονται υπόψη από τον έλεγχο κατά την εφαρμογή τεχνικών ελέγχου.
5. Πραγματοποιούνται οι ελεγκτικές επαληθεύεις επί των βιβλίων και στοιχείων, αν ο φορολογούμενος είναι υποκείμενος στις διατάξεις του ΚΦΑΣ (Λιόλιος, 2013).
6. Εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου.

³³ΠΟΛ. 1171/04-07-2013, «Οδηγίες σχετικά με την παροχή στοιχείων από τους φορολογούμενους κατά τον έλεγχο υποθέσεων φυσικών προσώπων».

³⁴Α.Υ.Ο ΔΕΣ Α 1077357 ΕΞ2013/10-05-2013, «Εφαρμογή έμμεσων τεχνικών ελέγχου για τον προσδιορισμό φορολογητέου εισοδήματος φυσικών προσώπων.

³⁵Δ.Μελάς, (2015), «Μέθοδοι Φορολογικού Ελέγχου Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων και Επιχειρήσεων», Οικονομικές Εκδόσεις, σελ.49

7. Εκδίδεται μετά από την συγκέντρωση και αξιοποίηση των ευρημάτων και πριν την σύνταξη της έκθεσης ελέγχου, το ειδικό σημείωμα έμμεσων τεχνικών ελέγχου με τις προκύπτουσες διαφορές και το συνολικό προσδιοριζόμενο βάσει ελέγχου εισόδημα, το οποίο και κοινοποιείται στον φορολογούμενο ή το νόμιμο εκπρόσωπό του. Ο φορολογούμενος εντός πέντε (5) ημερών μπορεί να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία και να αιτιολογήσει τις προκύπτουσες διαφορές εισοδήματος. Οι διαφορές πρέπει να αιτιολογούνται με τεκμηριωμένα στοιχεία τα οποία δικαιολογούν έσοδα αποκτηθέντα και μη δηλωθέντα σε κάθε φορολογική περίοδο και ελεγχόμενο. Σε κάθε περίπτωση το βάρος της απόδειξης φέρει ο φορολογούμενος.
8. Στην συνέχεια εκδίδονται οριστικά φύλλα ελέγχου φορολογίας εισοδήματος και συντάσσεται έκθεση τακτικού ελέγχου φορολογίας εισοδήματος στην οποία τεκμηριώνεται η εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου και αιτιολογούνται αναλυτικά και με σαφήνεια οι διαφορές που προέκυψαν. Η διαφορά που προέκυψε μεταξύ του προσδιοριζόμενου βάσει ελέγχου και του δηλωθέντος καθαρού φορολογούμενου εισοδήματος, για την ελεγχόμενη χρήση ή την ελεγχόμενη περίοδο, καταλογίζεται στην χρήση που αφορά και στις πηγές που ανάγεται εφόσον υπάρχει επαρκής τεκμηρίωση. Αν δεν μπορεί να προσδιοριστεί η πηγή, η διαφορά καταλογίζεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ.3 του άρθρου 15 του ν.3888/2010, δηλαδή ως εισόδημα από ελευθέρια επαγγέλματα.
9. Τα ακαθάριστα έσοδα που προσδιορίζονται ήδη στην φορολογία εισοδήματος, λαμβάνονται υπόψη για των για τον προσδιορισμό φόρων, τελών και εισφορών στις λοιπές φορολογίες. Επομένως πραγματοποιείται έλεγχος ΦΠΑ και λοιπών φορολογικών αντικειμένων.
10. Στη συνέχεια συντάσσονται εκθέσεις τακτικού ελέγχου και εκδίδονται οριστικές πράξεις για των καταλογισμό των φορολογικών υποχρεώσεων που τυχόν προκύπτουν και στις άλλες φορολογίες.
11. Τα παραπάνω οριστικά αποτελέσματα κοινοποιούνται στον φορολογούμενο ή τον νόμιμο εκπρόσωπό του. Επιτρέπεται η έκδοση συμπληρωματικού φύλλου ελέγχου σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 68 του ΚΦΕ³⁶.

³⁶Α.Υ.Ο ΔΕΣ Α 1077357 ΕΞ2013/10-05-2013, «Εφαρμογή έμμεσων τεχνικών ελέγχου για τον προσδιορισμό φορολογητέου εισοδήματος φυσικών προσώπων, Αθήνα, Μάιος 2013

4.7.1 Η Παροχή Στοιχείων από το Φορολογούμενο

Η ΠΟΛ.1171/04-07-2013 παρέχει οδηγίες στα ελεγκτικά όργανα σχετικά με την παροχή στοιχείων από τους φορολογούμενους. Με βάση τις οδηγίες αυτές έχουν σχεδιαστεί τα τρία ακόλουθα έντυπα τα οποία επισυνάπτονται στο παράρτημα του παρόντος:

1. Έντυπο με τίτλο «Διαθέσιμα περιουσιακά στοιχεία».
2. Έντυπο με τίτλο «Ερωτηματολόγιο του τρόπου διαβίωσης».
3. Επιστολή προς το φορολογούμενο.

Τα έντυπα αυτά επιδίδονται στο φορολογούμενο μαζί με την εντολή ελέγχου ή χωριστά, αλλά οπωσδήποτε με τη συνοδεία επιστολής προς το φορολογούμενο. Ο ελεγχόμενος οφείλει να τα συμπληρώσει και τα προσκομίσει μαζί με οποιοδήποτε αποδεικτικό στοιχείο για την απόδειξη των ισχυρισμών του εντός δέκα (10) ημερών³⁷.

Το έντυπο με τίτλο «Διαθέσιμα περιουσιακά στοιχεία» θα επιδίδεται σε δύο αντίτυπα στο φορολογούμενο. Στο ένα αντίτυπο ο ελεγχόμενος θα πρέπει να δηλώσει αναλυτικά τα περιουσιακά στοιχεία που διέθετε κατά την έναρξη της ελεγχόμενης περιόδου και στο άλλο τα περιουσιακά στοιχεία που διέθετε κατά τη λήξη της ελεγχόμενης περιόδου. Τα στοιχεία που πρέπει να συμπληρωθούν είναι τα εξής:

- Στοιχεία ακινήτων (είδος, χρήση, επιφάνεια κλπ)
- Κτίσματα (είδος, χρήση, επιφάνεια κλπ)
- Κινητά μέσα (αυτοκίνητα, μοτοσυκλέτες, πλωτά μέσα κλπ)
- Στοιχεία επενδύσεων, συμμετοχών, λοιπών χρεογράφων.
- Στοιχεία επενδύσεων – καταθέσεων (αριθμός μετοχών κλπ)
- Στοιχεία επενδύσεων – επαγγελματικών λογαριασμών (τύπος λογαριασμού, ίδρυμα κλπ)
- Στοιχεία λοιπών επενδύσεων (έργα τέχνης, συλλογές κλπ)
- Διαθέσιμα μετρητά (ποσό, νόμισμα, δικαιούχος)
- Δήλωση περί της αληθείας των πληροφοριών και των συνεπειών της αναληθείας.

³⁷ΠΟΛ.1171/4-7-13, «Οδηγίες σχετικά με την παροχή στοιχείων από τους φορολογούμενους κατά τον έλεγχο υποθέσεων φυσικών προσώπων», Αθήνα, Ιούλιος 2014.

Στο έντυπο με τίτλο «Ερωτηματολόγιο τρόπου διαβίωσης – μεταβολές – υποχρεώσεις», το οποίο επιδίδεται σε ένα αντίτυπο, ζητείται να συμπληρωθούν τα ακόλουθα:

- Στοιχεία ελεγχόμενου (προσωπικά στοιχεία)
- Στοιχεία συζύγου (προσωπικά στοιχεία)
- Τέκνα, λοιπά προστατευόμενα μέλη (σπουδές, σχολή κλπ)
- Στοιχεία νομίμου εκπροσώπου (εφόσον απαιτείται)
- Ερωτήσεις προσωπικές (για φιλοξενία προσώπων, διαζύγιο, διάσταση, διατροφή κλπ)
- Στοιχεία για αριθμούς παροχής ηλεκτροδότησης, υδροδότησης κλπ
- Στοιχεία και λογαριασμοί σταθερής και κινητής τηλεφωνίας
- Στοιχεία απόκτησης ή μεταβολής περιουσιακών στοιχείων.
- Πληρωμές σε ασφαλιστικά ταμεία, συλλόγους επιμελητήρια κλπ
- Πιστωτικές κάρτες. Λήψη δανείων (πιστωτικό ίδρυμα, ποσό κλπ)
- E.I.X. αυτοκίνητα ή δίκυκλα (αριθμός κυκλοφορίας, ασφάλιστρα κλπ)
- Ασφάλειες ζωής, υγείας, συνταξιοδότησης.
- Ασφάλειες ακινήτων
- Δίδακτρα σε σχολεία, φροντιστήρια κάθε μορφής.
- Υποχρεώσεις προς τρίτους.

Τέλος, η επιστολή προς το φορολογούμενο (η οποία συνοδεύει τα άλλα δύο προηγούμενα έντυπα υποχρεωτικά) περιέχει πληροφορίες γενικού χαρακτήρα σχετικά με την έκδοση της εντολής ελέγχου.

Ο φορολογούμενος για να αποδείξει τα αναγραφόμενα στα «έντυπα περιουσιακών στοιχείων» υποχρεούται να προσκομίσει σχετικά έγγραφα και δικαιολογητικά, όπως: τίτλους ή συμβόλαια αγοράς ακίνητης περιουσίας, αποδεικτικά έγγραφα ανέγερσης ακινήτων (αδείας οικοδομής, νομιμοποιήσεις κλπ), τίτλους ή συμβόλαια ή τιμολόγια αγοράς κινητών μέσων, τίτλους ή συμβόλαια ή πράξεις απόκτησης συμμετοχών και λοιπών χρεογράφων, βεβαιώσεις πιστοποιητικά ή αντέγραφα βιβλιαρίων καταθέσεων ενημερωμένα κατά την έναρξη ή λήξη της ελεγχόμενης χρήσης και τους δικαιούχους των ποσών αυτών, τίτλους ή συμβόλαια ή τιμολόγια αγοράς επενδυτικών στοιχείων (έργων

τέχνης, συλλογών, τιμαλφών), έγγραφα που να υποστηρίζουν της τυχόν υπάρχουσες απαιτήσεις έναντι τρίτων κ.α..

Σε περίπτωση που ο ελεγχόμενος αρνείται ή παραλείπει ανατιολόγητα να δώσει στοιχεία και πληροφορίες για την εξακρίβωση του εισοδήματος του θα του επιβάλλεται πρόστιμο, που ανάλογα με τη βαρύτητα της παράβασης θα κυμαίνεται από τα 1.000 έως τα 50.000 ευρώ.

4.7.2 Προσδιορισμός Φορολογητέας Ύλης

Σύμφωνα με το άρθρο 9 της ΠΟΛ.1050/17-02-2014 με την εφαρμογή μεθόδων έμμεσου προσδιορισμού, το καθαρό φορολογητέο εισόδημα προκύπτει από την άθροιση της αποκρυσβαίσεως φορολογητέας ύλης, όπως προσδιορίστηκε με τις έμμεσες τεχνικές ελέγχου και κατανέμεται στους φορολογούμενους και του δηλωθέντος φορολογητέου εισοδήματος του φορολογούμενου ανά φορολογική περίοδο και πηγή/ κατηγορία εισοδήματος.

Αν η ελεγχόμενη περίοδος περιλαμβάνει περισσότερες από μια συνεχόμενες διαχειριστικές περιόδους ή φορολογικά έτη, η φορολογητέα ύλη που προσδιορίστηκε κατανέμεται μεταξύ αυτών των περιόδων ή φορολογικών ετών.

Ο προσδιορισμός της καθαρής φορολογητέας ύλης πραγματοποιείται ως εξής³⁸:

- Αρχικά, προσδιορίζεται το συνολικό καθαρό φορολογητέο εισόδημα του φορολογούμενου από όλες τις πηγές/κατηγορίες εισοδήματος με τις γενικές φορολογικές διατάξεις, όπως αυτές ισχύουν για κάθε ελεγχόμενο ανά διαχειριστική περίοδο ή φορολογικό έτος.
- Έπειτα, προσδιορίζεται το συνολικό καθαρό φορολογητέο εισόδημα του φορολογούμενου από όλες τις πηγές / κατηγορίες εισοδήματος με τις έμμεσες τεχνικές.

³⁸ΠΟΛ.1050/2014, «Καθορισμός του περιεχομένου και του τρόπου εφαρμογής των τεχνικών ελέγχου των περιπτώσεων β', γ' και ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 27 ν.4174/2013 (ΦΕΚ Α170) για τον διορθωτικό προσδιορισμό της φορολογητέας ύλης φορολογουμένων φυσικών προσώπων με μεθόδους έμμεσου προσδιορισμού», Αθήνα, Φεβρουάριος 2014.

- Τέλος, συγκρίνονται ανά φορολογική περίοδο τα αποτελέσματα των δύο προσδιορισμών και ως τελικό φορολογητέο εισόδημα λαμβάνεται το μεγαλύτερο.

Στην προαναφερθείσα απόφαση επίσης αναφέρεται, πως όταν η φορολογητέα ύλη που προσδιορίζεται με τις έμμεσες τεχνικές έλεγχου αφορά συζύγους που υποβάλουν κοινή δήλωση τα προσδιορισθέντα αποτελέσματα του φορολογικού ελέγχου με τις γενικές διατάξεις, θα πρέπει αντίστοιχα να αθροίζονται ώστε να είναι δυνατή η σύγκριση με το αποτέλεσμα από τις έμμεσες τεχνικές έλεγχου. Από τους δύο προσδιορισμούς λαμβάνεται υπόψη η μεγαλύτερη φορολογητέα ύλη και κατανέμεται στους συζύγους κατά το ποσό που αφορά έκαστον, εφόσον μπορεί να προσδιοριστεί από τον έλεγχο ή μερίζεται κατ' αναλογία των δηλωθέντων εισοδημάτων, όταν τα εισοδήματα και των δύο συζύγων προέρχονται από επιχειρηματικές δραστηριότητες. Επίσης, όταν ελέγχεται δήλωση φορολογίας εισοδήματος στην οποία και οι δύο σύζυγοι είναι επιτηδευματίες, μπορεί να επιλέγεται για τον κάθε ελεγχόμενο διαφορετική τεχνική έλεγχου. Αν σε κάποια περίοδο το εισόδημα του/της συζύγου έχει προσδιοριστεί τεκμαρτά τότε λαμβάνεται υπόψη ο τεκμαρτός προσδιορισμός του τελικού φορολογητέου εισοδήματος.

4.8 Οι Τρεις Μέθοδοι των Τεχνικών Ελέγχου

Οι έμμεσες τεχνικές έλεγχου στηρίζονται σε μεθοδολογία που χρησιμοποιεί η Αμερικανική Φορολογική Υπηρεσία (IRS)³⁹. Αν κάθε χώρα θα χρησιμοποιήσει έμμεσες τεχνικές έλεγχου, απορρέει από τις αρμοδιότητες που θα ανατεθούν στις φορολογικές αρχές, ανάλογα με την αξιολόγηση των φορολογικών νόμων για την είσπραξη των φόρων βάσει των νόμων αυτών. Στην ουσία η όλη διαδικασία αποτελεί έλεγχο περιουσιακής κατάστασης (πόθεν έσχες) του φορολογούμενου, με τον προσδιορισμό τυχόν αυξήσεων των περιουσιακών του στοιχείων (πάγια, τραπεζικές καταθέσεις κλπ) από μη δηλωμένες πηγές⁴⁰.

³⁹Organization for Economic Co- operation and Development (OECD), (2015), “Strengthening Tax Audit Capabilities: Innovative Approaches to improve the efficiency and effectiveness of indirect income measurement methods”, Prepared by Forum on Tax Administration’s Compliance sub-group, October 2006.

⁴⁰Μελάς Δ., (2015), «Μέθοδοι Φορολογικού Ελέγχου Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων και επιχειρήσεων», Οικονομικές Εκδόσεις.

Έτσι κάθε αν για κάποιο εισόδημα δεν μπορεί να αποδειχθεί άμεσα ή νόμιμη πηγή, τότε αυτό θα θεωρηθεί ότι αποκτήθηκε από μη προσδιορισμένη πηγή και θα φορολογηθεί. Βέβαια στην Ελλάδα τα προηγούμενα χρόνια, υπήρχαν κατηγορίες επαγγελματιών (εργολάβοι, αγρότες, ιδιοκτήτες ενοικιαζόμενων δωματίων και ταξί κλπ) οι οποία φορολογούνταν τεκμαρτά βάσει των φορολογικών νόμων. Είναι επομένως πιθανό να υπάρχουν στους καταθετικούς λογαριασμούς αυτών των επαγγελματιών ποσά πολύ μεγαλύτερα από τα φορολογητέα κέρδη.

Οι τεχνικές αυτές του ελέγχου αποτελούν έμμεσο προσδιορισμό του εισοδήματος ενός φυσικού προσώπου και βασίζονται σε αποδείξεις που προκύπτουν συμπερασματικά, από άλλα στοιχεία για την ύπαρξή του εισοδήματος (Λιόλιος, 2013). Αν και οι τεχνικές αυτές θεωρούνται συμπερασματικές, τα δικαστήρια στις Ηνωμένες Πολιτείες που εφαρμόζονται ευρέως έχουν εγκρίνει την χρησιμοποίησή τους, βασιζόμενα στη θεωρία πως η απόδειξη ύπαρξης κεφαλαίων και περιουσιακών στοιχείων χωρίς δικαιολογητικά στα χέρια του φορολογουμένου, μπορούν να στοιχειοθετήσουν μια καταρχήν απόδειξη για ελλιπή δήλωση εισοδήματος. Στο άρθρο 2 της ΠΟΛ.1050/25-02-2014 καθορίζεται το περιεχόμενο τριών έμμεσων τεχνικών ελέγχου οι οποίες εφαρμόζονται στην Ελλάδα και είναι οι ακόλουθες:

- A) της ανάλυσης ρευστότητας του φορολογουμένου (ή μέθοδος δαπανών).
- B) της καθαρής θέσης του φορολογουμένου.
- Γ) των τραπεζικών καταθέσεων.

4.8.1 Η τεχνική της Ανάλυσης Ρευστότητας του Φορολογουμένου

Σκοπός της μεθόδου αυτής είναι να διαπιστωθεί από πού προήλθαν τα χρήματα (πηγές εισοδημάτων) και συγκρίνει όλες τις δαπάνες που είναι γνωστές με όλες τις αποδείξεις κατά τη διάρκεια μιας χρονικής περιόδου. Η μέθοδος αυτή είναι γνωστή με διάφορα ονόματα όπως: μέθοδος προέλευσης και εφαρμογής κεφαλαίων, μέθοδος ροής κεφαλαίων και κατάσταση εφαρμογής κεφαλαίων. Στην ΠΟΛ.1270/24-12-2013 αναφέρεται ως «Τεχνική ανάλυσης ρευστότητας του φορολογουμένου» και σύμφωνα με την απόφαση το

φορολογητέο εισόδημα προσδιορίζεται αναλύοντας τα έσοδα (φορολογητέα και μη), τις αγορές και τις δαπάνες (επαγγελματικές, ατομικές και οικογενειακές) και τις αυξήσεις και μειώσεις των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων (επαγγελματικών, ατομικών και οικογενειακών) του ελεγχόμενου.

Κατά την εφαρμογή της τεχνικής αυτής δημιουργείται ένα ισοζύγιο με δύο βασικές στήλες: «Πηγές κεφαλαίων /εσόδων» και «Αναλώσεις κεφαλαίων/εσόδων». Η πρώτη στήλη περιλαμβάνει κάθε μορφής έσοδα που έχουν εισπραχτεί στη διάρκεια της ελεγχόμενης χρήσης, των οποίων αποδεικνύεται η πραγματοποίηση και η νομιμότητα. Τέτοια αποτελούν τα υπόλοιπα των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών, τα διαθέσιμα μετρητά ή το υπόλοιπο ταμείου για τις ατομικές επιχειρήσεις, οι αναλήψεις από επιχειρήσεις που συμμετέχει ο φορολογούμενος, έσοδα από ατομική δραστηριότητα, έσοδα από άλλες πηγές εισοδήματος, λοιπά έσοδα φορολογητέα ή μη, έσοδα από πώληση περιουσιακών στοιχείων, δάνεια, αυξήσεις πληρωτέων λογαριασμών, μειώσεις των εισπρακτέων λογαριασμών.

Η δεύτερη στήλη περιλαμβάνει όλες τις πραγματοποιηθείσες αναλώσεις σε μετρητά στη διάρκεια της ελεγχόμενης χρήσης. Οι αναλώσεις αυτές αφορούν τα υπόλοιπα των χρηματοπιστωτικών λογαριασμών στο τέλος της ελεγχόμενης περιόδου, τα διαθέσιμα μετρητά ή και το υπόλοιπο ταμείου στο τέλος της ελεγχόμενης χρήσης, οι εισφορές σε λογαριασμούς επιχειρήσεων, τα ποσά συμμετοχής στο κεφάλαιο κάθε μορφής επιχείρησης, οι αγορές περιουσιακών στοιχείων, οι αγορές εμπορευμάτων, πρώτων και βοηθητικών υλών και λοιπών αγαθών αναγκαίων στην άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας, οι επαγγελματικές δαπάνες πάσης φύσεως, τα ποσά αποπληρωμής, προσωπικών ή επαγγελματικών δανείων, τα ποσά για ασφάλιστρα, αποζημιώσεις, δωρεές και λοιπές δαπάνες, τα ποσά για κάθε είδους δαπάνες διαβίωσης, οι μειώσεις πληρωτέων λογαριασμών, οι αυξήσεις των εισπρακτέων λογαριασμών, οι χορηγήσεις δανείων σε τρίτους, η μείωση προκαταβολών που εισπράχτηκαν έναντι εσόδων επόμενων ετών και λοιπές περιπτώσεις αναλώσεων⁴¹.

Έτσι η διαφορά μεταξύ της στήλης «Αναλώσεις Κεφαλαίων/Εσόδων» και της στήλης «Πηγές Κεφαλαίων/Εσόδων» θεωρείται εισόδημα που δεν δηλώθηκε και στην περίπτωση που δεν αιτιολογηθεί φορολογείται. Ο τύπος για τον υπολογισμό

⁴¹ ΠΟΛ.1270/24-12-2013, «Μεθοδολογία Εμμέσων Τεχνικών Ελέγχου», Αθήνα, Δεκέμβριος 2013.

Κεφαλαίων/Εσόδων από άγνωστες ή παράνομες πηγές (μη δηλούμενο εισόδημα) με τη μέθοδο αυτή είναι:

Δαπάνες (Αναλώσεις Κεφαλαίων/Εσόδων) – Κεφάλαια/Εσοδα από γνωστές πηγές =
Κεφάλαια από άγνωστες ή παράνομες πηγές

Η μέθοδος αυτή χρησιμοποιείται σε περιπτώσεις όπου α) η επανεξέταση της φορολογικής επιβάρυνσης ή επιστροφής του φορολογουμένου δείχνει ότι οι εκπτώσεις του και οι άλλες δαπάνες φαίνονται δυσανάλογες σε σχέση με το εισόδημα που δηλώθηκε β) τα μετρητά του ελεγχόμενου δεν προέρχονται από ένα τραπεζικό λογαριασμό που μπορεί να αναλυθεί για τον προσδιορισμό της πηγής και είναι επίσης δύσκολη η διαπίστωση της μετέπειτα διάθεσής τους γ) ο φορολογούμενος χρησιμοποιεί τα έσοδα σε μετρητά για να πληρώσει τα επιχειρηματικά έξοδά του⁴².

Η μέθοδος αυτή χρησιμοποιείται για την διαπίστωση ύπαρξης κεφαλαίων από άγνωστες ή παράνομες πηγές όταν δεν υπάρχουν συγκεκριμένα στοιχεία (Λιόλιος, 2013). Αν ο φορολογούμενος διαθέτει αρκετά στοιχεία ενεργητικού και παθητικού, για τα οποία η βάση κοστολόγησης παραμένει ίδια για όλη την περίοδο που ελέγχεται θα ήταν καλύτερο να προτιμηθεί η μέθοδος αυτή αντί της μεθόδου «Καθαρής Θέσης», επειδή μπορεί να γίνει μια συνοπτική παρουσίαση στον υπολογισμό. Στην κατάσταση δαπανών δεν περιλαμβάνονται τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού τα οποία δεν αλλάζουν στην διάρκεια της χρήσης. Ακόμη η μέθοδος αυτή ενδείκνυται σε περίπτωση που το εισόδημα του φορολογουμένου ξοδεύεται με σπάταλο τρόπο και αν η καθαρή του περιουσία είναι μικρή. Η μέθοδος αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί επικουρικά για την επαλήθευση της ακρίβειας εφαρμογής μιας άλλης μεθόδου για την απόδειξη ύπαρξης εισοδήματος. Επίσης όταν εφαρμόζεται η μέθοδος της «Καθαρής Θέσης» μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τον υπολογισμό των μετρητών ανά χείρας του έτους στο οποίο γίνεται ο έλεγχος, όταν η ημερομηνία εκκίνησης των μετρητών βρίσκεται σε προηγούμενο έτος.

⁴²Organization for Economic Co-operation and Development (OECD), (2006), “Strengthening Tax Audit Capabilities: Innovative Approaches to improve the efficiency and effectiveness of indirect income measurement methods”, Prepared by Forum on Tax Administration’s Compliance sub-group.

4.8.2 Η Τεχνική της Καθαρής Θέσης του Φορολογουμένου

Η μέθοδος της Καθαρής Θέσης χρησιμοποιείται για την απόδειξη ύπαρξης εισοδήματος από άγνωστες ή παράνομες πηγές. Βασίζεται στη θεωρία ότι οι αυξήσεις ή οι μειώσεις στην καθαρή περιουσία ενός ατόμου κατά τη διάρκεια μιας περιόδου, αφού γίνουν οι προσαρμογές για δαπάνες διαβίωσης, οδηγούν στον προσδιορισμό του εισοδήματος⁴³. Παίρνει την μορφή Ισολογισμού και η καθαρά περιουσία είναι η διαφορά μεταξύ του ενεργητικού και του παθητικού ενός προσώπου σε δεδομένη χρονική περίοδο. Τεχνικά συγκρίνεται η καθαρή περιουσία στην αρχή και στο τέλος της περιόδου ελέγχεται και καθορίζεται η αύξηση ή η μείωση της καθαρής περιουσίας στη συνέχεια γίνονται προσαρμογές για τα έξοδα διαβίωσης, ώσπου στο τέλος να καταλήξει ο έλεγχος στο εισόδημα.

Ο τύπος για τον υπολογισμό των κεφαλαίων από άγνωστες ή παράνομες πηγές με τη μέθοδο της καθαρής περιουσίας είναι⁴⁴:

Ενεργητικό – Παθητικό = Καθαρή Περιουσία

Καθαρή Περιουσία – Καθαρή Περιουσία προηγούμενου έτους = Αύξηση (μείωση) καθαρής περιουσίας

Αύξηση (μείωση) Καθαρής Περιουσίας + έξοδα διαβίωσης = Εισόδημα (ή δαπάνες)

Εισόδημα (ή δαπάνες) – Κεφάλαια από γνώστες πηγές = κεφάλαια από άγνωστες/ παράνομες πηγές

Στο ενεργητικό του πίνακα περιλαμβάνονται όλα τα περιουσιακά στοιχεία του φορολογούμενου / της συζύγου και των προστατευόμενων μελών αυτών⁴⁵. Τέτοια αποτελούν οι καταθέσεις κατά την λήξη της περιόδου, η κινητή και ακίνητη περιουσία, οι απαιτήσεις και τα διαθέσιμα κεφάλαια. Σ' όλες τις παραπάνω περιπτώσεις τα στοιχεία αποτιμούνται με βάση το κόστος. Ενδεχομένως, η χρησιμοποίηση της τρέχουσας αξίας θα προκαλούσε στρεβλώσεις του εισοδήματος αν στο ενδιάμεσο διάστημα υπήρχε κάποια

⁴³ Λιόλιος Α., (2014), «Έμμεσες τεχνικές ελέγχου. Τρόποι εντοπισμού κεφαλαίων» Epsilon 7, τεύχος 01, σελ.51.

⁴⁴ Σ.Ντάσιου, (2014), «Τεχνικές ελέγχου με τη χρήση μεθόδων έμμεσου προσδιορισμού φορολογητέας ύλης», Γ.Γ.Δ.Ε, Δ/νση Φορολογικών ελέγχων.

⁴⁵ ΠΟΛ.1270/24-12-2013, «Μεθοδολογία Έμμεσων Τεχνικών Ελέγχου», Αθήνα, Δεκέμβριος 2013.

ανατίμηση ή υποτίμηση μεταξύ των χρονικών περιόδων. Παρόλα αυτά ο ελεγκτής χρησιμοποιεί τη μέθοδο που ο φορολογούμενος αποτιμά τα στοιχεία απογραφής, εφόσον αυτή χρησιμοποιείται σταθερά και σύμφωνα με τις αρχές της λογιστικής. Επίσης, ο ελεγκτής χρησιμοποιεί την ίδια λογιστική μέθοδο εμφάνισης εσόδων - εξόδων με αυτή που χρησιμοποιεί ο φορολογούμενος (πληρωμή ή δημιουργία). Έτσι αν ο φορολογούμενος χρησιμοποιεί τη μέθοδο εμφάνισης εσόδων και εξόδων κατά τη δημιουργία τους, θα εμφανίζονται οι εισπρακτέοι και πληρωτέοι λογαριασμοί.

Στο παθητικό του πίνακα περιλαμβάνονται οι υποχρεώσεις του ελεγχόμενου/ της συζύγου και των προστατευόμενων μελών αυτών. Τέτοιες υποχρεώσεις αποτελούν τα δάνεια (προσωπικά/ οικογενειακά/ επαγγελματικά), γραμμάτια, οι διάφοροι πιστωτές και οι αποσβέσεις για τα περιουσιακά στοιχεία του ενεργητικού.

Τα έξοδα διαβίωσης δεν ταξινομούνται στο ενεργητικό ή παθητικό. Αποτελούν δαπάνες του φορολογούμενου και αφορούν έξοδα νοικοκυριού, επισκευές αυτοκινήτων, ασφάλιστρα, εισφορές, ιατρικές δαπάνες, καταβληθέντες φόροι, έξοδα διασκέδασης, δώρα σε τρίτους, ζημιές από πώληση περιουσιακών στοιχείων.

Στη μέθοδο αυτή, δύσκολο σημείο αποτελεί ο εντοπισμός των μετρητών ανά χείρας, πολλές φορές υποστηρίζεται από τον ελεγχόμενο πως το ύψος τους είναι τέτοιο που να καλύπτει το εισόδημα από άγνωστες πηγές (Λιόλιος, 2014). Τα μετρητά αν χείρας είναι τα κέρματα ή χαρτονομίσματα που κατέχει ο ελεγχόμενος πάνω του, στην κατοικία του ή σε χρηματοκιβώτιο και δεν περιλαμβάνει τραπεζικές καταθέσεις. Είναι απαραίτητο τα διαθέσιμα μετρητά ανά χείρας στην αρχή της περιόδου και του ελέγχου να είναι καθορισμένα και τεκμηριωμένα (να αποσπασθεί η παραδοχή του ύψους του ποσού από τον φορολογούμενο), για να μην ισχυρισθεί ο φορολογούμενος συσσώρευση μετρητών από προηγούμενους περιόδους τα οποία ξοδεύτηκαν στην ελεγχόμενη περίοδο. Αν δεν συμπεριληφθούν μετρητά στο σχετικό έντυπο με τα στοιχεία που δηλώνει ο φορολογούμενος, θεωρείται από τον έλεγχο πως δεν υπάρχουν μετρητά στην κατοχή του.

Πολλές φορές το ποσό ανοίγματος των μετρητών δεν μπορεί να καθοριστεί εύκολα. Στις περιπτώσεις αυτές συλλέγονται πληροφορίες από προηγούμενα χρόνια και αν υπάρχει κάποια πληροφορία που πιστοποιεί τα μετρητά ανά χείρας σε προγενέστερη

ημερομηνία, με την εφαρμογή όλων των πηγών κεφαλαίου στο ενδιάμεσο μέχρι του ελέγχου διάστημα, είναι δυνατό να υπολογισθούν τα μετρητά ανά χείρας⁴⁶.

Η μέθοδος της καθαρής περιουσίας παρουσιάζει μια πλήρη εικόνα της οικονομικής κατάστασης του φορολογούμενου. Στον έλεγχο περιλαμβάνονται στοιχεία που δεν αλλάζουν ιδιαίτερα και δεν επηρεάζουν το τελικό αποτέλεσμα, αλλά συμπεριλαμβάνονται ώστε να μην υπάρχουν λόγοι να αμφισβητηθεί ο έλεγχος από τον φορολογούμενο λόγω παράληψης στοιχείων αλλά και για να αποτελεί βάση σε μεταγενέστερους ελέγχους.

Θεωρείται χρήσιμη όταν αρκετά από τα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού έχουν αλλάξει κατά την ελεγχόμενη περίοδο και υφίσταται κάποιος ιδιαίτερος λόγος όπως: α) υπάρχει αδικαιολόγητος πλουτισμός, β) παρουσιάζονται μεγάλες δαπάνες που δεν καλύπτονται από τα εισοδήματα γ)σε περίπτωση άσκησης ατομικής επιχείρησης ή ελευθέρου επαγγέλματος τα δηλωθέντα εισοδήματα είναι κοντά στο αφορολόγητο όριο δ) δεν τηρούνται βιβλία ή δεν επιδεικνύονται ε) υπάρχουν καταγγελίες για παράνομα ή αδήλωτα εισοδήματα⁴⁷.

4.8.3 Η Τεχνική του Ύψους των Τραπεζικών Καταθέσεων και των Δαπανών σε Μετρητά

Σύμφωνα με την ΠΟΛ.1050/25-02-2014, η τεχνική των τραπεζικών καταθέσεων και των δαπανών σε μετρητά, χρησιμοποιείται για να προσδιορίσει την φορολογητέα ύλη παρακολουθώντας την κίνηση των (διαθεσίμων) κεφαλαίων του φορολογούμενου, του/της συζύγου και των προστατευομένων μελών αυτών, είτε με την κατάθεση αυτών σε χρηματοπιστωτικούς λογαριασμούς είτε με την ανάλωση τους σε διάφορες συναλλαγές με χρήση μετρητών. Η τεχνική αυτή αναλύει τις τραπεζικές καταθέσεις και τα διαθέσιμα σε χρηματοπιστωτικούς λογαριασμούς και τις αγορές και δαπάνες σε μετρητά, τόσο σε επαγγελματικό όσο και σε οικογενειακό επίπεδο για την ελεγχόμενη περίοδο και συγκρίνονται με τα δηλωθέντα συνολικά εισοδήματα. Βασίζεται στη λογική ότι αν ο

⁴⁶ ΠΟΛ.1259/22-12-2014, «Παροχή οδηγιών για τον τρόπο εφαρμογής της πολ.1050/17-02-2014 Απόφασης Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων».

⁴⁷Σ.Ντάσιου, (2014), «Τεχνικές έλεγχου με τη χρήση μεθόδων έμμεσου προσδιορισμού φορολογητέας ύλης», Γ.Γ.Δ.Ε, Δ/νση Φορολογικών ελέγχων.

υποκείμενος εισπράττει χρήματα μπορεί να κάνει με αυτά τρία πράγματα: να τα καταθέσει, να τα ξοδέψει με τη μορφή μετρητών ή να τα κρύψει (Λιόλιος, 2014).

Σύμφωνα με την τεχνική αυτή από τις συνολικές τραπεζικές καταθέσεις της ελεγχόμενης χρήσης αφαιρούνται τα κατατεθειμένα ποσά που αφορούν μη υποκείμενα σε φορολογία έσοδα όπως εκταμιεύσεις δανείων, συμψηφιστικές κινήσεις και λοιπές συναλλαγές που δεν αποτελούν καθαρές καταθέσεις. Αναζητούνται δηλαδή οι πρωτογενείς/καθαρές καταθέσεις έτσι ώστε να μην υπάρξει υπερβολική δήλωση εισοδήματος.

Σε αυτό το υπόλοιπο των τραπεζικών καταθέσεων προστίθενται όλες οι καταβολές σε μετρητά για αγορές - δαπάνες, και λοιπές συναλλαγές και αφαιρούνται τα μη υποκείμενα σε φορολογία έσοδα που δεν κατατέθηκαν σε λογαριασμούς. Οι καταβολές σε μετρητά μπορεί να αφορούν προσωπικές/οικογενειακές ή επαγγελματικές δαπάνες όπως μετρητά για αγορά αυτοκινήτου, αγορά γραφείου, αγορά σκάφους, προκαταβολές για πισίνα, αποπληρωμές δανείων, εξόφληση υποθηκών, φόρους ακίνητης περιουσίας, ενοίκια κατοικιών, αυτοκινήτων, διακοπές κλπ. Τα μη υποκείμενα σε φορολογία έσοδα που δεν κατατέθηκαν σε λογαριασμούς μπορεί να αφορούν δάνεια, δωρεές, επιστροφές φόρων κλπ.

Το υπόλοιπο που προκύπτει αναμορφώνεται με τις αυξήσεις/μειώσεις των εισπρακτέων λογαριασμών/απαιτήσεων και των πληρωτέων λογαριασμών/υποχρεώσεων και συγκρίνεται με το συνολικό εισόδημα που έχει δηλωθεί. Η διαφορά που προκύπτει θεωρείται μη δηλούμενο εισόδημα και εφόσον δεν αιτιολογείται υπόκειται σε φορολόγηση⁴⁸.

Ο τύπος για τον υπολογισμό των κεφαλαίων από άγνωστες/παράνομες πηγές είναι:

Σύνολο καταθέσεων σ' όλους τους λογαριασμούς – μεταφορές και επανακαταθέσεις = καθαρές καταθέσεις σ' όλους τους λογαριασμούς.

Καθαρές καταθέσεις σ' όλους τους λογαριασμούς + δαπάνες σε μετρητά = σύνολο εσόδων

Σύνολο εσόδων από όλες τις πηγές – Κεφάλαια από γνωστές πηγές = κεφάλαια από άγνωστες ή παράνομες πηγές.

⁴⁸Α.Υ.Ο ΔΕΣ Α 1077357 ΕΞ2013/10-05-2013, «Εφαρμογή έμμεσων τεχνικών ελέγχου για τον προσδιορισμό φορολογητέου εισοδήματος φυσικών προσώπων, Αθήνα, Μάιος 2013.

Οι καταθέσεις αποτελούνται όχι μόνο από τα ποσά που έχουν κατατεθεί σε όλους τους τραπεζικούς λογαριασμούς του ελεγχόμενου αλλά και από τις καταθέσεις σε τραπεζικές επιχειρήσεις καταθέσεων ταμειευτηρίου και δανείων, σε εταιρίες επενδύσεων, σε χρηματοπιστωτικούς οίκους κλπ αλλά και τα μετρητά ανά χείρας. Στις καταθέσεις θα πρέπει επίσης να συμπεριληφθούν τα περιουσιακά στοιχεία και γραμμάτια που ο φορολογούμενος εισπράττει για παροχή υπηρεσιών, όπως επίσης θα πρέπει να αναζητηθούν κατά τον έλεγχο εικονικά ονόματα σε κοινούς λογαριασμούς ή λογαριασμοί με διάφορους τίτλους όπως «ειδικός λογαριασμός Νο1» ή «εμπορικός λογαριασμός» κλπ (Λιόλιος, 2014).

Ένα άλλο βασικό πρόβλημα προκύπτει με τους κοινούς καταθετικούς λογαριασμούς, για τους οποίους ο φορολογούμενος θα πρέπει να αποδείξει ότι έχει συγκεκριμένη ή καθόλου συμμετοχή, διαφορετικά τεκμαίρεται από το νόμο ότι του ανήκει ίσο ποσό συμμετοχής με τους υπόλοιπους συνδικαιούχους. Σύμφωνα με το αρ. πρωτ. 1019577/6619/ΔΕΥ-Β'/20-06-2006 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών «στην περίπτωση που κατά τον έλεγχο διαπιστώνεται η ύπαρξη κοινού τραπεζικού λογαριασμού θα πρέπει να εξεταστεί καταρχήν, με κριτήριο τις δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος, εάν τα πρόσωπα του κοινού λογαριασμού είχαν τέτοια οικονομική δυνατότητα και στη συνέχεια να εξεταστεί από τα παραστατικά στοιχεία κατάθεσης, ποιοι κατέθεσαν τα σχετικά ποσά, από πού προέρχονται και ποιοι προέβαιναν σε αναλήψεις, διενεργώντας περαιτέρω ανακρίσεις και ζητώντας από τον ελεγχόμενο την προσκόμιση κάθε πρόσφορου νόμιμου αποδεικτικού στοιχείου που κατά την κρίση του ελεγχόμενου απαιτείται».

Αν για τις τεχνικές της «ανάλυσης ρευστότητας» και της «καθαρής θέσης» έχουν καθοριστεί οι μέθοδοι και η διαδικασία του ελέγχου, η τεχνική της εξέτασης των τραπεζικών λογαριασμών παρουσιάζει προβλήματα. Δεν υπάρχει στον ελεγκτικό μηχανισμό κάποιο λογισμικό το οποίο θα μπορούσε να αντιστοιχίζει χρεωστικές με πιστωτικές κινήσεις και να μπορεί να προσδιορίζει ποιες καταθέσεις αντιστοιχούν σε προηγούμενες αναλήψεις και κατά συνέπεια δικαιολογούνται, αλλά και ποιες καταθέσεις μεγάλου ύψους δεν καλύπτονται από τα τρέχοντα και παρελθόντα εισοδήματα και θα έπρεπε να δικαιολογηθούν. Έτσι, ο έλεγχος στηρίζεται στις δυνατότητες του ελεγκτή, ο οποίος θα πρέπει να διαθέτει εξαιρετικές γνώσεις ως προς την λειτουργία των τραπεζικών λογαριασμών και προϊόντων (καταθετικοί, όψεως, δανειακοί, margin, κλπ) αλλά θα πρέπει

να διαθέτει και δεξιότητες για την αξιοποίηση των του μεγάλου όγκου των δεδομένων που θα παραλάβει⁴⁹.

Ο ελεγχόμενος προκειμένου να μην καταβάλει επιπλέον φόρο, θα πρέπει να προσέξει ώστε η ετήσια διαφορά εσόδων – εξόδων, πλέον του σχηματισθέντος κεφαλαίου προηγούμενων χρήσεων, να μην είναι μικρότερη των συνολικών καταθέσεων του.

Όσο αφορά τις δαπάνες σε μετρητά, αυτές αποτελούνται από το σύνολο των πληρωμών από τα διαθέσιμα σε ρευστό χρήμα και πραγματοποιήθηκαν είτε με μετρητά είτε με επιταγή. Τέτοιες πληρωμές είναι⁵⁰: α) η αγορά στοιχείων παγίου ενεργητικού ή επενδύσεων (καθοριζόμενα από τα έντυπα διακανονισμού, τιμολόγια, δηλώσεις κλπ) β) αποπληρωμές δανείων (καθοριζόμενο από το καθολικό (βιβλίο) δανείου των τραπεζών ή άλλων πιστωτών) γ) έξοδα διαβίωσης (μπορεί να καθορισθούν από τις ίδιες πηγές, όπως και στη μέθοδο των δαπανών και της καθαρής περιουσίας) δ) αγορές, επιχειρηματικά έξοδα (μείον τα στοιχεία που χρειάζονται ρευστότητα, όπως απόσβεση), έξοδα ενοικίου κλπ. Τα κεφάλαια από γνωστές πηγές τα οποία θα αφαιρεθούν από τα συνολικά έσοδα (εισοδήματα) προκειμένου να φτάσουμε στα κεφάλαια από άγνωστες/παράνομες πηγές περιλαμβάνουν μισθούς, επιχειρηματικά κέρδη, προϊόντα ασφάλισης, δωρεές που έχουν εισπραχθεί, εισπραχθέντα δάνεια και κληρονομίες. Για την στήριξη των ανωτέρω πρέπει να υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία όπως ότι α) ο ελεγχόμενος έχει μια πιθανή πηγή εισοδήματος, όπως μια επιχείρηση, ένα επάγγελμα, ή κάποιο άλλη δραστηριότητα που παράγει εισόδημα β) πραγματοποιεί περιοδικές καταθέσεις δείχνοντας μια μορφή εσόδων από μια συνεχή δραστηριότητα που παράγει εισόδημα (ακόμη και περιστασιακές καταθέσεις αν αναλυθούν σωστά θεωρούνται εισόδημα) γ) το ποσό και η σύνθεση των καταθέσεων καταδεικνύει συχνά ότι προέρχονται από μια δραστηριότητα που παράγει τρέχον εισόδημα.

Και η μέθοδος των τραπεζικών καταθέσεων είναι ένας επιπλέον τρόπος για την εξακρίβωση άγνωστων/παράνομων πηγών κεφαλαίου. Η μέθοδος αυτή χρησιμοποιείται όταν παρατηρούνται τα εξής:

- Το μεγαλύτερο μέρος του εισοδήματος του ελεγχόμενου είναι κατατεθειμένο και

⁴⁹Μελάς Δ., (2015), «Μέθοδοι Φορολογικού Ελέγχου Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων και επιχειρήσεων», Οικονομικές Εκδόσεις.

⁵⁰ ΠΟΛ 1270/24-12-2013, «Μεθοδολογία έμμεσων τεχνικών ελέγχου», Αθήνα, Δεκέμβριος 2013.

- Τα βιβλία και στοιχεία του ελεγχόμενου είναι μη διαθέσιμα, κρυμμένα, ατελή ή προετοιμασμένα για αυτή τη μέθοδο.

Ο ελεγκτής θα πρέπει να εξετάζει τα στοιχεία που ο φορολογούμενος προσκομίζει κάθε φορά για την υπεράσπισή του, να τα ερευνά και να τα λαμβάνει υπόψη του για τον υπολογισμό του εισοδήματος. Στοιχεία που θα μπορούσε ο ελεγχόμενος να χρησιμοποιήσει για την υπεράσπισή του είναι: στοιχεία ότι οι καταθέσεις δεν αποτελούν εισόδημα (αλλά δάνειο, κληρονομιά, προϊόν ασφάλισης), δεν είναι τρέχον εισόδημα αλλά κεφάλαιο που σχηματίστηκε από προηγούμενα έτη (ανάλωση κεφαλαίου), ανήκουν σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα εκτός από το φορολογούμενο, δεν εξετάστηκαν τα επιπλέον έξοδα τα επιτρεπόμενα στο φορολογούμενο.

4.9 Παράδειγμα Εφαρμογής των Τριών Έμμεσων Μεθόδων

Ο έλεγχος για τις χρήσεις 2008 – 2009 αφορά φορολογούμενο με ατομική επιχείρηση (β' κατηγ.) ο οποίος παρουσιάζει τα ακόλουθα δεδομένα:

ΧΡΗΣΕΙΣ	Έτος βάσης: χρήση 2007	ΧΡΗΣΗ 2008	ΧΡΗΣΗ 2009
Κόστος παγίων στοιχείων επιχείρησης στο τέλος κάθε χρήσης	100.000 €	120.000,00 €	145.000,00 €
Κόστος εξοπλισμού της επιχ/σης στο τέλος κάθε χρήσης.	10.000 €	15.000,00 €	15.000,00 €
Απογραφή έναρξης		45.000,00 €	35.000,00 €
Αγορές χρήσης		80.000,00 €	90.000,00 €
Απογραφή λήξης	45.000 €	<u>35.000,00 €</u>	<u>50.000,00 €</u>
Κόστος πωληθέντων		90.000,00 €	75.000,00 €
Ακαθάριστα έσοδα αναλύονται ως εξής:	0	150.000,00 €	145.000,00 €
τις μετρητοίς	0	100.000,00 €	145.000,00 €
επί πιστώσει		50.000,00 €	

(η πληρωμή για την επί πιστώσει πώληση στη χρήση 2008 εισπράχθηκε τη χρήση 2009)			
Σύνολο επαγ/κων δαπανών αναλύονται ως εξής:		30.000,00 €	20.000,00 €
τοις μετρητοίς	0	15.000,00 €	10.000,00 €
επί πιστώσει	0	15.000,00 €	10.000,00 €
(η επιχ/ση δεν προέβη σε καμία καταβολή των επί πιστώσει δαπανών κατά την διάρκεια των ελεγχόμενων χρήσεων)			
ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ		30.000,00 €	50.000,00 €
Περιουσιακά στοιχεία :			
Σύνολο αξίας Ακινήτων (προσωπικά /οικογενειακά)	120.000 €	120.000,00 € (μέσα στην χρήση αγοράστηκε ακίνητο κόστους 60.000 € και πωλήθηκε μέσα στην ίδια χρήση αντί ποσού 70.000€ -το ποσό κατατέθηκε σε τραπεζικό λογ/σμό)	120.000,00 €
Καταθέσεις 31/12	40.000 €	240.000,00 €	230.000,00 €
Μετρητά στο χέρι 31/12	4.000 €	1.500,00 €	3.000-€
Συνολικές Οικογενειακές δαπάνες (μετρητά) αναλύονται ως εξής:		32.000,00 €	53.000,00 €
Ασφάλεια αυτοκινήτου			
Ασφάλεια ζωής		1.150,00 €	1.400,00 €
Ασφάλειες υγείας κ.λ.π.		360,00 €	750,00 €
Δίδακτρα σχολείου, λοιπών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ,φροντιστηρίων		3.600,00 €	5.600,00 €
Δωρεές - Χορηγίες			
Επισκευές και συντήρηση ιδιοκτησίας		1.500,00 €	3.000,00 €
Ιατρικά , φαρμακευτικά προϊόντα , νοσοκομειακές δαπάνες		350,00 €	2.600,00 €
Καταβολές μισθωμάτων		3.200,00 €	5.600,00 €

Λοιπά έξοδα		2.240,00 €	4.200,00 €
Μισθοί οικιακού προσωπικού			7.000,00 €
Πρόστιμα			
Συνδρομές σε λέσχες			
Συνταξιοδοτικές εισφορές, Εισφορές σε Ταμεία Ασφάλισης		3.800,00 €	4.200,00 €
Τηλέφωνα & ταχυδρομικά τέλη		600,00 €	750,00 €
Τραπεζικά Έξοδα -πιστωτικές κάρτες		7.200,00 €	8.400,00 €
Υπηρεσίες κοινής ωφέλειας		6.000,00 €	6.500,00 €
Εισφορές		2.000,00 €	3.000,00 €

Παρατήρηση: Ο ελεγχόμενος δεν έχει διενεργήσει αποσβέσεις για τα επαγγελματικά περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης.

4.9.1 Ανάλυση Ρευστότητας

Από τα δεδομένα που έχει ο φορολογικός ελεγκτής στη διάθεση του, δημιουργεί αρχικά τον πίνακα εξόδων διαβίωσης:

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΞΟΔΩΝ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ		
ΧΡΗΣΗ	1/1- 31/12/2008	1/1 31/12/2009
Ασφάλεια ακίνητης περιουσίας		
Ασφάλεια αυτοκινήτου		
Ασφάλεια ζωής	1.150,00 €	1.400,00 €
Ασφάλειες υγείας κ.λ.π.	360,00 €	750,00 €
Διατροφή		
Δίδακτρα σχολείου, λοιπών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ,φροντιστηρίων	3.600,00 €	5.600,00 €
Δωρεές - Χορηγίες		
Επισκευές και συντήρηση ιδιοκτησίας	1.500,00 €	3.000,00 €
Ιατρικά , φαρμακευτικά προϊόντα, νοσοκομειακές δαπάνες	350,00 €	2.600,00 €
Καταβολές μισθωμάτων	3.200,00 €	5.600,00 €
Λοιπά έξοδα	2.240,00 €	4.200,00 €

Μισθοί οικιακού προσωπικού		7.000,00 €
Πρόστιμα		
Συνδρομές σε λέσχες		
Συνταξιοδοτικές εισφορές, Εισφορές σε Ταμεία Ασφάλισης	3.800,00 €	4.200,00 €
Τηλέφωνα & ταχυδρομικά τέλη	600,00 €	750,00 €
Τραπεζικά Έξοδα -πιστωτικές κάρτες	7.200,00 €	8.400,00 €
Υπηρεσίες κοινής ωφέλειας	6.000,00 €	6.500,00 €
Εισφορές κ.λπ.	2.000,00 €	3.000,00 €
Σύνολα	32.000,00	53.000,00

Στη συνέχεια για την εφαρμογή της μεθόδου της ανάλυσης ρευστότητας, όπως αναφέρθηκε στην παρ. 2.7.1, δημιουργείται ένα Ισοζύγιο με δύο βασικές στήλες, «Πηγές Κεφαλαίων/ Εσόδων» και «Αναλώσεις Κεφαλαίων/Εσόδων» για κάθε ελεγχόμενο έτος. Συμπληρώνονται τα πεδία των λογαριασμών σε κάθε στήλη και αθροίζονται. Το αρνητικό υπόλοιπο μεταξύ του συνόλου πηγών κεφαλαίων/εσόδων και των αναλώσεων κεφαλαίων/εσόδων, εφόσον δεν αιτιολογείται αποτελεί προσαύξηση περιουσίας και φορολογείται⁵¹. Το θετικό υπόλοιπο σημαίνει πως οι πηγές κεφαλαίου υπερβαίνουν και καλύπτουν τις αναλώσεις.

ΤΕΧΝΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ					
I. ΠΗΓΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ/ΕΣΟΔΩΝ	ΧΡΗΣΗ 1/1-31/12/2008	ΧΡΗΣΗ 1/1 -31/12/2009	II. ΑΝΑΛΩΣΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ/ΕΣΟΔΩΝ	ΧΡΗΣΗ 1/1-31/12/2008	ΧΡΗΣΗ 1/1 -31/12/2009
1.Υπόλοιπα χρηματοπιστωτικών λογαριασμών στην έναρξη της ελεγχόμενης χρήσης (προσωπικοί, οικογενειακοί, επαγγελματικοί)	40.000,00	240.000,00	1.Υπόλοιπα χρηματοπιστωτικών λογαριασμών στη λήξη της ελεγχόμενης περιόδου (προσωπικοί, οικογενειακοί, επαγγελματικοί)	240.000,00	230.000,00
2. Διαθέσιμα μετρητά ή και το Υπόλοιπο ταμείου στην έναρξη της ελεγχόμενης χρήσης (Ατομική επιχ/ση με βιβλία Γ' κατηγορίας	4.000,00	1.500,00	2. Διαθέσιμα μετρητά ή και το Υπόλοιπο ταμείου στη λήξη της ελεγχόμενης χρήσης (Ατομική επιχ/ση με βιβλία Γ' κατηγορίας ΚΒΣ ή διπλογραφικά του ΚΦΑΣ).	1.500,00	3.000,00

⁵¹ ΠΟΛ 1270/24-12-2013, «Μεθοδολογία έμμεσων τεχνικών ελέγχου», Αθήνα, Δεκέμβριος 2013.

ΚΒΣ ή διπλογραφικά του ΚΦΑΣ).					
3. Αναλήψεις από επιχείρηση/εις	0,00	0,00	3. Εισφορές σε Λογαριασμούς επιχείρησης/σεων		
4. Ακαθάριστα Έσοδα από επαγγελματική δραστηριότητα	150.000,00	145.000,00	4. Ποσά συμμετοχής στο κεφάλαιο κάθε μορφής επιχειρήσεων		
5. Έσοδα από λοιπές πηγές	0,00	0,00	5. Αγορές περιουσιακών στοιχείων (προσωπικών/επαγγελματικών)	85.000,00	25.000,00
6. Εισπράξεις από λοιπά μη φορολογητέα έσοδα (αποζημιώσεις, επιδοτήσεις, δωρεές κ.λπ.)	0,00	0,00	6. Αγορές εμπορ/των, α',β'υλών και λοιπών αγαθών αναγκαίων στην άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας	80.000,00	90.000,00
7. Έσοδα από Πώληση περιουσιακών στοιχείων	70.000,00	0,00	7. Επαγγελματικές/επιχειρηματικές δαπάνες πάσης φύσεως	30.000,00	20.000,00
8. Δάνεια από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα κ.λπ	0,00	0,00	8. Ποσά αποπληρωμής προσωπικών ή επαγγελματικών δανείων		
9. Λοιπά έσοδα πάσης φύσεως φορολογητέα ή μη	0,00	0,00	9. Ποσά για ασφάλιστρα, αποζημιώσεις, δωρεές και λοιπές δαπάνες	1.510,00	2.150,00
10. Αυξήσεις πληρωτέων λογαριασμών	15.000,00	10.000,00	10. Ποσά φόρων, τελών, εισφορών και προστίμων κάθε μορφής	2.000,00	3.000,00
11. Μειώσεις λογαριασμών Εισπρακτέων	0,00	50.000,00	11. Ποσά για κάθε είδους Δαπάνες διαβίωσης (προσωπικές/οικογενειακές)	28.490,00	47.850,00
12. Αύξηση των προκαταβολών που εισπράχθηκαν έναντι εσόδων επομένου/ων έτους/ων	0,00	0,00	12. Μειώσεις πληρωτέων λογαριασμών		
13. Λοιπές περιπτώσεις εσόδων	0,00	0,00	13. Αυξήσεις λογαριασμών Εισπρακτέων	50.000,00	
	0,00	0,00	14. Χορηγήσεις δανείων σε τρίτους.		
	0,00	0,00	15. Μείωση προκαταβολών που εισπράχθηκαν έναντι εσόδων επομένου/νων έτους /νων		
	0,00	0,00	16. Λοιπές περιπτώσεις αναλώσεων		
ΣΥΝΟΛΟ	279.000,00	446.500,00	ΣΥΝΟΛΟ	518.500,00	421.000,00

	ΧΡΗΣΗ 1/1- 31/12/2008	ΧΡΗΣΗ 1/1 -31/12/ 2009
ΙΙΙ. ΥΠΟΛΟΙΠΟ		
Σύνολο διαθεσίμων εσόδων/κεφαλαίων	279.000,00	446.500,00
Διαθέσιμα έσοδα/κεφάλαια που χρησιμοποιήθηκαν	518.500,00	421.000,00
Υπόλοιπο	-239.500,00	25.500,00

*Αν υπήρχαν αποσβέσεις, θα έπρεπε με το ποσό των αποσβέσεων να μειώσουμε τις επαγγελματικές δαπάνες, γιατί οι αποσβέσεις δεν αποτελούν πραγματικές καταβολές.

4.9.2 Ανάλυση Καθαρής Θέσης

Στην τεχνική αυτή δημιουργείται ένας πίνακας ενεργητικού και παθητικού για κάθε ελεγχόμενο έτος με τα δεδομένα που αναφέρθηκαν στην παρ.2.7.2. Η διαφορά ενεργητικού – παθητικού αποτελεί την καθαρή θέση κάθε έτους.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ			
Ελεγχόμενες χρήσεις	ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ: ΧΡΗΣΗ 2007	ΧΡΗΣΗ 2008	ΧΡΗΣΗ 2009
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ (Περιουσιακά Στοιχεία προσωπικά/ οικογενειακά/Επαγγελματικά)			
Ακίνητη περιουσία (κόστος)	220.000,00	240.000,00	265.000,00
Έπιπλα, Συσκευές, Λοιπός εξοπλισμός	10.000,00	15.000,00	15.000,00
Προσωπικά αντικείμενα μεγάλης αξίας >5000 €			
Κοσμήματα κ.λπ. Τιμαλή >5000 €			
Απαιτήσεις διάφορες		50.000,00	
Μηχανοκίνητα Οχήματα- Σκάφη- Αεροσκάφη κ.λπ.			
Μετρητά διαθέσιμα	4.000,00	1.500,00	3.000,00
Καταθέσεις σε χρηματ/κά ιδρύματα	40.000,00	240.000,00	230.000,00
Μετοχές, λοιποί τίτλοι			
Σύνολο Απογραφής τέλους χρήσης	45.000,00	35.000,00	50.000,00
Διάφοροι λογ/σμοί-λοιπά περιουσιακά στοιχεία			
Σύνολο Ενεργητικού	319.000,00	581.500,00	563.000,00
ΠΑΘΗΤΙΚΟ (Υποχρεώσεις προσωπικές / οικογενειακές / επαγγελματικές)			
Δάνεια προσωπικά/οικογενειακά			
Δάνεια επαγγελματικά (ατομική			

επιχείρηση)			
Γραμμάτια			
Πιστωτές διάφοροι		15.000,00	25.000,00
Διάφορες υποχρεώσεις (αποσβέσεις κ.λπ)			
Σύνολο Υποχρεώσεων	0,00	15.000,00	25.000,00
Καθαρή Θέση	319.000,00	566.500,00	538.000,00

*Αν υπήρχαν αποσβέσεις, τότε το σωρευτικό ποσό για τα περιουσιακά στοιχεία θα αναγραφόταν ως υποχρέωση στον πίνακα παθητικού.

Στην συνέχεια από την καθαρή θέση λήξης αφαιρείται η καθαρή θέση έναρξης και δημιουργείται ο πίνακας καθαρής θέσης. Για το πρώτο ελεγχόμενο έτος καθαρή θέση έναρξης είναι η καθαρή θέση του έτους βάσης (2007). Στην συγκεκριμένη περίπτωση δε πραγματοποιείται προσαρμογή της καθαρής θέσης, με μείωση βάσει περιουσιακών στοιχείων που αποκτήθηκαν άνευ ανταλλάγματος (λόγο θανάτου, δωρεάς γονικής παροχής, παιγνίων κ.α.). Στο αποτέλεσμα προστίθενται οι μη εκπιπόμενες δαπάνες και αφαιρούνται τα αφορολόγητα έσοδα. Το υπόλοιπο αποτελεί το προσδιοριζόμενο καθαρό εισόδημα, το οποίο συγκρίνεται με τα αντίστοιχα δηλωθέντα εισοδήματα (υπαχθέντα σε φορολόγηση. Εφόσον δεν αιτιολογείται υπόκειται σε φορολόγηση.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΑΘΑΡΗΣ ΘΕΣΗΣ			
ΜΕΘΟΔΟΣ ΚΑΘΑΡΗΣ ΘΕΣΗΣ		ΧΡΗΣΗ 1/1- 31/12/2008	ΧΡΗΣΗ 1/1- 31/12/2009
	ΚΑΘΑΡΗ ΘΕΣΗ ΛΗΞΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ	566.500,00	538.000,00
μείον	ΚΑΘΑΡΗ ΘΕΣΗ ΕΝΑΡΞΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ	319.000,00	566.500,00
	ΑΥΞΗΣΗ ΚΑΘΑΡΗΣ ΘΕΣΗΣ ΕΤΟΥΣ	247.500,00	-28.500,00
μείον	ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΚΑΘΑΡΗΣ ΘΕΣΗΣ ΜΕ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΕΥ ΑΝΤΑΛΛ/ΤΟΣ		
	ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΚΑΘΑΡΗ ΘΕΣΗ	247.500,00	-28.500,00
συν	ΜΗ ΕΚΠΙΠΤΟΜΕΝΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ (επιταγές και μετρητά)		
	ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ	32.000,00	53.000,00

	ΛΟΙΠΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ/ΑΓΟΡΕΣ		
	ΖΗΜΙΑ ΑΠΟ ΕΚΠΟΙΗΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ		
	ΜΕΡΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	279.500,00	24.500,00
μείον	ΛΟΙΠΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ		
	ΕΣΟΔΑ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΑ ΑΠΟ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΠΗΓΕΣ		
	ΜΗ ΦΟΡΟΛΟΓ/ΝΕΣ ή ΦΟΡ/ΝΕΣ ΜΕ ΕΙΔΙΚΟ ΤΡΟΠΟ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΕΣΟΔΩΝ(ΔΩΡΕΕΣ, ΚΕΡΔΗ ΑΠΟ ΠΩΛΗΣΗ ΠΑΓΙΩΝ, ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ Κ.ΛΠ.)	10.000,00	
	ΣΥΝΟΛΟ ΛΟΙΠΩΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΩΝ	10.000,00	0,00
	ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΟΜΕΝΟ ΒΑΣΗ ΜΕΘΟΔΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑ (Α)	269.500,00	24.500,00
μείον	ΔΗΛΩΘΕΝΤΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ (Β)	30.000,00	50.000,00
	ΔΙΑΦΟΡΑ (Α) - (Β)	239.500,00	-25.500,00

4.9.3 Ανάλυση Τραπεζικών Καταθέσεων και Δαπανών σε Μετρητά

Με την μέθοδο αυτή σε περίπτωση που υπάρχει άνοιγμα λογαριασμών, προσδιορίζονται οι συνολικές τραπεζικές καταθέσεις της ελεγχόμενης περιόδου (περιλαμβάνονται προσωρινές καταθέσεις, συμψηφιστικές κινήσεις κλπ) και με την επεξεργασία των κινήσεων προκύπτουν οι πρωτογενείς καταθέσεις. Στην συγκεκριμένη περίπτωση όπου δεν έχει πραγματοποιηθεί άνοιγμα, οι συνολικές τραπεζικές καταθέσεις λαμβάνονται ως η διαφορά υπολοίπου τέλους μείον αρχή χρήσης, γεγονός που οδηγεί σε μη ασφαλή αποτελέσματα.

Στο παράδειγμα από το σύνολο των κατατεθειμένων ποσών σε τραπεζικούς λογαριασμούς αφαιρούνται ποσά που αφορούν: μη υποκείμενα σε φορολογία έσοδα (δάνεια, συμψηφιστικές κινήσεις, λοιπές πράξεις κ.α.). Στο υπόλοιπο προστίθενται δαπάνες επαγγελματικές/προσωπικές με μετρητά, φόροι κλπ. Το νέο υπόλοιπο μειώνεται με την αύξηση λογαριασμών εισπρακτέων.

ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΑΠΑΝΩΝ ΣΕ ΜΕΤΡΗΤΑ		ΧΡΗΣΗ 2008	ΧΡΗΣΗ 2009
	ΣΥΝΟΛΟ ΠΟΣΩΝ ΠΟΥ ΚΑΤΑΤΕΘΗΚΑΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΜΟΡΦΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥΣ (ελεγχόμενης περιόδου)	200.000,00	0,00

<i>μείον</i>	ΜΗ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑ ΣΕ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΣΟΔΑ ΠΟΥ ΚΑΤΑΤΕΘΗΚΑΝ ΣΕ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥΣ	70.000,00	0,00
<i>μείον</i>	ΠΟΣΑ ΕΚΤΑΜΙΕΥΣΗΣ ΔΑΝΕΙΩΝ		
<i>μείον</i>	ΣΥΜΨΗΦΙΣΤΙΚΕΣ ΚΙΝΗΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ		
<i>μείον</i>	ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ, ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΚΛΠ ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ ΚΑΘΑΡΕΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ		
	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΚΑΘΑΡΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ	130.000,00	0,00
<i>πλέον</i>	ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ (μετρητοίς)	15.000,00	10.000,00
<i>πλέον</i>	ΑΓΟΡΕΣ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΡΩΤΩΝ Ή ΒΟΗΘ. ΥΛΩΝ Κ.ΛΠ. ΕΙΔΩΝ (μετρητοίς)	80.000,00	90.000,00
<i>πλέον</i>	ΑΓΟΡΕΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ/ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ (μετρητοίς)		
<i>πλέον</i>	ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ/ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ (μετρητοίς)	30.000,00	50.000,00
<i>πλέον</i>	ΚΑΤΑΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΦΟΡΟΙ, ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΙΜΑ ΚΑΘΕ ΜΟΡΦΗΣ	2.000,00	3.000,00
<i>πλέον</i>	ΑΠΟΠΛΗΡΩΜΗ/ΜΕΙΩΣΗ ΧΡΕΩΝ με μετρητά		
<i>πλέον</i>	ΑΥΞΗΣΗ/ΜΕΙΩΣΗ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ ΜΕΤΡΗΤΩΝ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ	-2.500,00	1.500,00
<i>πλέον</i>	ΛΟΙΠΕΣ ΚΑΤΑΒΟΛΕΣ σε μετρητά		
	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΚΑΤΑΤΕΘΕΙΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΛΩΘΕΝΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ	254.500,00	154.500,00
<i>μείον</i>	ΜΗ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑ ΣΕ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΣΟΔΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΚΑΤΑΤΕΘΗΚΑΝ ΣΕ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥΣ (π.χ. δάνεια, δωρεές επιστροφές φόρων κ.λπ.)		
<i>μείον</i>	ΑΥΞΗΣΗ ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΩΝ ΠΟΥ ΕΙΣΠΡΑΧΘΗΚΑΝ ΕΝΑΝΤΙ ΕΣΟΔΩΝ ΕΠΟΜΕΝΟΥ/ΝΩΝ ΕΤΟΥΣ/ΩΝ		
<i>πλέον</i>	ΜΕΙΩΣΗ ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΩΝ ΠΟΥ ΕΙΣΠΡΑΧΘΗΚΑΝ ΕΝΑΝΤΙ ΕΣΟΔΩΝ ΕΠΟΜΕΝΟΥ/ΝΩΝ ΕΤΟΥΣ/ΩΝ		
<i>πλέον</i>	ΑΥΞΗΣΕΙΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΕΙΣΠΑΡΚΤΕΩΝ (π.χ πωλήσεις με πίστωση)	50.000,00	
<i>μείον</i>	ΜΕΙΩΣΕΙΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΩΝ (π.χ πωλήσεις με πίστωση)		50.000,00
	ΣΥΝΟΛΟ ΕΤΗΣΙΩΝ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΒΑΣΕΙ ΤΕΧΝΙΚΗΣ (Α)	304.500,00	104.500,00
	ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΛΩΘΕΝΤΩΝ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΔΗΛΩΣΗ (Β1)	150.000,00	145.000,00

	ΣΥΝΟΛΟ ΛΟΙΠΩΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΔΗΛΩΣΗ (B2) πλην της ελεγχόμενης δραστηριότητας		
	ΔΙΑΦΟΡΑ (Α)-(B1)-(B2)	154.500,00	-40.500,00

Το υπόλοιπο όπως αναμορφώθηκε, αποτελεί το βάσει της τεχνική συνολικό εισόδημα προς φορολόγηση. Συγκρίνετε με το Ακαθάριστο εισόδημα του ελεγχόμενου και η θετική προκύπτουσα διαφορά (χρήση 2008) ελέγχεται ως μη δηλούμενο εισόδημα και εφόσον δεν αιτιολογείται υπόκειται σε φορολόγηση.

4.10 Έλεγχος Εμβασμάτων Εξωτερικού

Τη περίοδο 2009 - 2011 ένα επιπλέον θέμα που προέκυψε, λόγω του ασταθούς οικονομικού περιβάλλοντος, ήταν και η φυγή των καταθέσεων από τα τραπεζικά ιδρύματα προς το εξωτερικό. Με βάση τη Συνθήκη της Ρώμης που υπέγραψε η Ελλάδα η διακίνηση των κεφαλαίων είναι ελεύθερη στον κοινοτικό χώρο, επομένως ο κάθε πολίτης είναι ελεύθερος να διατηρεί τραπεζικούς λογαριασμούς στην αλλοδαπή. Τα χρήματα όμως αυτά θα πρέπει να έχουν αποκτηθεί νόμιμα, να έχουν δηλωθεί και να έχουν φορολογηθεί στην χώρα προέλευσης⁵². Διαφορετικά η φορολογική αρχή μπορεί να αναζητήσει από τον φορολογούμενο τους διαφεύγοντες φόρους με τις νόμιμες προσαυξήσεις αλλά και τυχόν ποινικές ευθύνες για φοροδιαφυγή, ξέπλυμα βρώμικου χρήματος κλπ.

Στοιχεία για τους ελέγχους αυτούς αποστέλλονται από την Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία έχει πληροφόρηση για τα εμβάσματα που έχουν σταλεί στο εξωτερικό και ξεπερνούν ένα όριο χρημάτων (συνήθως 12.000 ευρώ). Η ύπαρξη των εμβασμάτων προκύπτει επίσης και μέσω των καταθετικών λογαριασμών του ελεγχόμενου, από τους οποίους προκύπτει το έμβασμα ανεξαρτήτως ποσού.

Για την διενέργεια των ελέγχων των εμβασμάτων η Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων εξέδωσε την εγκύκλιο την ΠΟΛ.1033/21-02-2013 με την οποία παρασχέθηκαν

⁵²Μελάς Δ., 2015, «Μέθοδοι Φορολογικού Ελέγχου Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων και επιχειρήσεων», Οικονομικές Εκδόσεις, Θεσσαλονίκη.

οδηγίες για τον χειρισμό των υποθέσεων φορολογούμενων που έχουν στείλει εμβάσματα στο εξωτερικό την περίοδο 2009-2011. Σε περίπτωση που εντοπισθεί διαφορά αντιμετωπίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 48 του ν.2238/94 σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 19 του ίδιου νόμου, αντιμετωπίζεται δηλαδή ως «εισόδημα από υπηρεσίες ελευθέρων επαγγελματιών εφόσον δεν μπορεί να υπαχθεί σε κάποια από τις κατηγορίες Α' έως Ζ' της παρ.2 του άρθρου 4».

Ωστόσο, επειδή υπήρξαν προστριβές μεταξύ ελεγχόμενων και ελεγχόντων, λόγω του ότι με την παρ.3 του άρθρου 48 του ν.2238/94 προβλέπεται ότι φορολογείται η προσαύξηση περιουσίας που προέρχεται από άγνωστη ή μη διαρκή ή μη σταθερή πηγή ή αιτία και όχι η μεταβολή της σύνθεσης ή της διατήρησης της περιουσίας που δε σημαίνει απαραίτητα και την προσαύξηση της, εκδόθηκε νεότερη ερμηνευτική εγκύκλιος. Η νέα εγκύκλιος ΠΟΛ.1228/15-10-2014 παρέχει πρόσθετες οδηγίες στο πλαίσιο χειρισμού των υποθέσεων φορολογουμένων που αποστέλλουν εμβάσματα στο εξωτερικό κα τα έτη 2009-2011.

4.11 Η Επιλογή της Έμμεσης Τεχνικής Ελέγχου

Η φορολογική αρχή πρέπει να επιλέξει μια μέθοδο από τις τρεις μεθόδους έμμεσου προσδιορισμού του εισοδήματος, την οποία πρέπει να ανακοινώσει εγγράφως στον φορολογούμενο. Αρχικά, η ΠΟΛ.1050/2014 στο άρθρο 5 όριζε σαφώς για το συγκεκριμένο σημείο ότι «Όταν διενεργείται προσδιορισμός φορολογητέας ύλης με μεθόδους έμμεσου προσδιορισμού, εφαρμόζονται οι τεχνικές ελέγχου που ορίζονται με την παρούσα απόφαση και επιλέγεται η τεχνική ελέγχου που κρίνεται προσφορότερη για το δημόσιο συμφέρον».

Στην συνέχεια, επήλθε τροποποίηση του άρθρου αυτού με την ΠΟΛ.1094/07-04-2014. Στη συγκεκριμένη απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων ορίζεται ότι: «το πρώτο εδάφιο της ΠΟΛ.1050/17-02-2014 (ΦΕΚ Β'474/25-02-2014) αντικαθίσταται ως εξής: Όταν διενεργείται προσδιορισμός φορολογητέας ύλης με μεθόδους έμμεσου προσδιορισμού, εφαρμόζεται η τεχνική ελέγχου που επιλέγεται με αιτιολογημένη απόφαση του Προϊσταμένου της Δ.Ο.Υ ή του Ελεγκτικού Κέντρου που

εκδίδεται από κοινού με τον υποδιευθυντή και τον προϊστάμενο του τμήματος ελέγχου, μετά από εισήγηση του υπαλλήλου που φέρει την εντολή ελέγχου, αξιολογώντας τα στοιχεία που η ελεγκτική υπηρεσία έχει στη διάθεσή της».

4.12 Φορολογικός Συντελεστής

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ.4 του άρθρου 29 του ΚΦΕ (ν.4172/2013), το εισόδημα από προσαύξηση περιουσίας της παραγράφου 4 του άρθρου 21 φορολογείται με συντελεστή τριάντα τρία τοις εκατό (33%). Δηλαδή αν τα λοιπά κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα φορολογούνται με την κλίμακα (φορολογητέο εισόδημα μέχρι 50.000 με συντελεστή 26% και άνω των 50.000 με συντελεστή 33%), το εισόδημα από προσαύξηση περιουσίας φορολογείται με τον ανώτατο συντελεστή.

4.13 Προσαύξηση Περιουσίας σε Νομικά Πρόσωπα

Ο προσδιορισμός των κερδών για τα νομικά πρόσωπα και τις νομικές οντότητες του άρθρου 45 ορίζεται με τις διατάξεις της παρ.1 του άρθρου 47 του ΚΦΕ (ν.4172/2013). Συγκεκριμένα, ορίζεται στο προαναφερθέν άρθρο πως τα κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα προσδιορίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 21 έως 28 του ν.4172/2013 (ΠΟΛ.1059/18-3-2015). Ήδη στο άρθρο 21 του ν.4172/2014 ρυθμίζεται το θέμα της προσαύξησης περιουσίας και υπό την έννοια αυτή προσαύξηση περιουσίας από παράνομη ή αδικαιολόγητη ή άγνωστη πηγή ή αιτία μπορεί να προκύψει όχι μόνο για τα φυσικά πρόσωπα αλλά και για τα νομικά, διαφορετικά θα πρέπει να υπάρχει ρητή εξαίρεση (Λιόλιος, 2015).

Παρόλα αυτά δεν έχει εξακριβωθεί πλήρως η βούληση του νομοθέτη, διότι δεν υπάρχει καμία παραπομπή στο άρθρο 47 σχετικά με τον φορολογικό συντελεστή που θα ισχύσει για την προσαύξηση περιουσίας στα νομικά πρόσωπα. Λογικά, εφόσον δεν υπάρχει και ρητή αναφορά θα πρέπει να έχει εφαρμογή ο φορολογικός συντελεστής που

ισχύει για τα κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα που αποκτούν τα νομικά πρόσωπα, δηλαδή 26% και όχι 33%.

4.14 Αποτελέσματα της Πορείας του Ελέγχου με την Χρήση των Νέων Μεθόδων

Η Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων δημοσιοποίησε στοιχεία σχετικά με τους φορολογικούς ελέγχους που πραγματοποιήθηκαν σε μεγάλες επιχειρήσεις και φυσικά πρόσωπα μεγάλου πλούτου. Συγκεκριμένα⁵³:

- διενεργήθηκαν 1.700 έλεγχοι, σε μεγάλες επιχειρήσεις και φυσικά πρόσωπα μεγάλου πλούτου
- καταλογίστηκαν φόροι και πρόστιμα άνω των 2,2 δισεκ. Ευρώ
- εισπράχθηκαν ήδη ποσά άνω των 270 εκατ. ευρώ
- είναι σε διαδικασία είσπραξης και ρύθμισης το υπολειπόμενο ποσό.

Ειδικότερα:

1) Κέντρο Ελέγχου Φορολογούμενων Μεγάλου Πλούτου (Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π.):

Πίνακας 4.1: Στατιστικά ελέγχων από το ΚΕΦΟΜΕΠ

	Αριθμός ελέγχων που ολοκληρώθηκαν	Ποσά που βεβαιώθηκαν	Ποσά που εισπράχθηκαν
Α΄ Εξάμ. 2014		86.694.756,35 €	8.381.208,24 €
Β΄ Εξάμ.		140.094.487,03 €	42.419.249,04 €

⁵³ <http://www.taxheaven.gr/news/news/view/id/23431>

2014			
Σύνολο	738	226.789.243,38€	50.800.457,28 €

Πίνακας 4.2: Στατιστικά ελέγχων από το ΚΕΦΟΜΕΠ ανά κατηγορία υπόθεσης

ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ	Έλεγχοι 2014		Βεβαίωση	Είσπραξη
OFFSHORE	117	A'ΕΞΑΜ. 2014	18.770.977,60 €	2.393.793,66 €
		B'ΕΞΑΜ. 2014	32.307.240,78 €	12.115.547,86 €
ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ	538	A'ΕΞΑΜ. 2014	67.478.093,08 €	5.856.601,53 €
		B'ΕΞΑΜ. 2014	106.987.294,10 €	29.641.625,85 €
ΛΟΙΠΕΣ	83	A'ΕΞΑΜ. 2014	445.685,67 €	130.813,05 €
		B'ΕΞΑΜ. 2014	799.952,15 €	662.075,33 €
Σύνολο	738	Σύνολο:	226.789.243,38 €	50.800.457,28 €

- οι έλεγχοι που διενεργούνται από το Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π. αφορούν σε εμβάσματα εξωτερικού, off shore εταιρείες και λοιπές υποθέσεις φυσικών προσώπων μεγάλου πλούτου (π.χ. ακίνητα, λίστα Λαγκάρντ, έμμεσες τεχνικές δημοσίων υπαλλήλων κ.λ.π.).

- το ποσοστό εισπραξιμότητας ανέρχεται σε 36,7%, λαμβάνοντας υπόψη ότι σημαντικό μέρος του ανωτέρω ποσού που έχει βεβαιωθεί, δεν έχει ακόμη καταστεί ληξιπρόθεσμο (δηλαδή έχει ρυθμιστεί από τους φορολογούμενους και πληρώνεται κανονικά σε μηνιαίες δόσεις, η προθεσμία των οποίων δεν έχει λήξει)

- το 84% των ανωτέρω εισπραχθέντων ποσών κατά το 2014, εισπράχθηκαν κατά το Β' εξάμηνο του 2014.

Επίσης, κατά το β' εξάμηνο του έτους 2014 διενεργήθηκαν αποκλειστικά από το Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π. και τακτικοί έλεγχοι σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 67B' του Ν. 2238/94 (έμμεσες τεχνικές) και συγκεκριμένα:

i) Συντάχθηκαν Εκθέσεις σε 9 Υποθέσεις, ii) Συντάχθηκαν Σημειώματα του άρθρου 28 του Ν. 4174/2013 σε 12 Υποθέσεις, από τις οποίες υποθέσεις αναμένεται στο αμέσως προσεχές διάστημα να ολοκληρωθούν (δηλαδή να συνταχθούν εκθέσεις ελέγχου) και iii) Βρίσκονται δε σε αναμονή απαντήσεων από Τράπεζες σε άλλες 20 Υποθέσεις.

Το Β' εξάμηνο του 2014 η λειτουργία του Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π. ενισχύθηκε σημαντικά. Ειδικότερα, με απόφαση της ΓΓΔΕ συνεστήθη Αυτοτελές Τμήμα Ελέγχου υπαγόμενο στον Προϊστάμενο του Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π., με αρμοδιότητα την διενέργεια φορολογικού ελέγχου φυσικών προσώπων όλης της Επικράτειας, κατόπιν παραγγελιών του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος, για τον εντοπισμό εισοδημάτων και περιουσιακών στοιχείων που δεν έχουν δηλωθεί. Με απόφαση της Γ.Γ.Δ.Ε. τοποθετήθηκε στο Αυτοτελές Τμήμα Ελέγχου Προϊστάμενος. Ο Προϊστάμενος του τμήματος μαζί με δέκα εννιά ελεγκτές έχουν εγκατασταθεί στα γραφεία των Οικονομικών Εισαγγελέων και ήδη διενεργούν έλεγχο σε φυσικά πρόσωπα με μεγάλες τραπεζικές καταθέσεις, ύστερα από την έκδοση εισαγγελικών παραγγελιών. Μέχρι σήμερα έχουν εκδοθεί 20 εισαγγελικές παραγγελίες και αντίστοιχες εντολές μερικού φορολογικού ελέγχου εισοδήματος.

Επίσης, με απόφαση της Γ.Γ.Δ.Ε. συνεστήθη Τμήμα Ελέγχου ΙΑ' με έδρα την Περιφερειακή Ενότητα Θεσσαλονίκης, υπαγόμενο στην Υποδιεύθυνση Ελέγχων Β' του Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π., με ημερομηνία έναρξης λειτουργίας την 08/10/2014.

Με απόφαση της ΓΓΔΕ τοποθετήθηκε στο ΙΑ' Τμήμα Ελέγχου Προϊστάμενος. Ο Προϊστάμενος του τμήματος μαζί με εννέα ελεγκτές έχουν εγκατασταθεί σε γραφεία στην Θεσσαλονίκη και ήδη διενεργούν έλεγχο σε φυσικά πρόσωπα μεγάλου πλούτου, ύστερα από την έκδοση 35 εντολών πλήρους φορολογικού ελέγχου εισοδήματος και λοιπών φορολογικών αντικειμένων.

Τέλος, με σκοπό την επίσπευση των φορολογικών ελέγχων και την αποτελεσματικότερη πραγματοποίησή τους εκδόθηκαν από τη Γενική Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων, Κατερίνα Σαββαΐδου, 2 αποφάσεις για τον έλεγχο των υποθέσεων εμβασμάτων.

Να σημειωθεί επίσης ότι πλέον των ανωτέρω ολοκληρωμένων ελέγχων, το Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π. έχει διενεργήσει 107 φορολογικούς ελέγχους εμβασμάτων και off shore εταιρειών, για τους οποίους έχουν συνταχθεί και επιδοθεί αντίστοιχα «Σημειώματα Διαπιστώσεων Ελέγχου». Οι εν λόγω φορολογικοί έλεγχοι αναμένεται να ολοκληρωθούν εντός του μηνός Ιανουαρίου 2015.

2) Κέντρο Ελέγχου Μεγάλων Επιχειρήσεων (Κ.Ε.ΜΕ.ΕΠ.):

Πίνακας 4.3: Στατιστικά ελέγχων από το ΚΕΜΕΠ

	Αριθμός ελέγχων που ολοκληρώθηκαν	Ποσά που βεβαιώθηκαν	Ποσά που εισπράχθηκαν
Α΄ Εξάμηνο 2014		226.862.046,41€	67.351.679,10 €
Β΄ Εξάμηνο 2014		1.821.746.027,40 €	152.016.835,28 €
Σύνολο	962	2.048.608.073,81€	219.368.514,38€

Ειδικότερα:

- οι έλεγχοι που διενεργούνται από το ΚΕΜΕΕΠ αφορούν σε τακτικούς, προσωρινούς, επανελέγχους και διασταυρωτικός - προληπτικούς μεγάλων επιχειρήσεων
- το ποσοστό εισπραξιμότητας ανέρχεται σε 21,9%, λαμβάνοντας υπόψη ότι σημαντικό μέρος του ανωτέρω ποσού που έχει βεβαιωθεί, δεν έχει ακόμη καταστεί ληξιπρόθεσμο (δηλαδή έχει ρυθμιστεί από τους φορολογούμενους και πληρώνεται κανονικά σε μηνιαίες δόσεις, η προθεσμία των οποίων δεν έχει λήξει).

Με αφορμή τη δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων των δύο ελεγκτικών κέντρων για το 2014, η Γενική Γραμματέας Δημοσίων Εσόδων, Κατερίνα Σαββαΐδου, δήλωσε ότι: «Η προσπάθεια για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής πρέπει να είναι συνεχής. Η βελτίωση της στόχευσης των προς έλεγχο υποθέσεων θα συμβάλλει αποτελεσματικά στην επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου, δηλαδή τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής. Στο πλαίσιο αυτό, το Επιχειρησιακό Σχέδιο της Γενικής Γραμματείας

Δημοσίων Εσόδων για το 2014-2015 προβλέπει μεταξύ άλλων την αύξηση πλήρων και μερικών ελέγχων από το Κ.Ε.ΜΕ.ΕΠ. και το Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π.».

Από την παραπάνω ανάλυση διαπιστώνουμε πως ο ελεγκτής εφόσον διαπιστώνει πως η δήλωση του φορολογούμενου και τα αντίστοιχα βιβλία και στοιχεία δεν αντικατοπτρίζουν με ακρίβεια το φορολογητέο εισόδημα ή ο ελεγκτής έχει υπόνοιες αδήλωτου εισοδήματος, τότε μπορεί να προχωρήσει στην υλοποίηση της κατάλληλης έμμεσης τεχνικής ελέγχου. Το αποτέλεσμα του ελέγχου κοινοποιείται στο φορολογούμενο με τα φύλλα διορθωτικού προσδιορισμού του φόρου. Στο επόμενο κεφάλαιο αναλύονται οι κυρώσεις που επιβάλλονται με τον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν.4174/2013) καθώς και η δυνατότητα του υπόχρεου, εφόσον αμφισβητεί οποιαδήποτε πράξη έχει εκδοθεί σε βάρος του από τη φορολογική διοίκηση, να υποβάλει ενδικοφανή προσφυγή με αίτημα την επανεξέταση της πράξης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΠΟΙΝΟΛΟΓΙΟ ΚΑΙ ΕΝΔΙΚΟΦΑΝΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΗ

5.1 Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο αυτό αναλύεται ο νέος Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας (Κ.Φ.Δ) νόμος 4174/2013 ο οποίος καθορίζει την διαδικασία προσδιορισμού και είσπραξης των εσόδων του Δημοσίου καθώς και τις διοικητικές κυρώσεις για τη μη συμμόρφωση με την κείμενη νομοθεσία, η οποία ρυθμίζει τα έσοδα αυτά⁵⁴. Τα δημόσια έσοδα αφορούν: α) τον φόρο εισοδήματος β) τον φόρο προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) γ) τον Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων δ) φόρο κληρονομιών, δωρεών, γονικών παροχών, προικών και κερδών από τυχερά παίγνια ε) φόρους τέλη και εισφορές ή χρηματικές κυρώσεις που αναφέρονται στο παράρτημα του Κώδικα και κάθε άλλο φόρο, τέλος, εισφορά ή χρηματική κύρωση για τη βεβαίωση ή είσπραξη των οποίων, κατά την έναρξη ισχύος του Κώδικα, εφαρμόζονται ανάλογα οι αντίστοιχες διατάξεις των φορολογιών των περιπτώσεων α και β στ) χρηματικές κυρώσεις και τόκους, οι οποίοι προβλέπονται από τον Κώδικα⁵⁵.

5.2 Οι Διοικητικές Κυρώσεις του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν.4174/2013)

Οι διοικητικές κυρώσεις περιγράφονται στα κεφάλαια 5, 7, 9 του νέου Κώδικα. Συγκεκριμένα :

⁵⁴ Τα πρόστιμα και οι ποινές στον ΚΦΔ τροποποιήθηκαν με το νόμο 4337/17-10-2015 (ΦΕΚ Α' 129/17-10-15) μετά την ολοκλήρωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας (βλ.ΠΟΛ.1252/20-11-2015).

⁵⁵ Τότσης Χ., (2014), «Κώδικες φορολογίας εισοδήματος & φορολογικής διαδικασίας», Εκδόσεις Πάμισος, σελ.641.

- Στο κεφάλαιο 5, άρθρα 18 - 20, ορίζεται η υποχρέωση υποβολής και παραλαβής φορολογικών δηλώσεων που αποτυπώνουν την φορολογητέα ύλη.
- Στο κεφάλαιο 7, άρθρα 23 -29, περιέχονται διατάξεις για τον φορολογικό έλεγχο και την προσφυγής σε περίπτωση αμφισβήτησης των αποτελεσμάτων του ελέγχου.
- Στο κεφάλαιο 9, άρθρα 40 - 44, περιέχονται διατάξεις για την είσπραξη των φόρων
- Στο κεφάλαιο 9, άρθρα 45- 49, περιέχονται διατάξεις για τη λήψη διασφαλιστικών μέτρων και αναγκαστικής εκτέλεσης σε περίπτωση μη καταβολής φόρων.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.4174/2013 (Κ.Φ.Δ) τα πρόστιμα και οι τόκοι επί οφειλόμενων φόρων διακρίνονται σε πέντε (5) βασικές κατηγορίες:

1. Τόκοι εκπρόθεσμης καταβολής, στις περιπτώσεις που οποιοδήποτε ποσό φόρου δεν καταβληθεί εντός της νόμιμης προθεσμίας, οι οποία καταλογίζονται από την επόμενη ημέρα της λήξης της νόμιμης προθεσμίας για την καταβολή.
2. Διαδικαστικές παραβάσεις, όπως παραβάσεις για εκπρόθεσμης καταβολή/ ανακριβούς υποβολής δήλωσης ή μη υποβολής δήλωσης.
3. Πρόστιμα φοροδιαφυγής.
4. Πρόστιμα εκπρόθεσμης καταβολής ή μη υποβολής συγκεντρωτικού πίνακα πληροφοριών ή φακέλου τεκμηρίωσης ενδοομιλικών συναλλαγών

5.2.1 Διαδικαστικές Παραβάσεις

Ο παρακάτω πίνακας απεικονίζει τις παραβάσεις και το ύψος των προστίμων ανά κατηγορία βιβλίων, όπως ορίζονται στην παρ.1 του άρθρου 54 του ν.4174/2013:

Πίνακας 5.1: Διαδικαστικές παραβάσεις άρθρου 54 παρ.1 του ν.4174/2013

	ΥΨΟΣ ΠΡΟΣΤΙΜΩΝ σε ευρώ	
	Απλογραφικά (β' κατ.)	Διπλογραφικά (γ' κατ.)
Μη υποβολή ή εκπρόθεσμη υποβολή δήλωσης πληροφοριακού χαρακτήρα ή δήλωσης από την οποία δεν προκύπτει φορολογική	100	100

υποχρέωση		
Μη υποβολή ή εκπρόθεσμη υποβολή φορολογικής δήλωση με φόρο	250	500
Μη υποβολή ή εκπρόθεσμη υποβολή δήλωσης παρακράτησης φόρου	250	500
Μη ερωταπόκριση σε αίτημα της φορολογικής διοίκησης για παροχή πληροφοριών ή στοιχείων	250	500
Μη γνωστοποίηση στη φορολογική διοίκηση του διορισμού φορολογικού εκπροσώπου	250	500
Μη έκδοση ή έκδοση ανακριβώς αποδείξεων λιανικής πώλησης ή επαγγελματικών στοιχείων, με ανώτατο όριο το ποσό ύψους τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ ανά φορολογικό έλεγχο	250	500
Μη παροχή πληροφοριών στην διάρκεια του φορολογικού ελεγχου (μη συνεργασία)	2.500	2.500
Μη συμμόρφωση με κάθε υποχρέωση σχετική με την τήρηση βιβλίων και την έκδοση στοιχείων (άρθρο 13 ΚΦΔ)	2.500	2.500
Εγγραφή στο φορολογικό μητρώο περισσότερες φορές ή καθόλου	2.500	2.500
Υποτροπή της ίδιας παράβαση εντός πενταετίας (διπλασιασμός του αρχικού προστίμου)	200/500/5000	200/1000/5000
Δεύτερη υποτροπή εντός πενταετίας (τετραπλασιασμός του αρχικού προστίμου)	400/1000/10000	400/2000/10000

5.2.2 Παραβάσεις Φοροδιαφυγής

Στην παρ.1 του άρθρου 55 του ν.4174 καθορίζονται οι παραβάσεις που συνιστούν το αδίκημα της φοροδιαφυγής ως ακολούθως⁵⁶:

1. Απόκρυψη καθαρών εισοδημάτων από οποιαδήποτε πηγή με σκοπό τη μη πληρωμή φόρου εισοδήματος: α) μη υποβολή δήλωσης β) με υποβολή ανακριβούς δήλωσης γ) καταχώρηση ανύπαρκτων ολικά ή μερικά δαπανών ή εικονικών δαπανών. Για την εφαρμογή της παρούσας περίπτωσης, ως απόκρυψη εισοδήματος θεωρείται η μη υποβολή δήλωσης ή η υποβολή δήλωσης που έχει ως αποτέλεσμα τη μη καταβολή ποσού φόρου άνω των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ, ανά φορολογικό έτος, για φυσικά πρόσωπα ή υπόχρεους τήρησης απλογραφικών βιβλίων και άνω των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ ανά φορολογικό έτος για υπόχρεους τήρησης διπλογραφικών βιβλίων.
2. Μη απόδοση, ανακριβής απόδοση, συμψηφισμός, έκπτωση ή διακράτηση ΦΠΑ και παρακρατούμενων και επιρριπτόμενων φόρων τελών ή εισφορών, καθώς και η μη υποβολή δήλωσης ή η υποβολή ανακριβούς δήλωσης με σκοπό τη μη πληρωμή των παραπάνω φόρων τελών ή εισφορών, εφόσον προβλέπεται από τις διατάξεις της φορολογικής νομοθεσίας που αφορά φόρους που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κώδικα. Για την εφαρμογή της παρούσας περίπτωσης, ως απόκρυψη εισοδήματος θεωρείται η μη υποβολή δήλωσης ή η υποβολή δήλωσης που έχει ως αποτέλεσμα τη μη καταβολή ποσού φόρου άνω των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ, ανά φορολογικό έτος, για φυσικά πρόσωπα ή υπόχρεους τήρησης απλογραφικών βιβλίων και άνω των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ ανά φορολογικό έτος για υπόχρεους τήρησης διπλογραφικών βιβλίων.
3. Είσπραξη επιστροφής των παραπάνω φόρων από τη φορολογική διοίκηση μετά από παραπλάνηση της φορολογικής διοίκησης, με την παράσταση ψευδών γεγονότων ως αληθινών ή με αθέμιτη παρασιώπηση ή απόκρυψη αληθινών γεγονότων. Για την εφαρμογή της παρούσας περίπτωσης, ως απόκρυψη εισοδήματος θεωρείται η μη υποβολή δήλωσης ή η υποβολή δήλωσης που έχει ως αποτέλεσμα τη μη καταβολή ποσού φόρου άνω των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ,

⁵⁶ Χ. Τότσης, (2014), «Κώδικες φορολογίας εισοδήματος & φορολογικής διαδικασίας», Εκδόσεις Παμισός, σελ.641.

ανά φορολογικό έτος, για φυσικά πρόσωπα ή υπόχρεους τήρησης απλογραφικών βιβλίων και άνω των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ ανά φορολογικό έτος για υπόχρεους τήρησης διπλογραφικών βιβλίων.

4. Έκδοση πλαστών φορολογικών στοιχείων καθώς και η νόθευσή φορολογικών στοιχείων. Θεωρείται ως πλαστό και το φορολογικό στοιχείο που έχει διατηρηθεί ή σφραγισθεί με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς να έχει καταχωριστεί στα οικεία βιβλία της αρμόδιας φορολογικής αρχής σχετική πράξη θεώρησης του και εφόσον η μη καταχώριση τελεί σε γνώση του υπόχρεου για τη θεώρηση φορολογικού στοιχείου. Θεωρείται ως πλαστό και το φορολογικό στοιχείο και όταν οι αξίες που αναγράφονται στο πρωτότυπο και στο αντίτυπο αυτού, το οποίο χρησιμοποιείται για φορολογικούς σκοπούς είναι διαφορετικές.
5. Έκδοση εικονικών φορολογικών στοιχείων και η αποδοχή αυτών. Εικονικό είναι το στοιχείο που εκδίδεται για συναλλαγή ανύπαρκτη στο σύνολό της ή για μέρος αυτής ή για συναλλαγή που πραγματοποιήθηκε από πρόσωπα διαφορετικά από αυτά που αναγράφονται στο στοιχείο ή το ένα από αυτά είναι άγνωστο φορολογικώς πρόσωπο, με την έννοια ότι δεν έχει δηλώσει την έναρξη του επιτηδεύματος του ούτε έχει θεωρήσει στοιχεία στην κατά τόπο αρμόδια, σύμφωνα με την αναγραφόμενη στο στοιχείο διεύθυνση, φορολογική αρχή
6. Μη έκδοση ή ανακριβής έκδοση παραστατικών στοιχείων. Εφόσον η συνολική αποκρυβείσα αξία ανέρχεται τουλάχιστον σε πέντε χιλιάδες (5000) ευρώ.
7. Απόκρυψη στοιχείων που αποτελούν αντικείμενο ή συνθέτουν το αντικείμενο του ενιαίου φόρου ιδιοκτησίας ακινήτων με μη υποβολή δήλωσης ή με υποβολή δήλωσης ή με υποβολή ανακριβούς δήλωσης και με σκοπό τη μη πληρωμή του ενιαίου φόρου ιδιοκτησίας ακινήτων (ΕΝΦΙΑ). Εφόσον η συνολική αποκρυβείσα αξία ανέρχεται τουλάχιστον σε πέντε χιλιάδες (5000)
8. Απόκρυψη στοιχείων που αποτελούν αντικείμενο ή συνθέτουν το αντικείμενο του ειδικού φόρου ακινήτων (ν.3091/2002) με μη υποβολή δήλωσης ή με υποβολή δήλωσης και με σκοπό τη μη πληρωμή του ειδικού φόρου ακινήτων.
9. Απόκρυψη οποιασδήποτε φορολογητέας ύλης με μη υποβολή δήλωσης ή με υποβολή δήλωσης ή με υποβολή ανακριβούς δήλωσης και με σκοπό τη μη πληρωμή οποιουδήποτε άλλου φόρου.

Στην παρ.2 του άρθρου 4174/2013 καθορίζονται τα πρόστιμα για μη έκδοση ή ανακριβή έκδοση στοιχείων πλαστών και εικονικών τα οποία παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 5.2: Πρόστιμα μη έκδοσης και ανακριβούς έκδοσης στοιχείων πλαστών και εικονικών

Μη έκδοση ή ανακριβή έκδοση παραστατικού με αποτέλεσμα απόκρυψη συναλλαγής ή μέρους αυτής μεγαλύτερη των 5000 ευρώ.	40% της αξία της συναλλαγής για κάθε παράβαση με ελάχιστο ύψος 2500 ευρώ
Έκδοση πλαστών.	100% της αξίας των στοιχείων για κάθε παράβαση
Έκδοση ή λήψη εικονικών στοιχείων, καθώς και καταχώρηση στα βιβλία αγορών ή εξόδων που δεν έχουν πραγματοποιηθεί και δεν έχει εκδοθεί φορολογικό στοιχείο.	50% της αξίας των στοιχείων ή του μέρους που είναι μερικώς εικονικό για κάθε παράβαση
Όταν δεν είναι δυνατός ο προσδιορισμός της μερικώς εικονικής αξίας.	25% της αξίας του στοιχείου για κάθε παράβαση
Όταν η εικονικότητα ανάγεται αποκλειστικά στο πρόσωπο του εκδότη.	25% της αξίας του στοιχείου στο λήπτη του εικονικού στοιχείου
Στο λήπτη εικονικού στοιχείου όταν δεν έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση του φόρου εισοδήματος του οικείου φορολογικού έτους.	15% της αξίας του στοιχείου
Στον εκδότη μη προσήκοντος στοιχείου, όταν η εικονικότητα τους στοιχείου αφορά το χαρακτηρισμό της	500 ευρώ ανά στοιχείο με ανώτατο ύψος προστίμου 50.000 ευρώ ανά ελεγχόμενο φορολογικό έτος

αναγραφείσας συναλλαγής και η έκδοση του εικονικού στοιχείου ⁷ δεν επιφέρει απώλεια φόρων.	
Στο ΦΠΑ όταν μετά από έλεγχο ως λήπτης εικονικού ή νοθευμένου φορολογικού στοιχείου, διενεργήθηκε έκπτωση φόρου εισροών ή λήφθηκε επιστροφή φόρου ή ως εκδότης του στοιχείου δεν αποδόθηκε φόρος με βάση πλαστά εικονικά ή νοθευμένα φορολογικά στοιχεία	50% του φόρου που εξέπεσε ή που επιστράφηκε ή δεν απέδωσε, ανεξάρτητα αν δεν προκύπτει τελικά ποσό φόρου για καταβολή.

Τα πρόστιμα αυτά που προβλέπονται είναι ανεξάρτητα από τις ποινικές κυρώσεις και οποιαδήποτε άλλη διαδικασία προβλέπετε από άλλο νόμο.

5.2.3 Πρόστιμα Εκπρόθεσμης Υποβολής ή μη Υποβολής Συγκεντρωτικού Πίνακα Πληροφοριών ή Φακέλου Τεκμηρίωσης Ενδοομιλικών Συναλλαγών.

Οι παραβάσεις και τα πρόστιμα παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα⁵⁷:

Πίνακας 5.3: Πρόστιμα συνοπτικού πίνακα πληροφοριών ή φακέλου τεκμηρίωσης ενδοομιλικών συναλλαγών

Είδος παράβασης	Ύψος προστίμου
Εκπρόθεσμης υποβολή συνοπτικού πίνακα πληροφοριών	1/1000 των δηλούμενων ακαθάριστων εσόδων με ελάχιστο ύψος 1000 € και

⁵⁷ Ν.4174/2013, «Φορολογικές διαδικασίες και άλλες διατάξεις», Ιούλιος 2013, Αθήνα, άρθρο 56.

	ανώτερο 10000€
Μη διάθεση στη φορολογική διοίκηση του φακέλου τεκμηρίωσης εντός 30ημερών από την παραλαβή του σχετικού αιτήματος	1/1000 των δηλούμενων ακαθάριστων εσόδων με ελάχιστο ύψος 1000 € και ανώτερο 10000€
Μη υποβολή, ανακριβής/ατελής υποβολή συνοπτικού πίνακα ή μη διάθεση στη φορολογική διοίκηση του φακέλου τεκμηρίωσης	1/100 των δηλούμενων ακαθάριστων εσόδων με ελάχιστο ύψος 10.000 € και ανώτερο 100.000€
Μη υποβολή, ανακριβής/ατελής υποβολή συνοπτικού πίνακα ή μη διάθεση στη φορολογική διοίκηση του φακέλου τεκμηρίωσης	1/100 των δηλούμενων ακαθάριστων εσόδων με ελάχιστο ύψος 10000 € και ανώτερο 100.000€
Υποτροπή της ίδια παράβαση εντός πενταετίας	Διπλάσιο του αρχικού προστίμου
Δεύτερη υποτροπή της ίδιας παράβασης εντός πενταετίας	Τετραπλάσιο του αρχικού προστίμου

5.3 Το Προγενέστερο Καθεστώς Διοικητικών Κυρώσεων (ν.2523/97)

Οι διατάξεις του ν.2523/97 έχουν ισχύ για περιόδους έως 31/12/2013. Από 01/01/2014 και έπειτα εφαρμόζονται οι διατάξεις του ν.4174/2013 πέρα από ορισμένες περιπτώσεις για τις οποίες εφαρμόζονται μεταβατικές διατάξεις του άρθρου 66 του ν.4174/2013.

Ο ν.2523/97 δεν προέβλεπε τόκους για την εκπρόθεσμή/μη υποβολή οποιουδήποτε φόρου, αλλά πρόσθετους φόρους και προσαυξήσεις. Στο άρθρο 1 του 2523/97 ορίζονται οι

πρόσθετοι φόροι ανάλογα με την φορολογία και την παράβαση οι οποίοι παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα⁵⁸:

Πίνακας 5.4: Πρόσθετοι φόροι ανά φορολογία βάσει του ν.2523/97

Εκπρόθεσμη Δήλωση		Ανακριβής δήλωση		Μη υποβολή δήλωσης	
Φ.Ε., Κεφάλαι ο κλπ	ΦΠΑ, Παρακρατούμεν οι φόροι	Φ.Ε., Κεφάλαι ο κλπ	ΦΠΑ, Παρακρατούμεν οι φόροι	Φ.Ε., Κεφάλαι ο κλπ	ΦΠΑ, Παρακρατούμεν οι φόροι
1%	1,5%	2%	3%	2,5%	3,5%
Ο πρόσθετος φόρος δεν μπορεί να υπερβεί το 60%		Ο πρόσθετος φόρος δεν μπορεί να υπερβεί το 120%			

Για τις διαδικαστικές παραβάσεις ο ν.2523/97 στο άρθρο 4 ορίζει: «τα πρόσωπα που παραβαίνουν τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από την κείμενη φορολογική νομοθεσία υπόκεινται για κάθε παράβαση σε πρόστιμο που ορίζεται από εκατόν δέκα επτά (117) ευρώ μέχρι χίλια εκατό εβδομήντα (1.170) ευρώ. Το πρόστιμο επιβάλλεται στις περιπτώσεις που δεν προβλέπεται η επιβολή πρόσθετου φόρου ή δεν προκύπτει ποσό φόρου για καταβολή».

Στο άρθρο 4 του ν.2523/97 πέρα από τα πρόστιμα για τις παραβάσεις της μη υποβολής ή της εκπρόθεσμης υποβολής δήλωσης, περιέχονται και τα πρόστιμα για τις ακόλουθες παραβάσεις:

- Πρόστιμο 4400 ευρώ για όποιον κατέχει και χρησιμοποιεί περισσότερους από έναν ΑΦΜ ή αναγράφει στα φορολογικά τους στοιχεία καθώς και στις φορολογικές δηλώσεις του ΑΦΜ που ανήκει σε άλλο πρόσωπο.
- Διοικητικό πρόστιμο από χίλια (1.000) έως πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών (ανάλογα με την βαρύτητα της παράβασης και την ενδεχόμενη υποτροπή της), σε περίπτωση που ο υπόχρεος δεν ανταποκριθεί σε έγγραφη κλήση του προϊσταμένου της ελεγκτικής υπηρεσίας ανεξάρτητα αν έχει υποβάλει ή όχι φορολογική δήλωση, για να δώσει μέσα σε τακτή και σύντομη προθεσμία, τις αναγκαίες διευκρινήσεις και αν προσκομίσει

⁵⁸ Σταματόπουλος Δ., (2005), «Κώδικας Φορολογικών Κυρώσεων», σελ.76.

κάθε λογαριασμό και κάθε στοιχείο που είναι χρήσιμο για τον καθορισμό του εισοδήματος.

- Πρόστιμο χίλια (1.000) ευρώ έως πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ (ανάλογα με την βαρύτητα της παράβασης και την ενδεχόμενη υποτροπή της), σε περίπτωση που φορέας της Γενικής Κυβέρνησης, χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, ιδιωτική επιχείρηση και γενικά κάθε οργάνωση επαγγελματική, εμπορική, βιομηχανική, γεωργική κλπ δεν ανταποκριθεί στην παροχή οποιασδήποτε πληροφορίας ζητήσει ο προϊστάμενος της ελεγκτικής υπηρεσίας για τη διευκόλυνση του ελεγκτικού του έργου.
- Πρόστιμο από πέντε χιλιάδες (5.000) έως εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ, στα πρόσωπα που παραβαίνουν τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 82 του ΚΦΕ ή δηλώνουν ανακριβή στοιχεία. Επιπλέον αν το πρόσωπο είναι υπάλληλος του Δημοσίου ή ΟΤΑ ασκείται υποχρεωτικός πειθαρχική δίωξη για παράβαση καθήκοντος από τον πειθαρχικό προϊστάμενο του μετά από αίτημα του Γενικού Γραμματέα.
- Πρόστιμο από πέντε χιλιάδες (10.000) έως εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ, επιβάλλεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, στους νόμιμους ελεγκτές και τα ελεγκτικά γραφεία που παραβαίνουν τις διατάξεις της παρ.5 του άρθρου 82 του ΚΦΕ και της κανονιστικής απόφασης που προβλέπεται στην παρ.8 του ίδιου άρθρου και Κώδικα.
- Προβλέπεται ότι σε περίπτωση εκπρόθεσμης υποβολής του συνοπτικού πίνακα πληροφοριών της παρ.4 του άρθρου 39^Α του Κ.Φ.Ε επιβάλλεται αυτοτελές πρόστιμο υπολογιζόμενο σε ποσοστό 1/1000 των δηλουμένων ακαθαρίστων εσόδων της υπόχρεης σε υποβολή επιχείρησης, το πρόστιμο αυτό δεν μπορεί να είναι μικρότερο των χιλίων (1.000) ευρώ και μεγαλύτερο των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ.
- περίπτωση μη υποβολής του συνοπτικού πίνακα πληροφοριών ή μη διάθεσης του φακέλου τεκμηρίωσης, της παρ.4 του άρθρου 39^Α του Κ.Φ.Ε, επιβάλλεται αυτοτελές πρόστιμο υπολογιζόμενο σε ποσοστό 1/100 των δηλουμένων ακαθαρίστων εσόδων της υπόχρεης σε υποβολή επιχείρησης. Το πρόστιμο αυτό δεν μπορεί να είναι μικρότερο των δέκα (10.000) ευρώ και μεγαλύτερο των εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ.

Στις περιπτώσεις που διαπιστώνεται η εκ νέου διάπραξη της ίδιας παράβαση εντός πενταετίας από την έκδοση της αρχικής πράξης, τα πρόστιμα επιβάλλονται στο διπλάσιο και σε κάθε επόμενη ίδια παράβαση στο τετραπλάσιο του αρχικώς επιβληθέντος προστίμου.

Για τις παραβάσεις φοροδιαφυγής, σχετικά είναι: το άρθρο 5 του ν.2523/97, το άρθρο 6 του ν.2523/97, η παρ.3 & 4 του άρθρου 19 και η παρ.1 του άρθρου 14 του ίδιου νόμου.

Στο άρθρο 5 του ν.2523/97 ορίζονται τα πρόστιμα για την παράβαση των διατάξεων του ΚΒΣ (Π.δ.186/92), τα οποία προσδιορίζονται κατά αντικειμενικό τρόπο ανάλογα με την κατηγορία βιβλίων και τον συντελεστή βαρύτητας⁵⁹.

Στη παρ.3 του άρθρου 19 του ν.2523/97 ορίζεται ότι: «Θεωρείται ως πλαστό και το φορολογικό στοιχείο που έχει διατηρηθεί ή σφραγιστεί με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς να έχει καταχωρηθεί στα οικεία βιβλία της αρμόδιας φορολογικής αρχής σχετική πράξη θεώρησης του και εφόσον η μη καταχώρηση τελεί σε γνώση του υπόχρεου για τη θεώρηση του φορολογικού στοιχείου. Θεωρείται επίσης ως πλαστό το φορολογικό στοιχείο και όταν το περιεχόμενο και τα λοιπά στοιχεία του πρωτότυπου ή αντίτυπου αυτού είναι διαφορετικά από αυτά που αναγράφονται στο στέλεχος του ίδιου στοιχείου».

Ενώ στην παρ. 4 του άρθρου 19 του ν.2523/97 ορίζεται: «Εικονικό είναι το στοιχείο που εκδίδεται για συναλλαγή ανύπαρκτη στο σύνολο της ή για μέρος αυτής ή για συναλλαγή που πραγματοποιήθηκε από πρόσωπα διαφορετικά από αυτά που αναγράφονται στο στοιχείο ή το ένα από αυτά είναι άγνωστο φορολογικώς πρόσωπο, με την έννοια ότι δεν έχει δηλώσει την έναρξη του επιτηδεύματος του ούτε έχει θεωρήσει στοιχεία στην κατά τόπο αρμόδια, σύμφωνα με την αναγραφόμενη στο στοιχείο διεύθυνση, δημόσια οικονομική υπηρεσία. Εικονικό είναι επίσης το στοιχείο που φέρεται ότι εκδόθηκε ή έχει ληφθεί από εικονική εταιρία, κοινοπραξία, κοινωνία ή άλλη οποιασδήποτε μορφής επιχείρηση ή από φυσικό πρόσωπο για το οποίο αποδεικνύεται ότι είναι παντελώς αμέτοχο με τη συγκεκριμένη συναλλαγή, οπότε στην τελευταία αυτή περίπτωση η σχετική διοικητική κύρωση επιβάλλεται, καθώς και η ποινική δίωξη ασκείται κατά του πραγματικού υπευθύνου που υποκρύπτεται. Τα φορολογικά στοιχεία στα οποία αναγράφεται αξία συναλλαγής κατώτερη της πραγματικής θεωρούνται πάντοτε για τους

⁵⁹ Ν.2523/97, «Διοικητικές και ποινικές κυρώσεις στη φορολογική νομοθεσία και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ Α 179, Παρ.2 άρθρου 5

σκοπούς του παρόντος νόμου ως ανακριβή, ενώ τα φορολογικά στοιχεία στα οποία αναγράφεται αξία μεγαλύτερη της πραγματικής θεωρούνται ως εικονικά κατά το μέρος της μεγαλύτερης αυτής αξίας».

Τα πρόστιμα για τις παραπάνω παραβάσεις κατά το προϊσχύον σύστημα (ν.2523/97) ορίζονται την παρ.10β του άρθρου 5 του ν.2523/97 σε συνδυασμό με τις διατάξεις της παρ.8 του ίδιου άρθρου και νόμου. Οι προϊσχύουσες διατάξεις οι οποίες έχουν εφαρμογή για παραβάσεις που διαπράττονται μέχρι 25/07/2013, λάμβαναν υπόψη το όριο της αποκρυσταλλωμένης αξίας (άνω ή κάτω των 1200 ευρώ).

Στην παρ.1 του άρθρου 6 του ν.2523/97 αναφέρεται ότι στο ΦΠΑ όταν μετά από έλεγχο αποδειχθεί ότι ο υποκείμενος στο φόρο, ως λήπτης εικονικού φορολογικού στοιχείου ή στοιχείου το οποίο νόθευσε αυτός ή άλλοι για λογαριασμό του, διενήργησε έκπτωση φόρου εισροών ή έλαβε επιστροφή φόρου, σύμφωνα με τις διατάξεις περί ΦΠΑ, ή ως εκδότης δεν απέδωσε φόρο, με βάση πλαστά εικονικά ή νοθευμένα φορολογικά στοιχεία, επιβάλλεται ειδικό πρόστιμο ισόποσο με το τριπλάσιο του φόρου που εξέπεσε ή που επιστράφηκε ή δεν απέδωσε, ανεξάρτητα αν δεν προκύπτει τελικά ποσό φόρου για καταβολή. Η συγκεκριμένη διάταξη καταργήθηκε με την παρ.2 του άρθρου 66 του ν.4174/2013 και έπαυσε να ισχύει από 26/07/2013.

Τέλος, στο άρθρο 14 του ν.2523/97 περιλαμβάνονται τα μέτρα για τη διασφάλιση των συμφερόντων του δημοσίου σε περίπτωση φοροδιαφυγής, συγκριμένα ορίζεται ότι «Κάθε φορά που η φορολογική αρχή διαπιστώνει φορολογικές παραβάσεις, από τις οποίες βάσει ειδικής έκθεσης ελέγχου, προκύπτει ότι δεν έχει αποδοθεί συνολικά στο Δημόσιο ποσό πάνω από εκατόν πενήντα χιλιάδες (150.000) ευρώ από Φ.Π.Α., Φ.Κ.Ε., παρακρατούμενους και επιρριπτόμενους φόρους, τέλη και εισφορές, απαγορεύεται στις αρμόδιες δημόσιες οικονομικές υπηρεσίες να παραλαμβάνουν δηλώσεις ή να χορηγούν βεβαιώσεις ή πιστοποιητικά που απαιτούνται κατά τις κείμενες διατάξεις και ζητούνται από τον παραβάτη, για την κατάρτιση συμβολαιογραφικών πράξεων μεταβίβασης περιουσιακών στοιχείων. Στην περίπτωση αυτή αναστέλλεται έναντι του Δημοσίου και το απόρρητο των καταθέσεων, των λογαριασμών, των κοινών λογαριασμών, των πάσης φύσεως επενδυτικών λογαριασμών, των συμβάσεων και πράξεων επί παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων και του περιεχομένου των θυρίδων του φορολογούμενου σε τράπεζες ή άλλα πιστωτικά ιδρύματα και δεσμεύεται το πενήντα τοις εκατό (50%) αυτών. Οι δεσμεύσεις του προηγούμενου εδαφίου δεν εφαρμόζονται για ποσά μισθών και

συντάξεων που κατατίθενται στους οικείους λογαριασμούς φυσικών προσώπων. Οι κυρώσεις της παραγράφου αυτής επιβάλλονται και στους παραβάτες λήψης και χρήσης εικονικών φορολογικών στοιχείων, έκδοσης εικονικών, πλαστών φορολογικών στοιχείων και νόθευσης τέτοιων στοιχείων, εφόσον η αξία των συναλλαγών που αναγράφονται σε αυτά, αθροιστικά λαμβανομένη κατά το χρόνο διαπίστωσης των παραβάσεων, υπερβαίνει το ποσό των τριακοσίων χιλιάδων (300.000) ευρώ. Κατ' εξαίρεση οι ανωτέρω κυρώσεις δεν επιβάλλονται στους παραβάτες λήψης και χρήσης εικονικών φορολογικών στοιχείων στην περίπτωση που η εικονικότητα ανάγεται αποκλειστικά στο πρόσωπο του εκδότη. Επίσης οι ίδιες κυρώσεις επιβάλλονται και στους φορολογούμενους στους οποίους έχουν επιβληθεί τα πρόστιμα των τρίτου και τέταρτου εδαφίων της παραγράφου 1 του άρθρου 4».

5.4 Η Έννοια της Ενδικοφανούς Προσφυγής

Με το άρθρο 63 του ν.4174/2013 ορίζεται ότι «ο υπόχρεος εφόσον αμφισβητεί οποιαδήποτε πράξη έχει εκδοθεί σε βάρος του από τη Φορολογική Διοίκηση, οφείλει να υποβάλλει ενδικοφανή προσφυγή με αίτημα την επανεξέταση της πράξης στο πλαίσιο διοικητικής διαδικασίας από την Υπηρεσία Εσωτερικής Επανεξέτασης της Φορολογικής διοίκησης».

Κατά τη νομική επιστήμη η ενδικοφανής προσφυγή είναι ένα είδος διοικητικής προσφυγής, η άσκηση της οποίας προβλέπεται ειδικώς και σε ορισμένες περιπτώσεις. Αυτό που την κάνει σημαντική είναι ότι αποτελεί το σκαλί για τα διοικητικά δικαστήρια⁶⁰. Δηλαδή, δεν μπορεί κάποιος να προσφύγει τα δικαστήρια αν δεν ασκήσει πρώτα ενδικοφανή προσφυγή.

Η άσκηση διοικητικής προσφυγής προϋποθέτει ότι έχει κανείς στα χέρια του, ένα έγγραφο το οποίο αποτυπώνει πράξη ή απόφαση ενός διοικητικού οργάνου που εκδόθηκε ειδικά για το συγκεκριμένο πρόσωπο και θεσπίζει δικαιώματα και υποχρεώσεις γι αυτό.

⁶⁰Κοψιαύτης Α., (2013), «Νέα διαδικασία διοικητικής επίλυσης των φορολογικών διαφορών για πράξεις που εκδίδονται από 01/08/2013 και μετά (άρθρο 70B Κ.Φ.Ε)-Απόψεις, EPSILON 7, τεύχος 09, σελ.911

Πρόκειται δηλαδή για ατομική διοικητική πράξη⁶¹. Η πράξη αυτή η οποία κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο με κάθε τρόπο που ορίζει ο νόμος, πρέπει να αναφέρει το όργανο που την εξέδωσε, τις διατάξεις του νόμου στις οποίες βασίστηκε και την αιτιολογία, χρονολογία και υπογραφή από το αρμόδιο όργανο. Η δυνατότητα άσκησης ενδικοφανούς πρέπει να αναφέρεται στο σώμα της πράξης καθώς και η προθεσμία για την άσκηση της και οι συνέπειες της άπρακτης παρέλευσης προθεσμίας. Η σύμπραξη του δικηγόρου δεν είναι υποχρεωτική όπως και η έκδοση παραβόλου. Τέλος, οι λόγοι που επικαλείται κανείς μπορεί να αφορούν τόσο τον τύπο όσο και τη ουσία της προσβαλλόμενης πράξης και πρέπει να είναι σαφείς και συγκριμένοι.

5.4.1 Τροποποιήσεις που Επήλθαν με το ν.4152/2013

Αρχικά, το άρθρο 70^A προστέθηκε μετά το άρθρο 70 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (ΚΦΕ) με τις διατάξεις του άρθρου 36 του ν.3943/2011 και με τίτλο «Διοικητική επίλυση των φορολογικών διαφορών στη Γενική Διεύθυνση Φορολογικών Ελέγχων του Υπουργείου Οικονομικών», το οποίο ισχύει από 31/03/2011, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 52 του ν.3943/2011.

Κατόπιν, με το πρώτο άρθρο του ν.4152/2013 προστέθηκε το άρθρο 70B μετά το άρθρο 70^A στον Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (ν.2238/94) με τίτλο «Ειδική Διοικητική διαδικασία – Ενδικοφανής Προσφυγή».

5.4.2 Η ΠΟΛ.1002/31-12-2013

Με την ΠΟΛ.1002/31-12-2013 δόθηκαν οδηγίες για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 63 του ν.4174/2013 (ειδική διαδικασία – ενδικοφανής προσφυγή), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει από 01/01/2014 και καθορισμός λεπτομερειών για τη λειτουργία

⁶¹Κοψιαύτης Α., (2013), «Νέα διαδικασία διοικητικής επίλυσης των φορολογικών διαφορών για πράξεις που εκδίδονται από 01/08/2013 και μετά (άρθρο 70B Κ.Φ.Ε)-Απόψεις, EPSILON 7, τεύχος 09, σελ.912

της Διεύθυνσης Επίλυσης διαφορών (πρώην Υπηρεσία Εσωτερικής Επανεξέτασης) της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων, την εφαρμοστέα διαδικασία και τον τρόπο έκδοσης των αποφάσεων αυτής.

Συγκεκριμένα αναφέρει: ότι ο φορολογούμενος εφόσον αμφισβητεί πράξεις που εκδίδονται από τις φορολογικές αρχές από 01/01/2014 και εφεξής, οφείλει πριν την κατάθεση προσφυγής στα Διοικητικά Δικαστήρια, να ασκήσει ενδικοφανή προσφυγή ενώπιον της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών με αίτημα την επανεξέταση της πράξης. Παράλληλα μπορεί να καταθέσει και αίτημα αναστολής του καταβλητέου ποσού (με σχετικά αποδεικτικά στοιχεία) και η Διεύθυνση μπορεί να αναστείλει την πληρωμή του εφόσον αυτή θα είχε ως συνέπεια την ανεπανόρθωτη βλάβη για τον υπόχρεο. Κατά της απόφασης της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών ή της σιωπηρή απόρριψης ο φορολογούμενος μπορεί να ασκήσει προσφυγή στα Διοικητικά δικαστήρια.

Ρυθμίσεις σχετικά με την διαδικασία ενδικοφανούς προσφυγής περιέχονται και στις ακόλουθες αποφάσεις ΠΟΛ.1069/2014, ΠΟΛ.1124/2014, 1192/2014, 1228/2014, 1005/2014. Συγκεκριμένα:

- Η ΠΟΛ.1069/2014 παρέχει οδηγίες για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 63 του ν.4174/2013 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 49 του ν.4223/2013 για την διαδικασία υποβολής και εξέτασης ενδικοφανών προσφυγών από τη Διεύθυνση επίλυσης Διαφορών.
- Η ΠΟΛ.1125/2014 περιέχει διατάξεις για την ηλεκτρονική κοινοποίηση κατά το άρθρο 5 παρ.6 του ν.4174/2013, πράξεων προσδιορισμού φόρων, τελών, εισφορών, προστίμων καθώς και προσωρινού διορθωτικού προσδιορισμού φόρου του άρθρου 28 του ν.4174/2013, που εκδίδει η φορολογική διοίκηση και των αποφάσεων που εκδίδει η Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών και τον ατομικών ειδοποιήσεων του άρθρου 47 του ν.4174/2013 και των άρθρων 4 και 7 του Ν.Δ 356/1974 ΚΕΔΕ.
- Η ΠΟΛ.1192/2014 αφορά την αναστολή της προθεσμίας για την άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής ενώπιον της Υπηρεσίας Εσωτερικής Επανεξέτασης (Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών), καθώς και την έκδοση αποφάσεων επί ενδικοφανών προσφυγών κατά το χρονικό διάστημα από 01 έως 31 Αυγούστου.
- Η ΠΟΛ.1218/2014 αφορά ρυθμίσεις για την υποβολή και διαβίβαση ενδικοφανών προσφυγών κατά πράξεων διοικητικού προσδιορισμού ΕΝ.Φ.Ι.Α (ν.4223/2013) έτους 2014 στη Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών.

- Η ΠΟΛ.1005/2014 αφορά κοινοποίηση διατάξεων των παραγράφων 1,2,3 του άρθρου 91 του ν.4316/2014, αναφορικά με την επιμήκυνση των προθεσμιών για την έκδοση αποφάσεων επί των προβλεπόμενων από το άρθρο 63 του ν.4174/2013 αιτήσεων αναστολών και ενδικοφανών προσφυγών ενώπιον της Υπηρεσίας Εσωτερικής Επανεξέτασης (Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών).

5.4.3 Διαδικασία Ενώπιου Της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών

Η διεύθυνση επίλυσης διαφορών διενεργεί έρευνα των πραγματικών και νομικών ζητημάτων της κάθε υπόθεσης, αφού λάβει υπόψη την προσφυγή, τις πληροφορίες που έλαβε από τον υπόχρεο, τις απόψεις της αρμόδιας φορολογικής αρχής, καθώς και κάθε άλλη πληροφορία που αφορά την υπόθεση. Η όλη διαδικασία πραγματοποιείται εγγράφως.

Ο υπόχρεος μπορεί να κληθεί από την Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών, μέσα στην προθεσμία για την έκδοση της απόφασης, προκειμένου να εκφράσει της απόψεις του εγγράφως. Αν με την άσκηση της ενδικοφανούς προσφυγής προσκομισθούν νέα στοιχεία ή γίνει επίκληση νέων πραγματικών περιστατικών, ο υπόχρεος πρέπει να καλείται σε ακρόαση και επίσης μπορεί να ζητηθεί από την αρμόδια φορολογική αρχή η διενέργεια πρόσθετων ελεγκτικών επαληθεύσεων, σε συγκεκριμένη προθεσμία⁶².

Επιπλέον με απόφαση της Γενικής Γραμματέως Δημοσίων Εσόδων, μεταφέρθηκε από 01/01/2015 η έδρα των Τμημάτων «επανεξέτασης Α9' και Α10'» της Υποδιεύθυνσης Επανεξέτασης της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών, από το Νομό Αττικής στο Νομό Θεσσαλονίκης⁶³.

Έτσι, οι ενδικοφανείς προσφυγές που υποβάλλονται κατά πράξεων που εκδίδονται από 01/04/2015 από τις Δ.Ο.Υ των Περιφερειών Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Μακεδονίας και Ηπείρου, θα εξετάζονται από τα αυτοτελή τμήματα επανεξέτασης, της διεύθυνσης επίλυσης διαφορών με έδρα την Περιφερική Ενότητα Θεσσαλονίκης. Δεν υπάγονται σε εξέταση από τα τμήματα αυτά, οι ενδικοφανείς προσφυγές κατά πράξεων που εκδίδονται από το Κέντρο Ελέγχου

⁶² Ν.4174/2013, «Φορολογικές διαδικασίες και άλλες διατάξεις», Ιούλιος 2013, Αθήνα, άρθρο 63.

⁶³ ΠΟΛ.1081/06-04-2015, «Διαδικασία υποβολής και εξέτασης ενδικοφανών προσφυγών από τα Αυτοτελή Τμήματα της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών που εδρεύουν στην Περιφερειακή Ενότητα Θεσσαλονίκης».

Φορολογουμένων Μεγάλου Πλούτου (Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π) και το Κέντρο Ελέγχου Μεγάλων Επιχειρήσεων (Κ.Ε.ΜΕ.ΕΠ)⁶⁴.

5.5 Άσκηση Προσφυγής Ενώπιον των Διοικητικών Δικαστηρίων

Ο υπόχρεος μπορεί να ασκήσει προσφυγή ενώπιον του αρμοδίου διοικητικού δικαστηρίου, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, κατά της απόφασης της Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών ή της σιωπηρής απόρριψης της ενδικοφανούς προσφυγής λόγω παρόδου της προθεσμίας προς έκδοση της απόφασης.

Η προσφυγή κατατίθεται από τον υπόχρεο εντός τριάντα (30) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών ή της σιωπηρής απόρριψης της ενδικοφανούς προσφυγής. Με επιμέλεια του υπόχρεου και επί ποινή απαραδέκτου άσκησης προσφυγής, απαιτείται η επίδοση επικυρωμένου αντιγράφου του δικογράφου της προσφυγής στη Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών, μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από τη λήξη της προθεσμίας για την άσκηση προσφυγής.

Όπως προκύπτει από τα παραπάνω η προσφυγή είναι κάτι περισσότερο από τη απλή διαδικασία διοικητικής επίλυσης (αποδοχής της πράξης) και κάτι λιγότερο από την προσφυγή ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων. Είναι κάτι περισσότερο διότι η Διεύθυνση Επίλυσης Διαφορών, αποφασίζει και για θέματα που αφορούν σε παράλειψη ή σιωπηρή άρνηση της φορολογικής αρχής και αποφασίζει παράλληλα για το αίτημα αναστολής του βεβαιωθέντος ποσού πενήντα τοις εκατό (50%) του αμφισβητούμενου ποσού της πράξης. Ταυτόχρονα διαφέρει από την προσφυγή διότι δεν αποτελεί τυπικό ένδικο μέσο, μπορεί να συνταχθεί και από τον ίδιο το φορολογούμενο και χωρίς παράβολο(Λιόλιος, 2013). Αποτελεί δηλαδή μια διοικητική προδικασία προκειμένου να προχωρήσει ο υπόχρεος στο επόμενο στάδιο.

Αν και υπάρχει το πλεονέκτημα ότι με την διαδικασία αυτή δημιουργείται ένα σταθερό πλαίσιο αναφοράς για την επίλυση των φορολογικών διαφορών και μια ομοιομορφία και συνοχή στην έκδοση αποφάσεων, παρατηρούνται και προβλήματα

⁶⁴ΠΟΛ.1081/06-04-2015, «Διαδικασία υποβολής και εξέτασης ενδικοφανών προσφυγών από τα Αυτοτελή Τμήματα της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών που εδρεύουν στην Περιφερειακή Ενότητα Θεσσαλονίκης».

(Λιόλιος, 2013). Η διαδικασία είναι χρονοβόρα και αντί να επιλύονται οι φορολογικές διαφορές με ταχείς ρυθμούς παρατηρούνται καθυστερήσεις. Η καθυστέρηση διαπιστώνεται τόσο της έκδοση των αποφάσεων με την συσσώρευση υποθέσεων όσο και στην είσπραξη των δημοσίων εσόδων⁶⁵.

Πέρα από την παραπάνω ανάλυση, με το νόμο 4337/17-10-2015 και την σχετική ΠΟΛ.1252/20-11-2015 τροποποιήθηκαν άρθρα του ν.4174/2013 σχετικά με το ποινολόγιο και έγινε μια προσπάθεια για τον εξορθολογισμό των προστίμων. Στο επόμενο κεφάλαιο περιγράφεται η υποχρέωση υποβολής της δήλωσης περιουσιακής κατάστασης και πως εξελίχθηκε η υποχρέωση αυτή τα τελευταία χρόνια.

⁶⁵Κοψιαύτης Α., (2013), «Νέα διαδικασία διοικητικής επίλυσης των φορολογικών διαφορών για πράξεις που εκδίδονται από 01/08/2013 και μετά (άρθρο 70B Κ.Φ.Ε) - Απόψεις, EPSILON 7, τεύχος 09, σελ.915

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

Ο ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

6.1 Εισαγωγή

«Πόθεν έσχες» ή δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων, είναι το τεκμήριο απόδειξης περιουσιακών στοιχείων δηλαδή με απλά λόγια σημαίνει «που βρήκε κανείς τα χρήματα». Τα τελευταία χρόνια με την οικονομική κρίση και τις πολλές περιπτώσεις διασπάθισης δημοσίου χρήματος που βλέπουν τη δημοσιότητα, το πνεύμα του νομοθέτη ο οποίος ζητούσε από τους υπόχρεους «να ανταποκριθούν με συνέπεια στη στοιχειώδη υποχρέωσή τους» έχει μεταβληθεί και όπως παρουσιάζεται στην εργασία, οι υπόχρεοι που δεν συμμορφώνονται απειλούνται με ποινές κάθειρξης και άμεσης απομάκρυνσης από την υπηρεσία. Κρίνουμε αναγκαίο λοιπόν να αναφερθούμε στο παρόν κεφάλαιο στα ισχύοντα για το φλέγον θέμα των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης των δημοσίων υπαλλήλων και των προσώπων των οργάνων διοίκησης και την εξέλιξη της υποχρέωσης αυτής τα τελευταία χρόνια.

6.2 Ο Αρχικός Νόμος 3213/2003

Ο νόμος 3213/2003 «Δήλωση και έλεγχος περιουσιακής κατάστασης βουλευτών δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων, ιδιοκτητών μέσων μαζικής ενημέρωσης και άλλων κατηγοριών προσώπων» καθόρισε αρχικά τις κατηγορίες προσώπων που είναι υπόχρεα σε δήλωση περιουσιακής κατάστασης (πόθεν έσχες), τα όργανα και την διαδικασία ελέγχου, την ποινική διαδικασία και τις ποινικές κυρώσεις και τέλος τον καταλογισμό των παραβάσεων.

Στο άρθρο 1 του νόμου καθορίζονται τα πρόσωπα που είναι υπόχρεα στην υποβολή δήλωσης περιουσιακή κατάστασης (πόθεν έσχες). Αναφέρουμε συγκεκριμένα τους εξής

υπόχρεους: ο πρωθυπουργός, οι αρχηγοί των πολιτικών κομμάτων, οι υπουργοί, οι αναπληρωτές υπουργοί και οι υφυπουργοί, οι διαχειριστές των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων, οι γενικοί και ειδικοί γραμματείς, οι γενικοί γραμματείς περιφερειών, οι υπάλληλοι ή σύμβουλοι ειδικών θέσεων και οι μετακλητοί υπάλληλοι, οι εμπλεκόμενοι στη διοίκηση και λειτουργία των νομαρχιών και των νομαρχιακών επιχειρήσεων, οι εμπλεκόμενοι στη διοίκηση και λειτουργία των δήμων και ΝΠΔΔ, οι πρόεδροι και τα μέλη επιτροπών διενέργειας και αξιολόγησης των αποτελεσμάτων διαγωνισμών για τις προμήθειες κρατικών υπηρεσιών, οι δικαστικοί και εισαγγελικοί λειτουργοί και τα μέλη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, οι πρόεδροι, οι διοικητές οι υποδιοικητές και οι γενικοί δ/ντες των πιστωτικών ιδρυμάτων, οι μέτοχοι και εταίροι κάθε μορφής εταιριών που έχουν άδεια λειτουργίας τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών σταθμών η εκδίδουν ημερήσια ή περιοδικά έντυπα πανελλήνιας κυκλοφορίας, οι δημοσιογράφοι και όσοι παρέχουν δημοσιογραφικές υπηρεσίες σε επιχειρήσεις έκδοσης εντύπων.

Οι δηλώσεις περιουσιακής κατάστασης (πόθεν έσχες) υποβαλλόταν από τους υπόχρεους μέχρι 14/10/2014 στην επιτροπή του άρθρου 21 του ν.3023/2002. Ο νόμος αυτός τροποποιήθηκε και με νεότερο νομοθέτημα (ν.4281/2014) συστάθηκε νέα Ανεξάρτητη Επιτροπή οποία είναι επιφορτισμένη μ' αυτό το έργο.

Ο έλεγχος της περιουσιακής κατάστασης αφορά α) τη διαπίστωση του αληθούς περιεχομένου της αρχικής δήλωσης και β) για τις επόμενες δηλώσεις, εάν η απόκτηση νέων στοιχείων ή η επαύξηση των υφιστάμενων καλύπτεται από τα έσοδα σε συνδυασμό με τις δαπάνες διαβίωσης.

Ο νόμος καθορίζει επίσης τις ποινικές κυρώσεις για τον παράνομο πλουτισμό, οι οποίες όπως τροποποιήθηκαν με τον ν.3849/2010 είναι οι εξής:

1. Υπόχρεος σε δήλωση, ο οποίος επωφελούμενος από την ιδιότητα του αποκτά ή προσπορίζει σε τρίτον αθέμιτο περιουσιακό όφελος, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών (3) ετών και με χρηματική ποινή από είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ έως ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ.
2. Ο υπαίτιος των παραπάνω πράξεων τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών και με χρηματική ποινή από τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ έως ένα εκατομμύριο πεντακόσιες χιλιάδες (1.500.000) ευρώ:
 - Αν το αποκτηθέν ή προσπορισθέν αθέμιτο περιουσιακός όφελος υπερβαίνει συνολικά το ποσό των εβδομήντα τριών χιλιάδων (73.000) ευρώ ή

- Αν ενεργεί κατ' επάγγελμα ή είναι υπότροπος
3. Με τις ποινές των παραγράφων 1 και 2 τιμωρούνται και οι τρίτοι που πορίζονται το αθέμιτο όφελος που προκύπτει από τα αδικήματα των παρ.1 και 2 και εν γνώσει της τέλεσης αυτών από τον υπόχρεο σε δήλωση
 4. Οι παραπάνω διατάξεις εφαρμόζονται εφόσον η πράξη του υπόχρεου σε δήλωση ή του τρίτου δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.

Παράλληλα με την δήλωση περιουσιακής κατάστασης κατά το ν.3213/2003 και στην ίδια προθεσμία, υποβάλλεται από τους υπόχρεους η δήλωση οικονομικών συμφερόντων των ίδιων και των συζύγων τους. Στην δήλωση περιλαμβάνονται οι επαγγελματικές δραστηριότητες, τυχόν συμμετοχή τους σε διοίκηση νομικών προσώπων ή εταιρείες ή οποιαδήποτε αμειβόμενη δραστηριότητα αναλαμβάνουν παράλληλα με την άσκηση των καθηκόντων τους.

6.3 Το Περιεχόμενο της Δήλωσης Περιουσιακής Κατάστασης (Πόθεν Έσχες)

Η δήλωση περιουσιακής κατάστασης (πόθεν έσχες) υποβάλλεται από τα πρόσωπα που αναφέρονται στο άρθρο του ν.3213/2003, όπως τροποποιήθηκε με το νόμο 4281/2014. Υποβάλλεται από τον υπόχρεο και υπογράφεται από τον ίδιο για τα δικά του περιουσιακά στοιχεία, τη σύζυγο του, για τα δικά της στοιχεία και από αμφοτέρους τους συζύγους, για τα περιουσιακά στοιχεία των ανήλικων τέκνων τους. Μαζί με την δήλωση συνυποβάλλονται αντίγραφο της φορολογικής δήλωσης του προηγούμενου έτους και αντίγραφο του τελευταίου εντύπου Ε9.

Το έντυπο της δήλωσης περιλαμβάνει πέρα από τα προσωπικά, υπηρεσιακά και φορολογικά στοιχεία των υπόχρεων, τα περιουσιακά στοιχεία που υφίστανται κατά την 31 Δεκεμβρίου του προηγούμενου έτους στην ημεδαπή ή στην αλλοδαπή με κάθε λεπτομέρεια (ενώ προγενεστέρα συμπεριλαμβανόταν τα περιουσιακά στοιχεία μέχρι την υποβολή της δήλωσης). Περιουσιακά στοιχεία θεωρούνται: τα έσοδα από κάθε πηγή, τα ακίνητα και τα εμπράγματα δικαιώματα από αυτά, οι μετοχές ημεδαπών και αλλοδαπών εταιριών, τα ομόλογα και ομολογίες κάθε είδους, τα μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων και τα

παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα, οι καταθέσεις σε τράπεζες καθώς και κάθε είδους χρηματιστηριακά ή ασφαλιστικά προϊόντα και συμμετοχές σε κεφάλαια επιχειρηματικών ή επενδυτικών συμμετοχών και καταπιστεύματα, τα πλωτά και εναέρια μεταφορικά μέσα και κάθε χρήσης όχημα, όπως επίσης και η συμμετοχή σε κάθε είδους επιχείρηση.

Επίσης στην δήλωση πρέπει να περιλαμβάνονται με πλήρη και ακριβή τρόπο, τα χρηματικά ποσά τα οποία πραγματικά καταβάλλονται για τυχόν αγορά νέου περιουσιακού στοιχείου ή ποσά που δαπανήθηκαν για να επαυξηθούν τα υπάρχοντα περιουσιακά στοιχεία, όπως επίσης και η πηγή προέλευσης των χρημάτων. Αν κάποιο από τα περιουσιακά στοιχεία εκποιηθεί αυτό πρέπει να αναφερθεί όπως και το χρήματα που εισπραχτήκαν ως αντίτιμο.

Ελλείψεις ή ανακρίβειες της δήλωσης μπορούν να συμπληρωθούν από τον υπόχρεο αυθορμήτως προ της έναρξης ελέγχου της δήλωσης από το αρμόδιο όργανο ελέγχου.

6.4 Τροποποιήσεις που Επήλθαν με το ν.4281/2014

Ριζικές αλλαγές στον ν.3213/2003 επήλθαν με τις διατάξεις του νέου νόμου 4281/2014. Ο νόμος τροποποίησε το άρθρο 1 και συμπεριέλαβε στους υπόχρεους στην υποβολή δήλωσης περιουσιακής κατάστασης μεγάλο μέρος των Ελλήνων⁶⁶. Τα πρόσωπα που έχουν την ιδιότητα που ορίζεται στο άρθρο 1, υποβάλλουν μέσα σε ενενήντα (90) μέρες από την απόκτηση της ιδιότητας, αρχική δήλωση περιουσιακής κατάστασης. Τα επόμενα χρόνια υποβάλλουν ανά έτος κατά το διάστημα της θητείας ή της άσκησης δραστηριότητας και για ένα έτος μετά τη λήξη του, εκτός από κάποιες κατηγορίες που θα υποβάλλουν για την επόμενη τριετία από τη λήξη ή την απώλεια της ιδιότητας.

Στη συνέχεια το άρθρο 3 αναφέρει συγκεκριμένα σε ποιο όργανο έλεγχου θα υποβληθεί η δήλωση περιουσιακής κατάστασης από κάθε υπόχρεο, ορίζοντας ως αρμόδιους την Επιτροπή του άρθρου 3^A, τον Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης, τον

⁶⁶Μελάς Δ., (2015), «Μέθοδοι Φορολογικού Ελέγχου Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων και επιχειρήσεων», Οικονομικές Εκδόσεις, σελ.282.

εποπτεύοντα την Υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων της Ελληνικής Αστυνομίας εισαγγελικό λειτουργό της Εισαγγελίας Εφετών Αθηνών και τέλος τον εισαγγελικό λειτουργό της Εισαγγελίας Εφετών Πειραιά, ο οποίος ορίζεται από τον Προϊστάμενο της οικείας εισαγγελίας και επικουρείται προς τούτο από την Υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων του Λιμενικού Σώματος – Ελληνική Αστυνομίας. Οι Δημόσιοι Υπάλληλοι υποβάλλουν στο μεγαλύτερο μέρος τους τις δηλώσεις στον Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης. Τον μήνα Φεβρουάριο κάθε έτους διαβιβάζεται στα αρμόδια όργανα ελεγχου κατάλογος των ελεγχόμενων προσώπων. Ο κατάλογος συντάσσεται από τον Πρόεδρο της Βουλής για κάποια πρόσωπα, και από τον αρμόδιο Υπουργό ή τον Γενικό Γραμματέα αποκεντρωμένης διοίκησης ή το όργανο διοίκησης του νομικού προσώπου για τα πρόσωπα που υπάγονται ή εποπτεύονται από αυτούς.

Με το συγκεκριμένο νόμο συστάθηκε ανεξάρτητη επιτροπή ελέγχου, η οποία είναι επιφορτισμένη με τον έλεγχο της περιουσιακής κατάστασης των προσώπων που αναφέρονται στο άρθρο 1 του ίδιου νόμου. Μετά το άρθρο 3, προστέθηκαν τα 3^Α και 3B τα οποία αναφέρουν λεπτομερώς την συγκρότηση και λειτουργία της επιτροπής. Η επιτροπή αποτελείται από επτά (7) μέλη με ισάριθμους αναπληρωτές και μετά το πέρας του ελεγχου αποφασίζει αν μια υπόθεση θα τεθεί στο αρχείο ή θα διαβιβαστεί στον αρμόδιο εισαγγελέα, εφόσον τα στοιχεία κρίνονται βάσιμα και επαρκή. Η όλη διαδικασία είναι εμπιστευτική.

Η μη υποβολή ή η ανακριβής υποβολή δήλωσης περιουσιακής κατάστασης (πόθεν έσχες) τιμωρείται με φυλάκιση και με χρηματική ποινή έως εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ. Σε περίπτωση που ο υπόχρεος διαπράττει το αδίκημα με σκοπό την απόκρυψη περιουσιακού στοιχείου που απέκτησε με την ιδιότητά του, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών και με χρηματική ποινή από δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ έως πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) ευρώ. Αν το στοιχείο που έχει αποκρυφτεί υπερβαίνει τις 300.000 ευρώ, τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) έτη και με χρηματική ποινή από είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ έως ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ. Αν οι πράξεις τελέστηκαν από αμέλεια επιβάλλεται μόνο χρηματική ποινή.

Το άρθρο 12 του 3213/2013 για τον καταλογισμό αντικαταστάθηκε ως εξής «σε βάρος του ελεγχόμενου καταλογίζεται χρηματικό ποσό μέχρι της αξίας περιουσιακού αποκτήματος, το οποίο απέκτησε ο ίδιος, ο/η σύζυγος του ή το ανήλικό τέκνο του, εφόσον η προέλευσή του περιουσιακού στοιχείου δεν δικαιολογείται. Ο καταλογισμός γίνεται

υπέρ του Δημοσίου από το αρμόδιο τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις. Ο καταλογισμός αποκλείεται εάν το περιουσιακό στοιχείο έχει δημευθεί σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 9».

6.5 Η Δήλωση Περιουσιακής Κατάστασης των Δημοσίων Υπαλλήλων

Η υποχρέωση υποβολής δήλωσης περιουσιακής κατάστασης των δημοσίων υπαλλήλων επιβάλλεται και από τον υπαλληλικό κώδικα (ν.3528/2007). Η υποβολή αυτή που καθορίζει ο νόμος είναι ανεξάρτητη από την υποβολή δήλωσης που προβλέπουν άλλες διατάξεις. Τέτοιες είναι οι διατάξεις του ν.4281/2014 που υποχρεώνει κάποιες κατηγορίες δημοσίων υπαλλήλων σε υποβολή δήλωσης περιουσιακής κατάστασης στον Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης (ν.4281/2014).

Το άρθρο 28 του υπαλληλικού κώδικα (ν.3528/2007) αναφέρει ότι:

«1. Ο υπάλληλος υποχρεούται να δηλώσει εγγράφως, κατά το διορισμό του, την περιουσιακή κατάσταση του ίδιου, συζύγου και παιδιών του, εφόσον συνοικούν με αυτόν, καθώς και κάθε μεταγενέστερη ουσιώδη μεταβολή της. Οι υπάλληλοι, εντός τριών (3) μηνών από την τέλεση γάμου, υποχρεούνται να δηλώσουν την περιουσιακή κατάσταση των συζύγων τους. Οποιαδήποτε αγορά κινητών σημαντικής αξίας ή ακινήτων, από τον υπάλληλο ή τα πρόσωπα του πρώτου εδαφίου, αιτιολογείται υποχρεωτικά με την υποβαλλόμενη δήλωση. Αν για την αγορά αυτή ο υπάλληλος επικαλείται οικονομική ενίσχυση προσώπων άλλων από τα οριζόμενα στο πρώτο εδάφιο, οφείλει να δηλώσει και την περιουσιακή κατάσταση αυτών.

2. Κάθε δύο (2) χρόνια η αρμόδια υπηρεσία προσωπικού υποχρεούται να ζητεί από τους υπαλλήλους να υποβάλουν υπεύθυνη δήλωση για την ουσιώδη μεταβολή ή μη της περιουσιακής τους κατάστασης.

3. Αν η μεταβολή της περιουσιακής κατάστασης του υπαλλήλου είναι δυσανάλογη προς τις αποδοχές και την εν γένει οικονομική του κατάσταση, η αρμόδια υπηρεσία υποχρεούται να ενεργήσει έρευνα για την προέλευση των πόρων του υπαλλήλου. Αν μετά την έρευνα αυτή προκύψουν σοβαρές ενδείξεις ότι ο υπάλληλος απέκτησε τους πόρους

αυτούς κατά τρόπο που συνιστά ποινικό αδίκημα ή πειθαρχικό παράπτωμα, ο αρμόδιος Υπουργός προβαίνει στις απαραίτητες ενέργειες για την ποινική ή πειθαρχική δίωξη αυτού. Προκειμένου για υπαλλήλους νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου τη δίωξη αυτή ασκούν και τα όργανα που είναι αρμόδια για την παραπομπή των υπαλλήλων στο υπηρεσιακό συμβούλιο.

4. Η δήλωση περιουσιακής κατάστασης συντάσσεται σε ειδικό έντυπο το περιεχόμενο του οποίου καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών. Με την ίδια απόφαση μπορεί να οριστούν δικαιολογητικά τα οποία πρέπει να αναγράφονται ή να συνοδεύουν τις δηλώσεις. Τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στις ανωτέρω δηλώσεις αποτελούν υποχρεωτικά αντικείμενο επεξεργασίας και διαβιβάζονται σε ηλεκτρονική μορφή στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών. Η Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων τηρεί ειδικό μητρώο υπόχρεων και μεριμνά για τη μηχανογραφική επεξεργασία των δηλώσεων και την κατοχύρωση του απόρρητου χαρακτήρα των στοιχείων που περιέχονται σε αυτές.

5. Ο έλεγχος των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης, επιφυλασσομένων των διατάξεων της περίπτωσης ε' της παρ. 2 του άρθρου 1 του ν. 3074/2002 (ΦΕΚ 296 Α') και της παρ. 4 του άρθρου 6 του ν. 3491/2006 (ΦΕΚ 207 Α'), διενεργείται είτε αυτεπαγγέλτως είτε μετά από αίτημα της υπηρεσίας του υπαλλήλου είτε μετά από καταγγελία, από υπηρεσία του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, που καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών.

6. Η υποβολή δήλωσης περιουσιακής κατάστασης σύμφωνα με το άρθρο αυτό είναι ανεξάρτητη από την υποβολή δήλωσης περιουσιακής κατάστασης που προβλέπεται από ειδικές διατάξεις».

Για ορισμένες κατηγορίες υπαλλήλων του Υπουργείου Οικονομικών επιβλήθηκε με το ν.2343/95, αυξημένη υποχρέωση υποβολής δήλωσης περιουσιακής κατάστασης, όπως για τους Οικονομικούς επιθεωρητές, για τους ελεγκτές των Δ.Ο.Υ και του ΣΔΟΕ κ.α. Η αυξημένη αυτή υποχρέωση προήρθε από τη θέληση του νομοθέτη ώστε η συμπεριφορά

του υπαλλήλου μέσα και έξω από την υπηρεσία, να είναι τέτοια που θα κερδίζει την εκτίμηση και εμπιστοσύνη του πολίτη⁶⁷.

6.6 Ο Έλεγχος της Δήλωσης των Υπαλλήλων του Υπουργείου Οικονομικών

Ως κριτήρια για την επιλογή των υπαλλήλων που θα ελεγχθούν, αναφέρουμε αυτά που καθορίστηκαν με την Δ.ΕΣ.ΥΠ.018131ΕΞ2014ΕΜΠ/22-9-14 της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων:

- Απόκλιση φορολογητέου εισοδήματος με τραπεζικό υπόλοιπο
- Μεταβολή τραπεζικών καταθέσεων
- Εμβάσματα στο εξωτερικό
- Απόκλιση τεκμηρίων διαβίωσης και δηλωθέντων εισοδημάτων
- Μεταβολή περιουσιακή κατάσταση
- Απόκτηση και μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων εντός του ίδιου έτους
- Απόκλιση του συνόλου των καταθέσεων από ανάλωση κεφαλαίου
- Υπηρεσία που υπηρετεί, θέση έργου, θέση ευθύνης, χρόνος παραμονής σε θέση ευθύνης
- Συνυπηρέτηση με σύζυγο στην ίδια υπηρεσία
- Σύζυγος και συγγενείς Α βαθμού λογιστές.

Ο έλεγχος διενεργείται κατά προτεραιότητα από τους αρμόδιους οικονομικούς επιθεωρητές (ν.2343/1995) σε εύρος δεκαετίας από το χρόνο που επιλαμβάνεται ο Επιθεωρητής. Σε δύο εγκυκλίους (ΠΟΛ.1019/1996 & ΠΟΛ.1075/2004) εμπεριέχονται οδηγίες για τον τρόπο ελέγχου. Σύμφωνα με την απόφαση αυτή, στόχος του ελέγχου είναι η πλήρη δικαιολόγηση της νομιμότητας κτήσης από τον υπάλληλο των δηλωθέντων περιουσιακών στοιχείων. Κάθε μεταβολή της περιουσιακής κατάστασης του υπαλλήλου,

⁶⁷Μελάς Δ., (2015), «Μέθοδοι Φορολογικού Ελέγχου Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων και επιχειρήσεων», Οικονομικές Εκδόσεις, Θεσσαλονίκη, σελ.282.

θα πρέπει να δικαιολογείται από τα εισοδήματα που δηλώνονται από τον ίδιο και την οικογένειά του.

Ο επιθεωρητής διασταυρώνει και επαληθεύει αρχικά τα δηλωθέντα περιουσιακά στοιχεία και στην συνέχεια αναζητά πληροφορίες για περαιτέρω μη δηλωθέντα στοιχεία, αφού φυσικά λάβει υπόψη τους τις δαπάνες διαβίωσης του ελεγχόμενου (οι οποίες δεν πρέπει να αποκλίνουν από αυτές μιας μέσης Ελληνικής οικογένειας). Συντάσσεται ένας πίνακας εσόδων και δαπανών του υπαλλήλου, που απεικονίζει ανά έτος τα έσοδα του υπαλλήλου και των μελών της οικογένειας του από κάθε εμφανή πηγή προέλευσης και αντίστοιχα τις δαπάνες. Τα υπόλοιπα μεταφέρονται (αρνητικά ή θετικά) μεταφέρονται στον επόμενο χρόνο ώστε να προκύπτει η αποταμιευτική δυνατότητα αυτού για απόκτηση περιουσιακών στοιχείων.

Αν υπάρχει ουσιώδης διαφορά διενεργείται ανάκριση για τον καταλογοισμό του πειθαρχικού παραπτώματος. Η απόκτηση από τον υπάλληλο περιουσιακών στοιχείων που δεν καλύπτονται από εμφανή πόρους, στοιχειοθετεί το πειθαρχικό αδίκημα του άρθρου 109 παρ.2δ του 2638/99. Στο άρθρο 109 παρ.2δ του 2638/99 ορίζεται ότι πειθαρχικό αδίκημα αποτελεί και «η χαρακτηριστικώς αναξιοπρεπείς ή ανάξια για υπάλληλο διαγωγή εντός ή εκτός υπηρεσίας».

Με το έγγραφο με αρ.πρωτ.13542/28-05-2014 που εστάλη από τον Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης, στο οποίο διευκρινίζεται η υποχρέωση υποβολής δήλωσης περιουσιακής κατάστασης, λόγω της πρόσφατης αναδιοργάνωσης των υπηρεσιών του Υπουργείου Οικονομικών αλλά και με τα έγγραφα ΓΔΟΕ 1055003ΕΞ2013/01-04-2013 της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικής Επιθεώρησης και το Δ2Α 1083186Ε2014/28-5-14 του Υπουργείου Οικονομικών, δόθηκαν οδηγίες για την υποβολή δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης των υπαλλήλων του Υπουργείου Οικονομικών.

Με το έγγραφο ΓΔΟΕ 1055003ΕΞ2013/01-04-2013 της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικής Επιθεώρησης, δόθηκαν οδηγίες προκειμένου να διενεργηθεί έλεγχος σε υπαλλήλους του Υπουργείου Οικονομικών και να πιστοποιηθεί ότι η απόκτηση της περιουσιακής κατάστασης, δικαιολογείται από τα εισοδήματα των υπαλλήλων. Με την εγκύκλιο αυτή ρυθμίζονται τα θέματα ελέγχου της περιουσιακής κατάστασης των υπαλλήλων του Υπουργείου Οικονομικών και παύει να ισχύει κάθε προηγούμενη εγκύκλιος. Ο έλεγχος ανατρέχει στην τελευταία δεκαετία από το χρόνο που επιλαμβάνεται

ο αρμόδιος οικονομικός επιθεωρητής, εκτός αν ο υπάλληλος έχει ελεγχτεί για κάποιο από το διάστημα αυτό από άλλη αρχή, οπότε ελέγχεται για το υπόλοιπο διάστημα.

Η απόφαση καθορίζει τον τρόπο προσδιορισμού της αποταμιευτικής ικανότητας του ελεγχόμενου. Ζητούνται από τον ελεγχόμενο αποδεικτικά στοιχεία για έσοδα από οποιοδήποτε πηγή (μισθούς αφορολόγητα ποσά, αποζημιώσεις, πωλήσεις μετοχών, πωλήσεις ακινήτων, κέρδη τυχερών παιχνιδιών, δωρεές, αγροτικά εισοδήματα, τόκοι καταθέσεων κ.α.). Αντίστοιχα, στοιχεία ζητούνται και για τα έξοδα του ελεγχόμενου (αγορές ακινήτων, πληρωμές τοκοχρεολυσίων, αγέρες μετοχών – χρηματοοικονομικών προϊόντων, δωρεές κλπ). Στις δαπάνες περιλαμβάνεται και το ετήσιο τεκμαρτό κόστος. Αναφορικά με τον τρόπο υπολογισμού της αξίας ακινήτων κατά τον έλεγχο της περιουσιακής κατάστασης των υπαλλήλων του Υπουργείου Οικονομικών υπάρχει γνωμοδότηση της Ολομέλειας του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους που συνεπικουρεί το έργο των Οικονομικών Επιθεωρητών. Ελέγχεται επίσης το ετήσιο κόστος διαβίωσης σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 16 και 17 του Ν.2238/94, αλλά και οι τραπεζικοί λογαριασμοί, τα χρεόγραφα και χρηματοπιστωτικά προϊόντα που μπορεί να κατέχει ακόμη και το περιεχόμενο των θυρίδων.

Όταν τελειώσει ο έλεγχος ο Οικονομικός Επιθεωρητής συντάσσει την πορισματική έκθεση:

- Αν η προκύπτουσα διαφορά μεταξύ της εμφανιζόμενης περιουσιακής κατάστασης του υπαλλήλου και της προσδιορισθείσας είναι μικρότερη από το ποσοστό πέντε (5%), η εμφανιζόμενη περιουσιακή κατάσταση κρίνεται δικαιολογημένη.
- Αν δημιουργούνται υπόνοιες ότι ο υπάλληλος ενεργεί παρανόμως ή αποκτά μη εμφανείς πόρους, όπως προκύπτει ύστερα από καταγγελίες σχετικά με τον τρόπο διαβίωσης ή άσκησης καθηκόντων, τότε ακόμη και αν η παρουσιαζόμενη βάσει δήλωσης περιουσιακή κατάσταση είναι δικαιολογημένη, ο έλεγχος θα επεκτείνεται όχι μόνο στη διασταύρωση και επαλήθευση των δηλωθέντων στοιχείων αλλά και στην αναζήτηση περαιτέρω πληροφοριών σχετικά με την ύπαρξη μη δηλωθέντων περιουσιακών στοιχείων, έλεγχου κινήσεων λογαριασμών κλπ.
- Αν προκύπτει ότι δεν υφίστανται περιουσιακά στοιχεία ή ότι τα δηλούμενα περιουσιακά στοιχεία δικαιολογούνται απολύτως ή είναι μικρής αξίας και παράλληλα προκύπτει χωρίς αμφιβολία, ότι αποκτήθηκαν με εμφανή εισοδήματα, τότε ο Επιθεωρητής συντάσσει σύντομο σημείωμα ελέγχου.

- Αν προκύπτει ότι ο υπάλληλος απέκτησε πόρους που συνιστούν ποινικό ή πειθαρχικό αδίκημα, τότε ο Επιθεωρητής ασκεί ποινική και πειθαρχική δίωξη.
- Τέλος, όταν πρέπει να καταλογισθεί χρηματικό ποσό σε βάρος του ελεγχόμενου, το πόρισμα στέλνεται στο Ελεγκτικό Συνέδριο και στην αρμόδια Δ.Ο.Υ για τη φορολογία εισοδήματος.

6.7 Οι Δαπάνες Απόκτησης Περιουσιακών Στοιχείων με το Νέο Κ.Φ.Ε (Ν.4172/2013)

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 32 του Κ.Φ.Ε (ν.4172/2013) τα χρηματικά ποσά τα οποία καταβάλλονται για αγορές κλπ λαμβάνονται υπόψη στο προσδιορισμό του εισοδήματος του φορολογούμενου. Οι δαπάνες απόκτησης (πόθεν έσχες) είναι το τεκμήριο απόκτησης περιουσιακών στοιχείων και λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό του εισοδήματος του φορολογουμένου και επίσης περιλαμβάνονται στη δήλωση περιουσιακής κατάστασης που υποβάλλεται από τον υπάλληλο⁶⁸. Συγκεκριμένα οι δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων που λαμβάνονται υπόψη είναι οι εξής:

- Αγορά ή LEASING αυτοκινήτων, δίτροχων ή τρίτροχων αυτοκινούμενων οχημάτων, πλοίων αναψυχής, αεροσκαφών και λοιπών πραγμάτων μεγάλης αξίας.
- Αγορά, σύσταση ή αύξηση κεφαλαίου επιχειρήσεων
- Η αγορά ή χρονομεριστική ή χρηματοδοτική μίσθωση ακινήτων ή ανέγερση οικοδομών ή κατασκευής δεξαμενών κολύμβησης
- Χορήγηση δανείων προς οποιονδήποτε.
- Δωρεές, γονικές παροχές ή χορηγίες χρηματικών ποσών άνω των 300 ευρώ.
- Απόσβεση δανείων ή πιστώσεων οποιασδήποτε μορφής.

⁶⁸ Κοψιαύτης Α., (2014), «Δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων (πόθεν έσχες)», Epsilon forologia, τεύχος 06, σελ.767.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ

Η συμμόρφωση με τη φορολογία και η πάταξη της φοροδιαφυγής είναι ένα θέμα που απασχολεί τις κυβερνήσεις όλων των χωρών. Για το σκοπό αυτό γίνονται σχεδιασμοί και αναπτύσσονται τεχνικές που θα συμβάλλουν στην εξάλειψη ή έστω στον περιορισμό των φαινομένων και στην εξοικονόμηση των φόρων που διαφεύγουν.

Στο πλαίσιο αυτό υιοθετήθηκαν και στην χώρα μας οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου για τον προσδιορισμό του φορολογητέου εισοδήματος των φορολογουμένων, όπως προσδιορίστηκαν αρχικά με το ν.2238/1994 και μεταγενέστερα με τους νόμους 4174/2013 και 4172/2013. Οι τεχνικές ελέγχου που εφαρμόζονται είναι τρεις: η τεχνική ανάλυσης ρευστότητας, η τεχνική καθαρής θέσης του φορολογουμένου, η τεχνική τραπεζικών καταθέσεων και δαπανών σε μετρητά. Κατά τον έλεγχο επιλέγεται από τον ελεγκτή μια τεχνική κυρίως εκείνη που δίνει τη μεγαλύτερη δηλωθείσα φορολογητέα αξία. Σε κάθε περίπτωση το βάρος της απόδειξης φέρει ο φορολογούμενος.

Η μελέτη παρουσιάζει τις έμμεσες τεχνικές ως ένα εργαλείο που προστέθηκε στις ήδη εφαρμοζόμενες άμεσες μεθόδους ελέγχου προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα φοροδιαφυγής και εκεί που οι άμεσες τεχνικές δεν είναι αποτελεσματικές. Γίνεται επίσης εκτεταμένη αναφορά στο νέο ποινολόγιο, την ενδικοφανή προσφυγή και τον έλεγχο της περιουσιακής κατάστασης σύμφωνα με την υπάρχουσα νομολογία. Επειδή η χρήση των έμμεσων τεχνικών αποτελεί νέο φαινόμενο για την ελληνική κοινωνία δεν υπάρχει πλούσια βιβλιογραφία γύρω από το θέμα. Ωστόσο, έγινε προσπάθεια βασισμένη στην υπάρχουσα βιβλιογραφία και αρθρογραφία να παρουσιαστεί με πλήρη νομολογία η θεσμοθέτηση και λειτουργία των έμμεσων τεχνικών. Από την ανάλυση διαπιστώνει κανείς ότι η εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών καλύπτει ένα κενό του έλεγχου, αναζητώντας τα αδήλωτα εισοδήματα στα φυσικά πρόσωπα και μέσα από στοιχεία, πληροφορίες για έσοδα κάθε πηγής που η υπηρεσία διαθέτει ή συγκεντρώνει από τρίτους καθιστώντας τις έμμεσες τεχνικές σημαντικό εργαλείο ελέγχου.

Και ενώ στην Ελλάδα η σχετική βιβλιογραφία είναι περιορισμένη, υπάρχουν ξένοι ερευνητές που ασχολήθηκαν με τη θεματολογία της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

Όπως προκύπτει από τη διεθνή εμπειρία, οι έμμεσες τεχνικές χρησιμοποιούνται στις περιπτώσεις που δεν μπορούν να εφαρμοστούν άμεσες τεχνικές (π.χ. μη υποβολή δηλώσεων, ανεπάρκεια στοιχείων κλπ) και στις περιπτώσεις που υπάρχουν στοιχεία – πληροφορίες για αδήλωτο εισόδημα. Οι όροι για την εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου καθορίζονται σε κάθε χώρα από τους φορολογικούς νόμους και ανάλογα με τις προτεραιότητες και του σκοπούς της φορολογικής διοίκησης.

Αν και οι τεχνικές αυτές θεωρούνται συμπερασματικές, τα δικαστήρια στις περισσότερες χώρες εγκρίνουν την χρησιμοποίησή τους, βασιζόμενα στη θεωρία πως «η απόδειξη ύπαρξης κεφαλαίου και περιουσιακών στοιχείων χωρίς δικαιολογητικά στα χέρια του φορολογούμενου μπορούν να στοιχειοθετήσουν καταρχήν απόδειξη για ελλιπή δήλωση εισοδήματος». Ωστόσο σ' όλες τις έρευνες αναφέρεται πως πρέπει να δίνεται η ευκαιρία στον φορολογούμενο να αμυνθεί με την προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων.

Τα συμπεράσματα από χώρες που εφάρμοσαν έμμεσες τεχνικές ελέγχου, καταδεικνύουν την αποτελεσματικότητά τους όταν προσκομίζονται πλήρη στοιχεία από τους φορολογούμενους σχετικά με της δαπάνες τους (διαβίωσης και τρόπου ζωής) και όταν υπάρχει ένα αξιόπιστο σύστημα βάσεων δεδομένων – πληροφοριών. Επίσης η αποτελεσματικότητα ποικίλει ανάλογα τους κανόνες λογιστικής και τις διαδικασίες που εφαρμόζονται, την χρήση της τεχνολογίας αλλά και την ποιότητα της φορολογικής διοίκησης κάθε χώρας.

Στην Ελλάδα ήδη η εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών δέχεται σοβαρές ενστάσεις. Θα μπορούσαμε να πούμε πως, όλη διαδικασία με βάση την ελληνική νομοθεσία κινείται στο πλαίσιο του άσπρου – μαύρου, δηλαδή αν ο φορολογούμενος δεν μπορεί να αποδείξει άμεσα τη νόμιμη πηγή ενός εισοδήματος τότε αυτό θεωρείται ότι αποκτήθηκε από μη προσδιορισμένη (κατά πάσα πιθανότητα παράνομη) πηγή και φορολογείται. Βέβαια αν σκεφτεί κανείς για παράδειγμα ότι κατηγορίες επαγγελματιών στην Ελλάδα για χρόνια φορολογούταν τεκμαρτά, θα αντιληφθεί πως το πιθανότερο είναι στους καταθετικούς τους λογαριασμούς να υπάρχουν ποσά πολύ μεγαλύτερα από τα υποτιθέμενα κέρδη. Επιπλέον, οι έλεγχοι που πραγματοποιούνται αφορούν τα εισοδήματα που αποκτούνται από 01/01/2014, αλλά και εισοδήματα που αποκτήθηκαν σε προηγούμενα έτη και μάλιστα σε βάθος δεκαετίας, γεγονός που σημαίνει την αναδρομική επιβολή φόρων. Το γεγονός αυτό έχει εγείρει δικαστικές αποφάσεις οι οποίες κρίνουν ότι οι πρακτικές αυτές είναι σαθρές

και αυθαίρετες, ειδικά όταν εφαρμόζονται αναδρομικά για χρόνια στα οποία δεν επιτρέπεται να φτάσουν λόγω παραγραφής.

Επιπλέον το γεγονός ότι για τον ίδιο ΑΦΜ μπορεί να έχουμε διαφορετικές μεθόδους έλεγχου (ροές καταθέσεων από το ΣΔΟΕ, έμμεσες τεχνικές από τη Δ.Ο.Υ) δημιουργούν ερωτηματικά και αμφισβητούνται από τη δικαιοσύνη, διότι μπορεί να υπάρξουν διαφορετικά και αντιφατικά πορίσματα.

Μετά τις ανωτέρω ενστάσεις και επειδή η χρήση των έμμεσων τεχνικών ελεγχου περιέχει ένα στοιχείο υποκειμενικότητας, γίνεται αντιληπτό ότι θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμη η διεξαγωγή μιας εμπειρικής έρευνας ως προς την χρήση στην πράξη των μεθόδων αυτών, και τους τρόπους περιορισμού των υποκειμενικών στοιχείων.

Μπορεί η χρήση των έμμεσων τεχνικών να αποτελεί ένα ισχυρό εργαλείο στην διαπίστωση αποκρυβέντων εισοδημάτων, ωστόσο δημιουργούνται πολλά ερωτηματικά όπως προαναφέρθηκαν τα οποία πρέπει να απαντηθούν κατά τρόπο σαφή από τον νομοθέτη, προκειμένου για μια αποτελεσματική αλλά και δίκαιη φορολογική μεταχείριση των πολιτών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική βιβλιογραφία και αρθρογραφία

Νεγκάκης Χ. – Ταχυνάκης Π., (2013), «Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής & Εσωτερικού Ελέγχου», Εκδόσεις Διπλογραφία.

Καζαντζής Χ., (2006), «Ελεγκτική και Εσωτερικός Έλεγχος, Μια συστηματική προσέγγιση εννοιών, αρχών, και προτύπων», Εκδόσεις Business Plus ΑΕ.

Μελάς Δ., (2015), «Μέθοδοι φορολογικού ελέγχου εισοδήματος φυσικών προσώπων και επιχειρήσεων», Οικονομικές Εκδόσεις, Θεσσαλονίκη.

Δ. Σταματόπουλος – Α. Καραβοκύρης, (2014), «Κώδικας φορολογίας εισοδήματος, ανάλυση – ερμηνεία».

Λιόλιος Α., (2014), «Έμμεσες τεχνικές ελέγχου. Τρόποι εντοπισμού κεφαλαίων» Epsilon 7, τεύχος 01.

Ντάσιου Σ., (2014), «Τεχνικές ελέγχου με τη χρήση μεθόδων έμμεσου προσδιορισμού φορολογητέας ύλης», Γ.Γ.Δ.Ε, Δ/νση Φορολογικών ελέγχων.

Λιόλιος Α., (2013), «Έμμεσες τεχνικές ελέγχου. Τρόποι εντοπισμού κεφαλαίων» Epsilon 7, τεύχος 12.

Λιόλιος Α.,(2014), «Έμμεσες τεχνικές ελέγχου. Τρόποι εντοπισμού κεφαλαίων» Epsilon 7, τεύχος 02.

Λιόλιος Α., (2015), «Ο έλεγχος των τραπεζικών καταθέσεων και οι διαφορές ως προς τα δηλούμενα κέρδη. Πότε θεωρείται προσαύξηση περιουσίας η οποία πρέπει να φορολογηθεί», Epsilon 7, τεύχος 7-8.

Τότσης Χ., (2014), «Κώδικες φορολογίας εισοδήματος & φορολογικής διαδικασίας», Εκδόσεις Παμισός.

Σταματόπουλος Δ., (2005), «Κώδικας Φορολογικών Κυρώσεων», Αθήνα.

Κοψιάτης Α., (2013), «Νέα διαδικασία διοικητικής επίλυσης των φορολογικών διαφορών για πράξεις που εκδίδονται από 01/08/2013 και μετά (άρθρο 70B Κ.Φ.Ε)-Απόψεις, EPSILON 7, τεύχος 09.

Λιόλιος Α., (2013), «Ενδικοφανής προσφυγή, περιεχόμενο διαδικασία, προθεσμίες, αναστολή καταβολής του 50% του αμφισβητούμενου φόρου», Epsilon 7, τεύχος 07.

Νόμοι - Αποφάσεις

Ν.4174/2013, «Φορολογικές διαδικασίες και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ Α 170/26-07-2013.

Ν.4172/2013, «Φορολογία εισοδήματος, επείγοντα μέτρα εφαρμογής του ν. 4046/2012, του ν. 4093/2012 και του ν. 4127/2013 και άλλες διατάξεις».

Ν.4141/2013, «Επενδυτικά εργαλεία ανάπτυξης παροχή πιστώσεων και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ Α 81/5-4-13.

Ν.4337/2015, «Μέτρα για την εφαρμογή της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων», ΦΕΚ Α 129/17/10/2015.

ΔΕΛ Α 1198404ΕΞ 2013/31-12-2013, «Αποτελέσματα Φορολογικού Ελέγχου», ΦΕΚ 3366/Β/31-12-2013.

ΠΟΛ.1072/2011, «Έλεγχος φορολογικών υποθέσεων επιτηδευματιών, επίλυση φορολογικών διαφορών, βεβαίωση και καταβολή φόρων», ΦΕΚ 577Β /12-4-2011.

ΠΟΛ.1162/27-07-2011, «Παροχή οδηγιών για την εφαρμογή της απόφασης Πολ. 1072/08.04.2011».

ΠΟΛ.1037/2005, «Έλεγχος εκκρεμών φορολογικών υποθέσεων επιτηδευματιών και βεβαίωση και καταβολή φόρων», ΦΕΚ 302/Β/08-03-2005.

ΠΟΛ.1087/10.06.2005, «Παροχή οδηγιών για την εφαρμογή της απόφασης 1021681/1120/ΠΟΛ.1037/1.3.05».

ΠΟΛ.1159/2011, «Καθορισμός της διαδικασίας εφαρμογής της παραγράφου 5 του άρθρου 82 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (ν.2238/94) αναφορικά με το Ετήσιο Πιστοποιητικό που θα εκδίδεται από Νόμμους Ελεγκτές ή ελεγκτικά γραφεία εγγεγραμμένα στο δημόσιο Μητρώο του ν.3693/2008», ΦΕΚ Α 174.

Ν.3888/2010, «Εκούσια κατάργηση φορολογικών διαφορών, ρύθμιση ληξιπρόθεσμων χρεών, διατάξεις για την αποτελεσματική τιμωρία της φοροδιαφυγής και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ 175 Α, άρθρο 15.

ΔΕΛ Α 1069048 ΕΞ 2014, «Παροχή οδηγιών για την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 23,25,27,28,34,62 και 66 του ν.4174/2013 «Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας».

Α.Υ.Ο ΔΕΣ Α 1077357 ΕΞ2013/10-05-2013, «Εφαρμογή έμμεσων τεχνικών ελέγχου για τον προσδιορισμό φορολογητέου εισοδήματος φυσικών προσώπων, Αθήνα, Μάιος 2013.

ΠΟΛ.1050/2014, «Καθορισμός του περιεχομένου και του τρόπου εφαρμογής των τεχνικών ελέγχου των περιπτώσεων β', γ' και ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 27 ν.4174/2013 (ΦΕΚ Α170) για τον διορθωτικό προσδιορισμό της φορολογητέας ύλης φορολογουμένων φυσικών προσώπων με μεθόδους έμμεσου προσδιορισμού», Αθήνα, Φεβρουάριος 2014.

ΠΟΛ.1171/04-07-2013, «Οδηγίες σχετικά με την παροχή στοιχείων από τους φορολογούμενους κατά τον έλεγχο υποθέσεων φυσικών προσώπων», Αθήνα, Μάιος 2013.

Α.Υ.Ο ΔΕΣ Α 1077357 ΕΞ2013/10-05-2013, «Εφαρμογή έμμεσων τεχνικών ελέγχου για τον προσδιορισμό φορολογητέου εισοδήματος φυσικών προσώπων, Αθήνα, Μάιος 2013.

ΠΟΛ.1270/24-12-2013, «Μεθοδολογία Εμμέσων Τεχνικών Ελέγχου», Αθήνα, Δεκέμβριος 2013.

ΠΟΛ.1259/22-12-2014, «Παροχή οδηγιών για τον τρόπο εφαρμογής της πολ.1050/17-02-2014 Απόφασης Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων».

Α.Υ.Ο ΔΕΣ Α 1077357 ΕΞ2013/10-05-2013, «Εφαρμογή έμμεσων τεχνικών ελέγχου για τον προσδιορισμό φορολογητέου εισοδήματος φυσικών προσώπων, Αθήνα, Μάιος 2013

Ν.2523/97, «Διοικητικές και ποινικές κυρώσεις στη φορολογική νομοθεσία και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ Α 179, Παρ.2 άρθρου 5

ΠΟΛ.1059/18-03-2015, «Οδηγίες για την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 47, 57 και 58 του ν.4172/2013».

ΠΟΛ.1081/06-04-2015, «Διαδικασία υποβολής και εξέτασης ενδικοφανών προσφυγών από τα Αυτοτελή Τμήματα της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών που εδρεύουν στην Περιφερειακή Ενότητα Θεσσαλονίκης».

ΔΕΑΦ Α' 1144110 ΕΞ 2015/05-11-2015, «Διευκρινήσεις για θέματα ανάλωσης κεφαλαίου προηγούμενων ετών και προσαύξησης περιουσίας», Αθήνα, Νοέμβριος 2015.

ΠΟΛ.1252/20-11-2015, «Παροχή διευκρινήσεων για την εφαρμογή των διατάξεων του Δέκατου Κεφαλαίου του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας (ν.4174/2013, άρθρα 53-62), Αθήνα, Νοέμβριος 2015

<http://www.taxheaven.gr/news/news/view/id/23431>

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

Edmund Biber, (2010), «Revenue Administration Taxpayer Audit – Use of Indirect Methods» International Monetary Fund, Fiscal Affairs Department.

Victor Thuronyi, (1996), Tax Law Design and Drafting - Presumptive Taxation, volume 1 International Monetary Fund, Chapter 12.

Charles E. Price and Leonard G. Weld, (1998), «Income Reconstruction», The CPA Journal.

Richard M. Wise, (2000), “Tax Fraud and Mens Rea Forensic Accounting” Sixth Annual Fraud Conference, Montreal.

S.N. Makedonskiy, (2005), “Taxation mechanism based on simplified and indirect evaluation of tax liabilities”, Russian – European Centre of Economic Policy (RECEP).

Organization for Economic Co- operation and Development (OECD), (2006) “Strengthening Tax Audit Capabilities: Innovative Approaches to improve the efficiency and effectiveness of indirect income measurement methods”, Prepared by Forum on Tax Administration’s Compliance sub-group.

Asian Development Bank Institute, (2008), «Tax Audit/Examinations for Enhancing Fairness in Taxation», Tax Administration Seminar V.

Jack Townsend, (2011), “Confusion in the court of appeals about the indirect method of proof”, www.lexisnexis.com.

Arturo Jacobs, (2013), “Detailed guidelines for effective tax administration in Latin America and the Caribbean: chapter 9.Fraud Investigations”, USAID Leadership in public financial management.

Charles P. Rettig,(2014) ‘Overview of indirect methods of determining taxable income’, Journal of tax practice & procedure.

Antonio Martins and Christina Sa, (2015), “Accounting errors, financial information and presumption based taxation the Portuguese case”, Observatorio de Economia e Gestao de Fraude (OBEGEF).

Basto J. Xavier de (2001) “O princvpio da tributacao do rendimento real e a Lei Geral Tributória”, Fiscalidade – Revista de Direito e Gestao Fiscal, No 5, p.5-21.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. Έντυπα της ΠΟΛ.1171/2013

Α) Ερωτηματολόγιο τρόπου διαβίωσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΣΟΔΩΝ
ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΚΑΙ
ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΣΟΔΩΝ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ:

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΤΡΟΠΟΥ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ-ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ-ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

Για την/τις ελεγχόμενη/ες χρήση/εις:

Α. Βασικές πληροφορίες

Στοιχεία Ελεγχόμενου

Όνοματεπώνυμο:

- ΑΦΜ:.....
- Ημερομηνία Γέννησης:..... Τόπος Γέννησης:
- Τόπος καταγωγής από: Πατέρα:..... Μητέρα:
- Επάγγελμα:..... Δ/νση επαγγ/τος:.....
- Τηλέφωνο εργασίας:
- Τηλέφωνο οικίας:
- Τηλέφωνο κινητό:
- E-mail Εργασίας:
- E-mail Προσωπικό:
- Έγγαμος Άγαμος:

Στοιχεία συζύγου

- Όνοματεπώνυμο συζύγου:
- ΑΦΜ συζύγου:
- Ημερομηνία Γέννησης συζύγου:
- Τόπος γέννησης:

- Τόπος καταγωγής από: Πατέρα:..... Μητέρα:
- Επάγγελμα συζύγου: Δ/νση Επαγγ/τος:

Στοιχεία Τέκνων/Προστατευόμενων μελών

Παρακαλώ συμπληρώστε τον πίνακα

ΤΕΚΝΑ-ΛΟΙΠΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΑ ΜΕΛΗ							
Όνομα	Είδος Συγγένειας	Έτος γέννησης	Σχολείο-σχολή φοίτησης (βεβαίωση)	Πόλη	Έτος εισαγωγής στο σχολείο/σχολή	Έτος απόκτησης	
						Πτυχίου	Μεταπτυχιακού

- υποβάλλουν ξεχωριστή δήλωση τα τέκνα;

ΝΑΙ	ΌΧΙ
-----	-----

- Αν είστε διαζευγμένος → Έχετε την επιμέλεια των τέκνων;

ΝΑΙ	ΌΧΙ
-----	-----

Στοιχεία Νόμιμου εκπροσώπου

- Ονοματεπώνυμο:
- ΑΦΜ:
- Τηλέφωνο εργασίας:
- Τηλέφωνο κινητό:
- E-mail:

B. Ερωτήσεις

1. Αν φιλοξενείστε ή φιλοξενηθήκατε κατά τις ελεγχόμενες χρήσεις, αναφέρετε από ποιόν/ούς και τη διεύθυνση κατοικίας

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗ	Α.Φ.Μ.	ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ φιλοξενίας	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

2. Σε περίπτωση που είστε διαζευγμένος ή σε διάσταση, καταβάλετε διατροφή

συζύγου ή τέκνων; ΝΑΙ ΟΧΙ

Αν ναι, αναφέρετε στοιχεία ατόμων και ποσά για κάθε ελεγχόμενο έτος

.....
.....
.....

3. Αναγράψτε τον αριθμό παροχής ηλεκτροδότησης και υδροδότησης των ιδιοχρησιμοποιούμενων κατοικιών σας (κύρια, εξοχική ή δευτερεύουσα), για κάθε ελεγχόμενο έτος.

ΕΙΔΟΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ	ΧΡΗΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ	ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜ/ΚΕ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ	ΑΡΙΘ. ΠΑΡΟΧΗΣ ΗΛΕΚΤΡΟΔ/ΣΗΣ	ΕΤΟΣ	Μέση ετήσια δαπάνη ηλεκτροδ/σης	ΑΡΙΘ. ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΔΡΟΔΟΤΗΣΗΣ	ΕΤΟΣ

Αν δεν έχετε τα πιο πάνω στοιχεία ποσών, αναφέρετε υποχρεωτικά τα λοιπά στοιχεία.

4. Αναγράψτε τα πιο κάτω στοιχεία για λογαριασμούς σταθερής ή κινητής τηλεφωνίας για κάθε ελεγχόμενο έτος. Αν δεν έχετε τα ακριβή στοιχεία, αναφέρετε οπωσδήποτε τις εταιρείες με τις οποίες έχετε συμβληθεί για την παροχή της αντίστοιχης υπηρεσίας και τους αριθμούς σταθερών και κινητών τηλεφώνων ανά χρήστη/μέλος της οικογένειας.

Είδος λογ/σμού	Πρόσωπο στο όνομα του οποίου εκδίδεται ο λογ/σμός	Όνοματεπώνυμο χρήστη	ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΤΑΘΕΡΟΥ ή ΚΙΝΗΤΟΥ ΤΗΛΕΦΩΝΟΥ	Εταιρεία Πάροχος	Διάστημα Σύνδεσης με την εταιρεία	ΕΤΟΣ

Αν δεν έχετε τα πιο πάνω στοιχεία οφειλόμενου υπολοίπου, αναφέρετε υποχρεωτικά τα λοιπά στοιχεία.

9. Συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα ΕΙΧ αυτοκινήτων ή Δικύκλων για τα ελεγχόμενα έτη.

ΑΡΙΘ. ΚΥΚΛΟΦ. ΟΧΗΜΑΤΟΣ ή ΔΙΚΥΚΛΟΥ	ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ/	ΕΤΟΣ ή ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΕΤΗΣΙΟ ΠΟΣΟ ΑΣΦΑΛΙΣΤΡΩΝ

Αν δεν έχετε τα πιο πάνω στοιχεία ποσών, αναφέρετε υποχρεωτικά τα λοιπά στοιχεία.

10. Συμπληρώστε τον ακόλουθο πίνακα, εφόσον εσείς, ο/η σύζυγος ή τα προστατευόμενα μέλη σας συμμετείχατε σε κάποιο ασφαλιστικό πρόγραμμα (ζωής, υγείας, συνταξιοδότησης κ.λπ.) κατά τα ελεγχόμενα έτη.

ΕΙΔΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ	ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΑ ΜΕΛΗ	ΕΤΗΣΙΟ ΠΟΣΟ ΑΣΦΑΛΙΣΤΡΩΝ

Αν δεν έχετε τα πιο πάνω στοιχεία ποσών, αναφέρετε υποχρεωτικά τα λοιπά στοιχεία.

11. Αν ασφαλίσατε κάποιο/α από τα ακίνητά σας κατά τα ελεγχόμενα έτη συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα.

ΕΙΔΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ	ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟ ΑΚΙΝΗΤΟ	ΕΤΗΣΙΟ ΠΟΣΟ ΑΣΦΑΛΙΣΤΡΩΝ

Αν δεν έχετε τα πιο πάνω στοιχεία ποσών, αναφέρετε υποχρεωτικά τα λοιπά στοιχεία.

12. Αν πραγματοποιήθηκαν δαπάνες για δίδακτρα σε σχολεία κάθε μορφής εκπαίδευσης ή φροντιστήρια κάθε μορφής, κατά τα ελεγχόμενα έτη, συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα.

ΕΙΔΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ, ΙΕΚ, ΣΧΟΛΕΙΟΥ ή ΦΡΟΝΤ/ΡΙΟΥ κ.λπ.	Εκπαιδευόμενο μέλος της οικογένειας	ΕΤΟΣ	ΠΟΣΟ

Αν δεν έχετε τα πιο πάνω στοιχεία ποσών, αναφέρετε υποχρεωτικά τα λοιπά στοιχεία.

13. Αναφέρετε τυχόν υπάρχουσες υποχρεώσεις προς τρίτους κατά τα ελεγχόμενα έτη.

Αν ναι, αναφέρετε στοιχεία και ποσά για κάθε ελεγχόμενο έτος

.....
.....
.....
.....
.....
.....

14. Αναφέρετε τραπεζικούς λογαριασμούς (προσωπικούς ή επαγγελματικούς) που διατηρούσατε ή συμμετείχατε (εσείς προσωπικά, ο/η σύζυγος ή τα προστατευόμενα μέλη σας) στην Ελλάδα ή το εξωτερικό, κατά τα ελεγχόμενα έτη. Περιλαμβάνονται και οι λογαριασμοί που άνοιξαν και έκλεισαν κατά τη διάρκεια των ελεγχόμενων ετών.

Β) Διαθέσιμα περιουσιακά στοιχεία

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΣΟΔΩΝ
ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΚΑΙ
ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΣΟΔΩΝ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ:

ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ _____

1. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟΥ							
ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ	ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ	Α.Φ.Μ.	ΗΜΕΡ. ΓΕΝΝΗΣΗΣ	Δ/ΝΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	Δ/ΝΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

2. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΖΥΓΟΥ							
ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ	ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ	Α.Φ.Μ.	ΗΜΕΡ. ΓΕΝΝΗΣΗΣ	Δ/ΝΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	Δ/ΝΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

3. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΕΚΝΟΥ				
ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ	ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ	Α.Φ.Μ.	ΗΜΕΡ. ΓΕΝΝΗΣΗΣ

4. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΕΚΝΟΥ				
ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ	ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ	Α.Φ.Μ.	ΗΜΕΡ. ΓΕΝΝΗΣΗΣ

5. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΕΚΝΟΥ				
ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ	ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ	Α.Φ.Μ.	ΗΜΕΡ. ΓΕΝΝΗΣΗΣ

6. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΟΥ ΜΕΛΟΥΣ				
ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ	ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ	Α.Φ.Μ.	ΗΜΕΡ. ΓΕΝΝΗΣΗΣ

7. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΟΥ ΜΕΛΟΥΣ				
ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ	ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ	Α.Φ.Μ.	ΗΜΕΡ. ΓΕΝΝΗΣΗΣ

8. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΟΥ ΜΕΛΟΥΣ				
ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ	ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ	Α.Φ.Μ.	ΗΜΕΡ. ΓΕΝΝΗΣΗΣ

Ζ. ΛΟΙΠΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ και ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΡΙΤΟΥΣ

α/α	ΕΙΔΟΣ/ΤΥΠΟΣ	ΣΤΟΙΧΕΙΑ	ΥΠΟΛΟΓΟΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	ΠΟΣΟ	ΕΤΟΣ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ/ΟΙ (ο σύζυγος, η σύζυγος, προστατευόμενα μέλη)	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Η. ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΜΕΤΡΗΤΑ

ΠΟΣΟ	ΝΟΜΙΣΜΑ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ/ΟΙ (ο σύζυγος, η σύζυγος, προστατευόμενα μέλη)	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Θ. ΔΗΛΩΣΗ

Δηλώνω ότι όλες οι πληροφορίες που ανέγραψα στη Δήλωση αυτή είναι αληθείς.

Γνωρίζω ότι όσοι αρνούνται ή παραλείπουν αναπαισιολογώντας να δώσουν πληροφορίες για την εξακρίβωση του εισοδήματος υπόκεινται στις συνέπειες των άρθρων 4 και 9 του Ν.2523/97.

/ /201

Ο Φορολογούμενος

Ο/Η Σύζυγος

Ι. ΟΔΗΓΙΕΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ-ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Στο παρόν έντυπο Διαθέσιμων Περιουσιακών Στοιχείων θα πρέπει να συμπεριλάβετε **όλα τα περιουσιακά στοιχεία που κατέχετε εσείς, ο/η σύζυγος και τα προστατευόμενα μέλη σας**, όπως αναγράφονται στους οικείους πίνακες.

Ακίνητα που έχετε συμπεριλάβει στα υποβληθέντα Έντυπα Δήλωσης Ακινήτων (Ε9) δεν απαιτείται να τα επαναγράψετε στο παρόν έντυπο. Αναγράψτε μόνο τον αντίστοιχο αριθμό του ακινήτου από το έντυπο Ε9 και επισυνάψτε, προαιρετικά, φωτοτυπία του.

Όπου ο χώρος στους επιμέρους πίνακες του παρόντος εντύπου δεν επαρκεί, **επισυνάψτε αντίγραφο** της σχετικής σελίδας.

Τα στοιχεία που θα αναφέρετε στο παρόν έντυπο θα **πρέπει να συνοδεύονται από σχετικά αποδεικτικά στοιχεία**.

Στον πίνακα Β και στη στήλη «οικόπεδο/αγροτεμάχιο επί του οποίου υφίσταται το κτίσμα» αναφέρετε τον αντίστοιχο αριθμό του οικοπέδου/αγροτεμαχίου από τον πίνακα Α.

Ως Αξία Κτήσης στους πίνακες Α και Β αναγράψτε την πραγματική αξία.

Ως έτος κτήσης περιουσιακού στοιχείου αναγράψτε το έτος κατά το οποίο συντάχθηκε το έγγραφο/τίτλος απόκτησής του.

Στοιχεία που πρέπει να επισυναφθούν:

- Τίτλοι ή συμβόλαια αγοράς ακίνητης περιουσίας, αποδεικτικά έγγραφα ανέγερσης ακινήτων (άδεια οικοδομής, νομιμοποιήσεις, ΕΚΚΟ και λοιπά έγγραφα που μπορούν να υποστηρίξουν τα αναγραφόμενα για την ακίνητη περιουσία σας-πίνακες Α και Β). Ισχύει και για ακίνητα που δεν θα δηλωθούν στο παρόν έντυπο αφού είχαν συμπεριληφθεί σε υποβληθείσες δηλώσεις στοιχείων ακινήτων (Ε9).
- Τίτλοι ή συμβόλαια ή τιμολόγια αγοράς των κινητών μέσων που διαθέτετε καθώς και λοιπά έγγραφα που μπορούν να υποστηρίξουν τα αναγραφόμενα για αυτά στο σχετικό πίνακα Γ'.
- Τίτλοι ή συμβόλαια ή πράξεις απόκτησης συμμετοχών και λοιπών χρεογράφων καθώς και λοιπά έγγραφα που μπορούν να υποστηρίξουν τα αναγραφόμενα στο σχετικό πίνακα Δ'.
- Βεβαιώσεις/πιστοποιητικά ή αντίγραφο βιβλιαρίου καταθέσεων ενημερωμένο με τα διαθέσιμα ποσά κατά την έναρξη ή λήξη της ελεγχόμενης χρήσης και τους δικαιούχους των ποσών αυτών.
- Βεβαιώσεις από τις Τράπεζες με τις οποίες συνεργαστήκατε για τις υπό έλεγχο χρήσεις, ότι δεν διατηρούσατε άλλους λογαριασμούς στο όνομά σας ή στο όνομα του/της συζύγου σας ή στο όνομα των προστατευομένων μελών σας, εκτός από εκείνους που ήδη αναγράψατε στην Δήλωση αυτή.

- Τίτλοι ή συμβόλαια ή τιμολόγια αγοράς των λοιπών επενδυτικών στοιχείων (έργα τέχνης, συλλογές, τιμαφή και λοιπά στοιχεία αξίας εκάστου 5000 ευρώ και άνω) που διαθέτετε καθώς και λοιπά έγγραφα που μπορούν να υποστηρίξουν τα αναγραφόμενα για αυτά στο σχετικό πίνακα ΣΤ'.
- Έγγραφα που διαθέτετε που μπορούν να υποστηρίξουν τα αναγραφόμενα για τις απαιτήσεις σας έναντι τρίτων (ονόματα, ποσά κ.λπ.).
- Συμπληρώστε υποχρεωτικά τον πίνακα Η' . Συμπεριλαμβάνονται μετρητά σε νομίσματα κάθε μορφής. Σε περίπτωση που δεν συμπληρωθεί, ο έλεγχος θα θεωρήσει ότι κατά την έναρξη ή λήξη της αντίστοιχης χρήσης δεν είχατε διαθέσιμα μετρητά.

Στοιχεία εκ των ανωτέρω που ήδη είχατε συνυποβάλει με τις οικείες δηλώσεις φορολογίας Εισοδήματος δεν απαιτείται να επισυναφθούν.

Γ) Επιστολή προς το Φορολογούμενο

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΣΟΔΩΝ

ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟ

Αξιότιμε κύρι

Σκοπός των εντύπων «**Διαθέσιμα Περιουσιακά Στοιχεία**» και «**Ερωτηματολόγιο Τρόπου Διαβίωσης-Μεταβολής- Υποχρεώσεις**» που επισυνάπτονται στην παρούσα επιστολή είναι να συγκεντρωθούν πληροφορίες αναγκαίες στο φορολογικό έλεγχο που διεξάγουμε μετά από την αριθ..... Εντολή Ελέγχου.

Τα έντυπα μπορούν να συμπληρωθούν από εσάς ή από εκπρόσωπο που θα ορίσετε με δική σας ευθύνη για το περιεχόμενο των απαντήσεων. Οι απαντήσεις και τα στοιχεία που θα παρέχετε αφορούν **εσάς προσωπικά, τον/την σύζυγο και τα προστατευόμενα μέλη** σας.

Η Υπηρεσία μας δεσμεύεται για το **απόρρητο των πληροφοριών** που θα θέσετε στη διάθεση του ελέγχου.

Με την **υποχρεωτική συμπλήρωση των εντύπων** αυτών αναλαμβάνεται την ευθύνη για την **ορθότητα και την πληρότητα των πληροφοριών**, καθόσον όσοι αρνούνται ή παραλείπουν αναιτιολογητως να δώσουν πληροφορίες για την εξακρίβωση του εισοδήματος **υπόκειται στις προβλεπόμενες από το νόμο κυρώσεις**.

Παρακαλούμε για την επιστροφή των συνημμένων Εντύπων στην υπηρεσία μας μετά τη συμπλήρωσή τους και εντός χρονικού διαστήματος δέκα (10) ημερών.

Σε περίπτωση που έχετε ερωτήσεις ή απορίες για τη συμπλήρωση των Δηλώσεων παρακαλώ επικοινωνήστε μαζί μας στα τηλέφωνα:

.....

Ο προϊστάμενος της Ελεγκτικής Υπηρεσίας

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

Β. ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ**Ακίνητα**

α/ α	Είδος Ακινήτο υ	Επιφάνεια μ ²		Χρόνος Κτήσης	Τρόπος Κτήσης *	Αξία κατά το χρόνο κτήσης **	Πλήρης ή Ψιλή κυριότητα ή Επικαρπία	Ποσοστό Ιδιοκτησίας	Κύριος ***
		----- οδός, πόλη	----- αριθμός,						

* αγορά, κληρονομιά κλπ.

** μόνο για την αγορά

*** ο/η υπάλληλος ή ο/η σύζυγος

A/ A	ΕΙΔΟΣ	Αριθμός Κυκλοφορία ς	Χρόνο ς Κτήση ς	Κυβισμός	Μήκος σκάφους	Ποσοστό Ιδιοκτησί ας	Κύριος *
1.							
2.							
3.							
4.							
5.							
6.							

Κινητά 1 (αυτοκίνητα, μοτοσυκλέτες, πλωτά μέσα κλπ.)

*** ο/η υπάλληλος ή ο/η σύζυγος**

Κινητά 2 (καταθέσεις, μετοχές, ομόλογα, αμοιβαία, γερου, κλπ.)

A/A	ΕΙΔΟΣ	Χρόνος Κτήσης	Αξία	Κύριος *
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				

*** ο/η υπάλληλος ή ο/η σύζυγος**

<u>ΕΛΑΒΑ ΓΝΩΣΗ</u>	Ημερομηνία 20.....
.....	Ο/Η ΔΗΛ.....υπάλληλος
Ονοματεπώνυμο & υπογραφή συζύγου (Υπογραφή)
	ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΠΑΡΚΕΙ Ο ΧΩΡΟΣ ΤΟΥ ΕΝΤΥΠΟΥ ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΕΤΕ ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΕΝΤΥΠΟ/Α.

Διαφορετικό Υπόδειγμα δήλωσης περιουσιακής κατάστασης υποβάλλουν κάθε έτος, πρόσωπα που ορίζονται σε ειδικές διατάξεις (ν.4281/2014) στον Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης.